

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เอกสารการศึกษาทางวิชาการ

การศึกษากาไรแกไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ
: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เอกสารการศึกษาทางวิชาการ

การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ
: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำนำ

สถานการณ์ปัญหาเสพติดของไทย พบว่ามีปัจจัยสำคัญมาจากสถานการณ์จากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะแหล่งผลิตยาเสพติดที่อยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ตลอดจนขบวนการค้ายาเสพติดมีความพยายามที่จะขยายเครือข่ายการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการขยายตลาดยาเสพติดไปยังประเทศอื่น ๆ ส่งผลให้สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดบริเวณชายแดนไทย และการแพร่ระบาดภายในประเทศมีความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้น สำหรับการแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศ กองทัพได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ ที่ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของกองทัพเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ ตามกรอบกฎหมายที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ตลอดจนนโยบายเร่งด่วน ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ที่ได้ให้กองทัพสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ต้องรีบดำเนินการแก้ไข

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและคลังสมองของกองทัพไทย ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ จึงได้ทำการศึกษา เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ขึ้น เพื่อทำการศึกษาสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและการแก้ไขปัญหาเชิงปฏิบัติของกองทัพ ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสำหรับกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๗
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๗
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๘
๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	๑๒
๑.๖ กรอบแนวคิดในการศึกษา	๑๓
ส่วนที่ ๒ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๗
๒.๑ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข ปัญหายาเสพติด	๑๘
๒.๒ กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ของกองทัพ	๓๓
ส่วนที่ ๓ สถานการณ์ปัญหายาเสพติด และการดำเนินการแก้ไข ปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ	๔๕
๓.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดโลกและภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	๔๕
๓.๒ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย	๔๗
๓.๓ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทย	๕๔
๓.๔ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย	๕๗
๓.๕ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติ ของกองทัพ	๖๔
๓.๖ กรณีศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ ของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๗๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ ๔ ประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติ ของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๐๕
๔.๑ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	๑๐๖
๔.๒ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	๑๐๗
๔.๓ ปัจจัยด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม	๑๐๙
๔.๔ ปัจจัยด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน	๑๑๐
๔.๕ ปัจจัยด้านวิธีการของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด	๑๑๓
๔.๖ ปัจจัยด้านกฎหมาย และการบูรณาการความร่วมมือ	๑๑๔
ส่วนที่ ๕ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงการปฏิบัติ ของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๑๙
๕.๑ ตัวบุคคล	๑๒๐
๕.๒ กระบวนการ	๑๒๒
๕.๓ เทคโนโลยี	๑๒๓
ภาคผนวก	๑๒๗
บรรณานุกรม	๑๙๘

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๓.๑	เปรียบเทียบผลการสำรวจพื้นที่ปลูกฝิ่น ๔๘
ตารางที่ ๓.๒	สรุปความรับผิดชอบของกองทัพตามแผนปฏิบัติการ ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔ ๖๙
ตารางที่ ๓.๓	สรุปแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของศูนย์อำนวยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย ๖๙
ตารางที่ ๓.๔	หลักเกณฑ์การจัดประเภทหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง เอาชนะยาเสพติด ๙๔
ตารางที่ ๓.๕	หลักเกณฑ์การประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชน ๙๔
ตารางที่ ๓.๖	ที่ตั้งหน่วยขึ้นตรงหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๙๖
ตารางที่ ๓.๗	สถานพื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ใน ความรับผิดชอบของกองทัพ ๙๘

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ ๑.๑	กรอบแนวคิดในการศึกษา เรื่อง “ การศึกษาการแก้ไข ปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ”	๑๓
ภาพที่ ๒.๑	ความเชื่อมโยงแผนด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด	๓๐
ภาพที่ ๓.๑	สถานการณ์ยาเสพติดโลก	๔๕
ภาพที่ ๓.๒	การจับยึดยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีน	๔๖
ภาพที่ ๓.๓	เส้นทางการค้ายาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีน	๔๗
ภาพที่ ๓.๔	การจับยึดยาเสพติดในประเทศ CLMV	๔๙
ภาพที่ ๓.๕	เส้นทางการลักลอบนำเข้ายาเสพติด	๕๑
ภาพที่ ๓.๖	สถิติการจับกุมของกลางยาเสพติด ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ – ๒๕๖๓	๕๓
ภาพที่ ๓.๗	ประมาณการผู้ใช้ยาเสพติด	๕๔
ภาพที่ ๓.๘	แสดงการบูรณาการร่วมของหน่วยงานตามแผนปฏิบัติการ ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ – ๓๕๖๕	๕๕
ภาพที่ ๓.๙	โครงสร้างกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของประเทศ	๕๖
ภาพที่ ๓.๑๐	โครงสร้างการจัด ศอ.ปส.ทท.	๖๐
ภาพที่ ๓.๑๑	พื้นที่กองทัพภาคที่ ๑ - ๔	๖๑
ภาพที่ ๓.๑๒	แผนที่ชายแดนของประเทศไทย	๖๒
ภาพที่ ๓.๑๓	กลไกขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๘๐

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ ๓.๑๔	สายงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศที่ ๒	๘๐
ภาพที่ ๓.๑๕	โครงสร้างของ ศอ.ปส.ขอนแก่น.	๘๑
ภาพที่ ๓.๑๖	พื้นที่ปฏิบัติการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี	๘๘
ภาพที่ ๔.๑	แผนผังประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เชิงการปฏิบัติของกองทัพอ	๑๐๔
ภาพที่ ๔.๒	เส้นทางคมนาคมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๐๙
ภาพที่ ๕.๑	แนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติ ของกองทัพอ	๑๒๐

ส่วนที่ ๑
บทนำ

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของไทยยังพบว่ามี การขยายตัวของการผลิต ยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยมีปัจจัยมาจากสถานการณ์ภายนอกประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญ และความพยายามในการขยายเครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ที่ต้องการขยายตลาดยาเสพติดไปยังประเทศอื่น ๆ นอกภูมิภาคมากขึ้น ส่งผลให้ไทย เป็นประเทศทางผ่านที่มีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศที่สามมากขึ้น มีผลต่อราคา ยาเสพติดลดลงส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้เสพ มากขึ้น สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด พบว่ากลุ่มผู้เสพยาเสพติด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี และกลุ่มผู้ใช้งานทำที่เป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานและ รับจ้าง ยาเสพติดที่มีการใช้มากที่สุด คือ ยาบ้า กัญชา และไอซ์ ตามลำดับ พื้นที่ ภาคเหนือของไทยบริเวณพื้นที่ชายแดนยังคงเป็นพื้นที่หลักที่มีการลักลอบนำเข้า ยาเสพติด ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตก ก็พบว่ามี การลักลอบ นำเข้ายาเสพติดที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

จากรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี บพ.ประมาณ ๒๕๖๒^๑ โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พบว่า ในการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่นำไปใช้ในการ ผลิตยาเสพติด ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ที่ผ่านมามีการสกัดกั้นยาบ้าในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เป็นจำนวน ๒๔๑ ล้านเม็ด มีการจับกุมคดียาเสพติดและดำเนินคดี ๕ ข้อหาสำคัญมากกว่า ๘๐,๐๐๐ คดี รวมจำนวนผู้ต้อง ๕ ข้อหาสำคัญกว่า ๙๕,๐๐๐ คน โดยปริมาณของกลางยาเสพติด

---

^๑ สำนักงาน ป.ป.ส. (๒๕๖๒). “รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒”.

สูงสุด คือ ยาบ้า ไอซ์ กัญชา เฮโรอีน คีตามีน และโคเคน ตามลำดับ และสามารถ
ดำเนินการปราบปรามเครือข่ายนักค้ายาเสพติดได้จำนวน ๙ เครือข่าย สำหรับ
แนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด
ที่สำคัญ และมีผลโดยตรงต่อสถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทย ชายแดน
ภาคเหนือยังเป็นพื้นที่หลักในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ในส่วนชายแดนด้าน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตกมีการลักลอบนำเข้าเพิ่มขึ้นทั้งความถี่
และปริมาณ โดยขบวนการค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำการค้า
และธุรกรรมทางการเงินมากขึ้น และกลุ่มหลักที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
มากที่สุด คือ เด็กและเยาวชน ดังนั้นปัญหาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่มี
ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่จะต้องได้รับการแก้ไขในระดับสำคัญเร่งด่วน

จากรายงานของสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่ง
สหประชาชาติ (UNODC) มีการระบุว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาค
อาเซียนมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากการเติบโต
ทางเศรษฐกิจของอาเซียนได้ยกระดับโครงสร้างพื้นที่ด้านคมนาคม อาทิ ถนน
รางรถไฟ ท่าเรือ และท่าอากาศยาน และการขยายตัวดังกล่าวยังนำไปสู่การผ่อน
คลายมาตรการควบคุมตามแนวชายแดน ทั้งยังทำให้มีความเสี่ยงของการเกิดปัญหา
ยาเสพติด การลักลอบค้ามนุษย์ การฟอกเงิน สินค้าปลอมแปลง การลักลอบค้า
สัตว์ป่า ผู้ก่อการร้าย ฯลฯ เพิ่มมากขึ้นตลอดจนพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างกันที่มากขึ้น จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กลุ่มอาชญากรได้
นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ
ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดมีแนวโน้มรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากหลายประเทศ
ในภูมิภาคมีพรมแดนอยู่ใกล้กับแหล่งผลิต และมีลักษณะที่เป็นขบวนการและใช้
วิธีการใหม่ ๆ ในการลักลอบขนยาเสพติดทำให้การจับกุมสามารถกระทำได้ยากขึ้น

สำหรับการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาที่มีความ
ต่อเนื่องซับซ้อนและเกี่ยวโยงกันหลายมิติ ทำให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงาน

ความมั่นคงองค์กรใดองค์กรหนึ่งแก้ไขปัญหาเสพติดได้โดยลำพัง จึงต้องมีการบูรณาการหน่วยงานหลายภาคส่วนเข้าร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายหลายฉบับ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๒^๒ ได้มีการบัญญัติให้ “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เภกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” มาตรา ๖๕^๓ “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว” ปัญหาเสพติดเป็นประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐^๔ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างจริงจัง จนยุติลงหรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นประเด็นภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐^๕ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นกรอบแนวทางดำเนินการหลัก

^๒ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๔.

^๓ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๗.

^๔ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐). เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๔.

^๕ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐). เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๔.

ที่จะนำไปสู่จุดหมายในภาพรวมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในระยะ ๒๐ ปี ตามที่
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงได้กำหนดไว้ มุ่งเน้นแนวคิดในการแก้ปัญหายาเสพติด
ตั้งแต่ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทาง ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ คือ (๑) ใน
พื้นที่แหล่งผลิตภายนอกประเทศ (๒) การสกัดกั้นการนำเข้า-ส่งออกยาเสพติด ทั้ง
ทางบก ทางเรือ และทางอากาศ (๓) การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด (๔) การ
เสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน (๕) การป้องกันยา
เสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม (๖) การปรับ
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และ (๗) การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึง
การบำบัดรักษา การลดอันตราย หรือผลกระทบจากยาเสพติด รวมถึงนโยบาย
และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^๖
ประเด็น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่รองรับนโยบายที่ ๕ การสร้างเสริม
ศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาภัยคุกคามข้ามชาติ และนโยบายที่ ๘ การ
เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน โดยสำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นหน่วยงาน
รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนในภาพรวมและเป็นหน่วยประสานหลักในการ
บูรณาการการดำเนินการร่วมกันหน่วยรับผิดชอบหลักตามกลยุทธ์**แผนปฏิบัติการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)^๗** ซึ่งเป็นแผนการแก้ไข
ปัญหาเสพติดระยะยาวที่รองรับการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านความ
มั่นคง คือ ระยะเวลาที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ปัญหาเสพติดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
ระยะเวลาที่ ๒ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ปัญหาเสพติดต้องไม่ส่งผลกระทบต่อความ
ปลอดภัยในสังคม และระยะเวลาที่ ๓ - ๔ พ.ศ.๒๕๗๑ - ๒๕๘๐ ควบคุมปัญหาไม่ให้

^๖ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๕). เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๓๔.

^๗ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕”. เอกสารอัดสำเนา.

ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในสังคมได้อย่างต่อเนื่อง^๘ ปัจจุบันสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นการบูรณาการดำเนินงาน ร่วมกัน โดยมีสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการ ร่วมกับ ๘ กระทรวง ๒๕ หน่วยงาน และ ๒ ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนัก นายกรัฐมนตรี ดังนั้น ในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วยหลายหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินงานร่วมกันทั้ง ภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้สามารถดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของปัญหายาเสพติดที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว โดยมีการประสานการปฏิบัติการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานใน ระดับต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งสู่เป้าหมายที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ตามที่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงได้กำหนดไว้ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชน มีความสุข”

ในการนี้ กองทัพได้มีบทบาทในการกิจตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนตาม แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตาม **มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ** ประกอบด้วย ๑ แนวทาง ๓ แผนงาน คือ แนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก มี ๓ แผนงาน ได้แก่ (๑) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก (๒) การพัฒนา ความร่วมมือกับประเทศอาเซียน และ (๓) การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศนอก ภูมิภาคพื้นอาเซียน (หน่วยงานรับผิดชอบ บก.ทท., ทบ., ทร.) **มาตรการการปราบปราม และบังคับใช้กฎหมาย** ประกอบด้วย ๒ แนวทาง ๓ แผนงาน คือ แนวทางการ สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ มี ๒ แผน ได้แก่ (๑) การสกัดกั้น

---

^๘ วารสารสำนักงาน ป.ป.ส. “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้าน ความมั่นคง”. สืบค้นจากhttp://hctc.oncb.go.th/download/article/article_20190819115927.pdf

ยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ และ (๒) การอำนวยความสะดวกการขับเคลื่อนการสกัดกั้น ยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ (หน่วยงานรับผิดชอบ บก.ทท., ทบ., ทร., ทอ.) และแนวทางการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด มี ๔ แผนงาน ได้แก่ (๑) การปราบปรามและสลายโครงสร้างเครือข่ายการค้า ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเครือข่ายข้ามชาติ (๒) การพัฒนางานการข่าวและระบบฐานข้อมูลสนับสนุน (๓) การดำเนินการตามมาตรการต่อทรัพย์สินในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ (๔) การอำนวยความสะดวกการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด (หน่วยงานรับผิดชอบ สป., บก.ทท., ทบ., ทร., ทอ.) และมาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ในแนวทางกิจการพิเศษ มี ๓ แผนงาน ได้แก่ (๑) การควบคุมและการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด (๒) การพัฒนามาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่ และ (๓) การขับเคลื่อนแผนพื้นที่พิเศษ (หน่วยงานรับผิดชอบ ทบ.) นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยร่วมในการป้องกันยาเสพติดและการบำบัดรักษาเสพติดอีกด้วย จะเห็นได้ว่ากองทัพมีความเกี่ยวข้องโยงกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก อีกทั้งสถานการณ์ปัญหายาเสพติดยังคงดำเนินต่อไป และมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงขึ้น และอาจมีเปลี่ยนแปลงวิธีการไปตามบริบททางสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ซึ่งเกิดเป็นความท้าทายของกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกพื้นที่ปฏิบัติการ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและคลังสมองของกองทัพไทย ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ จึงได้ทำการศึกษา เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ขึ้น เพื่อทำการศึกษาสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหา

ยาเสพติด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดสำหรับกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสถานการณ์ของปัญหายาเสพติดและการดำเนินการแก้ไข ปัญหาเชิงปฏิบัติของกองทัพ ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ ของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๒.๓ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ ของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การจัดทำเอกสารศึกษาทางวิชาการ เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มีการ มุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์ของปัญหายาเสพติดและการดำเนินการแก้ไขปัญหาเชิง ปฏิบัติของกองทัพ ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ตลอดจนปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด และประเด็นท้าทายจาก ปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ โดยใช้ ระยะเวลาในการศึกษา รวมทั้งสิ้น ๖ เดือน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๑๕๖๓ - เมษายน ๒๕๖๔ ทั้งนี้เอกสารทางวิชาการฉบับนี้ มีการแบ่งข้อมูลการนำเสนอ เนื้อหาออกเป็น ๕ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ส่วนที่ ๒ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ส่วนที่ ๓ สถานการณ์ของปัญหายาเสพติด และการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ

ส่วนที่ ๔ ประเด็นที่ท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ ๕ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

เอกสารศึกษาทางวิชาการฉบับนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ที่มีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

๑.๔.๑ การรวบรวมข้อมูล

๑.๔.๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) การจัดสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ : มิติทางเรือและไซเบอร์” เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔ ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในการสนทนาประกอบด้วย

(๑) การปาฐกถาพิเศษเรื่อง “นโยบายและกลไกการขับเคลื่อนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” โดย นายธนากร คัยนันท์ รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(๒) สนทนาปัญหายุทธศาสตร์หัวข้อ “สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติ : มิติทางเรือและไซเบอร์” และ “ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติ : มิติทางเรือและไซเบอร์” โดยมีวิทยากรร่วมสนทนาฯ ประกอบด้วย

- พล.ร.ต. ปพน หาญไพบูลย์ ร.น. รองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ภาค ๑ (ศรชล. ภาค ๑)
- นายเดชา วิชัยดิษฐ ผู้อำนวยการกองสืบสวนและปราบปราม ๓ กรมศุลกากร
- พ.ต.อ. ดร.ศิริวัฒน์ ดีพอ รองผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และ
- พ.ต.ท. อรรถพล อินทะนิน ผู้อำนวยการส่วนสืบสวนทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจากการรับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ดังนี้

(๑) การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคตะวันออก เชียงเหนือ เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ” ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ จ.นครราชสีมา ขอนแก่น อุตรธานี หนองคาย นครพนม และอุบลราชธานี ดังนี้

- กองทัพภาคที่ ๒/ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ทภ.๒/ศอ.ปส.ขอนแก่น.)
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๓ จ.นครราชสีมา
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๔ จ.ขอนแก่น
- สำนักงานควบคุมประพฤติจังหวัดขอนแก่น

- กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี/ศูนย์อำนวยการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (กกล.
สุรศักดิ์มนตรี/ศอ.ปส.ขอนแก่น) จ.อุดรธานี

- หอการค้าจังหวัดอุดรธานี
- ด้านศุลกากรจังหวัดหนองคาย
- สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดหนองคาย
- หอการค้าจังหวัดหนองคาย
- สมาคมเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนลุ่มน้ำโขง

๗ จังหวัดภาคอีสาน จ.หนองคาย

- กองบัญชาการหน่วยเรือรักษาความสงบ
เรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง จ.นครพนม

- ที่ทำการทางยุทธวิธีเขมรราชู กองกำลังสุรนารี
จ.อุบลราชธานี

(๒) การสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็น
คำถาม ได้แก่ สถานการณ์ปัญหายาเสพติด การดำเนินการแก้ไขปัญหา ประเด็น
ท้าทายและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ
ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ผ่านระบบการประชุมออนไลน์ (ZOOM
Cloud Meetings) ดังนี้

- พล.ท. ชนัญฐ์ ยังเฟื่องมนต์ ผู้อำนวยการ
ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๒ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
(ผอ.ศปป.๒ กอ.รมน.)

- พ.อ. บรรลุ เอี่ยมศรี รองผู้อำนวยการสำนัก
ปฏิบัติการเพื่อความมั่นคง กรมกิจการชายแดนทหาร (รอง ผอ.สพม.ชด.ทหาร)

- น.อ. ฉกาจ ทองตะโก ผู้อำนวยการกองปฏิบัติ
กิจพิเศษ สำนักยุทธการและการฝึก กรมยุทธการทหารอากาศ (ผอ.กบพ.สยฝ.ยก.ทอ.)
- น.อ. พิสิฐ รังสีภานุรัตน์ ผู้อำนวยการกอง
ควบคุมปฏิบัติการ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหารเรือ (ผอ.กคป.สปก.ยก.ทร.)

๑.๔.๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาและเก็บรวบรวม
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารวิชาการ งานวิจัย บทความ สรุปรการประชุมสัมมนา
และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๑) นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข
ปัญหาเสพติด

- (๑) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐
- (๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ -
๒๕๘๐
- (๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔
- (๔) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
- (๕) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก
ประยุทธ์ จันทร์โอชา
- (๖) แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

๒) กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเสพติด
ของกองทัพ

- (๑) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวง
กลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑

(๒) นโยบายเร่งด่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

(๓) นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการ
ศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

๑.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล
ปฐมภูมิและทฤษฎีภูมิมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์
เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไข
ปัญหาเสพติดของกองทัพ

๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

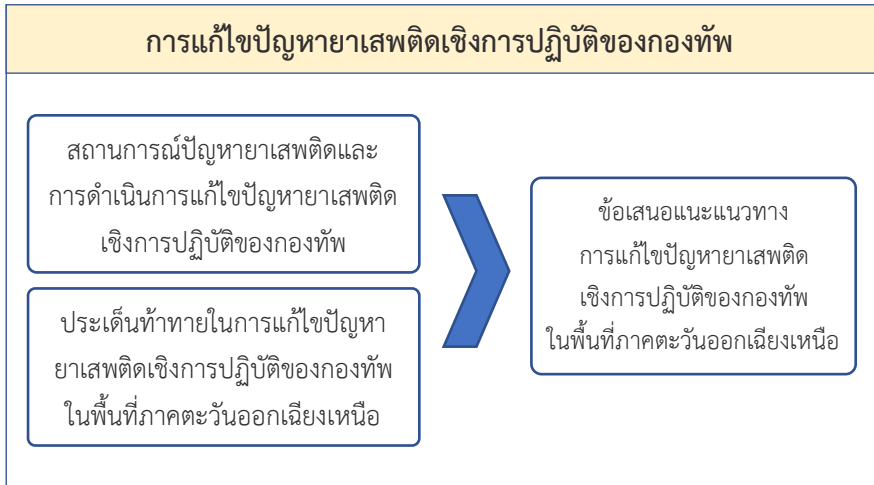
๑.๕.๑ ทราบถึงสถานการณ์ของปัญหาเสพติดในภาพรวม และการ
ดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ

๑.๕.๒ ทราบถึงประเด็นท้าทายในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิง
ปฏิบัติของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๕.๓ ได้ข้อเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติให้กับ
กองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกัน
ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑.๕.๔ กองทัพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้
ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖ กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการศึกษา เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ส่วนที่ ๒๓

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด

ส่วนที่ ๒

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด

ในการพัฒนาประเทศเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาตินั้นยังมีประเด็นที่มีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ โดยเฉพาะปัญหาเสพติดที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันหลายมิติทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองและการทหาร จากสถานการณ์และปัญหาเสพติดที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ ได้ส่งผลกระทบต่อ ความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยของชาติ และการพัฒนาประเทศ ที่ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพื่อบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบที่เกิดกับประชาชนและความมั่นคงของชาติ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดจึงต้องดำเนินไปในลักษณะของการบูรณาการแก้ไขปัญหามิติต่าง ๆ ร่วมกัน ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเสพติดในช่วงที่ผ่านมาได้มีการยึดแนวทางตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเสพติดมีความยั่งยืนและแก้ไขปัญหได้อย่างครบวงจรจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ในส่วนนี้จึงเป็นการทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด ได้แก่ ๑) นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ และ ๒) กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของกองทัพ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ นโยบายเร่งด่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

และนโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

๒.๑ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒.๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ ได้
บัญญัติให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศและใช้เป็น
กรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกัน และได้
กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของประเทศไทย คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง
ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง” โดยได้ให้ความหมายของความมั่นคงไว้ ดังนี้

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการ
เปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ
สังคม ชุมชน ครอบครัว และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม
สิ่งแวดล้อม และการเมือง^๙

ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการ
พัฒนาประเทศระยะยาวที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลของการพัฒนาประเทศ
ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของ
ทุกภาคส่วน “ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ
สำคัญที่มีเป้าหมายในการพัฒนา คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข
ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) การรักษาความ
สงบภายในประเทศ (๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

---

^๙ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐). เล่ม ๑๓๕
ตอนที่ ๘๒ ก. หน้า ๖

(๓) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคง
(๔) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึง
องค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ และ (๕) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความ
มั่นคงแบบองค์รวม

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ระบุไว้ใน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความ
มั่นคง โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) การแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาคเดิม
ที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ

๒) การติดตาม การเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคที่อาจอุบัติขึ้น
ใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาคและภัยคุกคามที่
จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างทันท่วงทีก่อนปัญหาคดังกล่าวจะลุกลาม

๓) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่
จังหวัดชายแดนใต้

๔) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

๒.๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐^{๑๐} เป็นส่วน
สำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผน
ระดับต่าง ๆ ซึ่งได้คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามยุทธศาสตร์และการ
ประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความ

---

^{๑๐} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้
ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐). เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก.

สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ ๒ ที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดไปสู่แนวทางการปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๓ ฉบับ การแก้ไขปัญหาเสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ใน “แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง” โดยมีเป้าหมายสำคัญ ประกอบด้วย ๑) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข ๒) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ ๓) กองทัพ หน่วยงาน ความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง ๔) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชม และได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ ๕) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดแผนย่อย แนวทางการพัฒนา เป้าหมายและตัวชี้วัด แบ่งเป็น ๔ ห้วงระยะเวลา ๕ - ๑๐ - ๑๕ - ๒๐ ปี ประกอบด้วย ช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ เป็นการดำเนินการ “ปรับสภาพแวดล้อมพร้อมแก้ไขปัญหา” ช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นการดำเนินการให้ “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด” ช่วงปี พ.ศ.๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ ได้กำหนดไว้ว่า “ประเทศชาติพัฒนา ปวงประชาร่วมผลก่อดิน” และห้วงปี พ.ศ.๒๕๗๖ - ๒๕๘๐ คือการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายที่ว่า “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข”

โดยการแก้ไขปัญหาเสถียรภาพเศรษฐกิจใน แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ได้มีการบูรณาการนโยบายและการดำเนินการในภาพรวมของทุกหน่วยงาน ในทุกพื้นที่และทุกมิติของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถทำงานประสานสอดคล้องกันได้อย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามที่แผนแม่บทกำหนด โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) และกระทรวงกลาโหม เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการในภาพรวม ซึ่งใน

แผนย่อยด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ และ ๒) ส่วนการป้องกันอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ทั้งนี้ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อยู่ในส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ

การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มุ่งยึดแนวความคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ “ต้นน้ำ - กลางน้ำ - ปลายน้ำ” โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑) พื้นที่แหล่งผลิตภายนอกประเทศ ใช้วิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อกดดันและยุติบทบาทแหล่งผลิตภายนอกประเทศ ด้วยการอาศัยงานการข่าว การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวชายแดน รวมไปถึงการสกัดกั้นสารตั้งต้นเคมีภัณฑ์ อุปกรณ์การผลิต และนักเคมี ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต

๒) การสกัดกั้นการนำเข้าส่งออกยาเสพติดทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสกัดกั้นตามจุดตรวจ/จุดสกัดของเส้นทางคมนาคมและพื้นที่ตอนใน

๓) การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด โดยมุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติด ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่รัฐที่ปล่อยปละละเลย ทุจริตหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผ่านการบูรณาการด้านการข่าว การสืบสวนทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางการเงินและสกุลเงินดิจิทัล รวมไปถึงการปราบปรามยาเสพติดในแหล่งพักเก็บยาเสพติดภายในประเทศ

๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน โดยใช้กลยุทธ์ตามแนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อพัฒนาพัฒนาพื้นที่และประชาชนชนตามแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษที่มีปัญหายาเสพติด ด้วยการสลาย

โครงสร้างปัญหา และบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ตามแนวพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์แนวทางดำเนินงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติด และลดปัญหาเชิงโครงสร้างหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสร้างการเป็นอาสาป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิดในหมู่บ้านตามแนวชายแดน

๕) การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรม โดยการปลูกฝังค่านิยมและองค์ความรู้ที่เหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อความคิดและโน้มน้าวให้เกิดความเห็นที่คล้อยตามอย่างถูกต้อง

๖) การปรับระบบนิเวศ/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยการเสริมสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อาทิ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

๗) การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึงการบำบัดรักษา และการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด โดยการคัดกรอง ประเมินวินิจฉัยที่มีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการดูแลและให้การบำบัดรักษาที่เหมาะสม มีมาตรฐาน พร้อมทั้งให้การติดตามช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมในสังคม ชุมชน ได้อย่างปกติสุขและเท่าเทียม

๒.๑.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔^{๑๑} ถือเป็นแผนการพัฒนาฯ ช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติชาติสู่การปฏิบัติ ที่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ ๑๐ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ๒) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๓) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ๔) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๕) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ๖) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ๗) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ๘) การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ และ ๑๐) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การแก้ไขปัญหาเสถียรได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน เป้าหมายที่ ๔ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่กับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง ในส่วนแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ โดยปัญหาเสถียรจะดำเนินบทบาทเชิงรุก และใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งระดับภูมิภาคและพหุภาคี

^{๑๑} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๕๙).

รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและความร่วมมือในการรับมือกับปัญหาสุขภาพจิตและภัยคุกคามด้านความมั่นคงระหว่างประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต และแผนปฏิบัติการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต เป็นแผนการปฏิบัติรองรับแผนพัฒนา และมีหน่วยงานดำเนินการหลักประกอบด้วย ๑) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๒) กระทรวงกลาโหม ๓) กระทรวงการต่างประเทศ ๔) กระทรวงมหาดไทย ๕) กระทรวงยุติธรรม ๖) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๘) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ๙) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ ๑๐) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๒.๑.๔ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.

๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายความมั่นคงแห่งชาติและนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ดังนี้

“**ความมั่นคงแห่งชาติ**” หมายความว่า ภาวะที่ประเทศปลอดจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

“นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ”

หมายความว่า นโยบายและแผนหลักของชาติที่เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือยับยั้งภัยคุกคาม เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

โดยมาตรา ๑๓ ได้บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีต้องจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ที่ต้องมีสาระครอบคลุมทั้งนโยบายภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหารกับการเศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการบริหารราชการ การกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนด้านความมั่นคงเฉพาะเรื่อง แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ แผนบริหารวิกฤตการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือการกำหนดแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ หรือการปฏิบัติราชการอื่น ๆ ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติ ซึ่งการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการในการรักษาความมั่นคงของชาติต้องอยู่ในกรอบที่ประกอบด้วยเรื่อง ๑) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) การปกป้องและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ๓) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและศักยภาพการป้องกันประเทศ และ ๔) การรักษาความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ^{๑๒}

สำหรับประเด็น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองรับนโยบายที่ ๕ : สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ และนโยบายที่ ๘ : เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน ที่มีเป้าหมายคือการลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคมไทย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการเป็นเจ้าภาพบูรณาการและเป็นหน่วยขับเคลื่อนในภาพรวมของประเด็นภายใต้

---

^{๑๒} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๕๙). พระราชบัญญัติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙. เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๘๕ ก. หน้า ๑-๔.

นโยบายและแผนฯ และเป็นหน่วยประสานงานหลักในการบูรณาการการดำเนินการร่วมกับหน่วยรับผิดชอบตามกลยุทธ์ ตลอดจนการรายงานผลและการประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวม

๒.๑.๕ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา^{๓๓}

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๒ กำหนดคณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้รัฐสภาทราบถึงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการตามวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา คือ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ ๒๑” โดยได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

๒.๑.๕.๑ นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน ได้แก่

- ๑) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
- ๒) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
- ๓) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- ๔) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
- ๕) การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขัน

ของไทย

^{๓๓} สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๒). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. (พิมพ์ครั้งที่ ๑).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th>

๖) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความ
เจริญสู่ภูมิภาค

๗) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
๘) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพ
ของคนไทยทุกช่วงวัย

๙) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
๑๐) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษา
สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

๑๑) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
๑๒) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติ
มิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

สำหรับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติดได้ระบุใน
นโยบายหลักด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และ
ความสงบสุขของประเทศ โดยรัฐบาลมีนโยบายดำเนินการ คือ **๑) สร้างความสงบ
และความปลอดภัยตั้งแต่ระดับชุมชน** โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวัง
ดูแล และรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความ
สงบสุขของประชาชน และปัญหาเสพติดในระดับชุมชนและหมู่บ้านอย่าง
ต่อเนื่อง และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการสร้างความ
ปลอดภัยในพื้นที่ และ **๒) แก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังทั้งระบบ** ด้วยการ
บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ปราบปรามแหล่งผลิตและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด
โดยเฉพาะผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด ป้องกันเส้นทางการ
การนำเข้าส่งออกโดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน การลดจำนวนผู้ค้าและผู้เสพ
รายใหม่ และให้ความรู้เยาวชนถึงภัยยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งฟื้นฟูดูแล
รักษาผู้เสพผ่านกระบวนการทางสาธารณสุข

๒.๑.๕.๒ นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง ได้แก่

- ๑) การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
- ๒) การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ๓) มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
- ๔) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
- ๕) การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
- ๖) การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
- ๗) การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑
- ๘) การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ
- ๙) การแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
- ๑๐) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
- ๑๑) การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
- ๑๒) การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

สำหรับนโยบายเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ

- ๑) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม โดยการเร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพรในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด และ ๒) การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการ

มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึงการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศทุกภูมิภาค ปราบปรามแหล่งผลิตและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด ทั้งบริเวณชายแดนและพื้นที่ภายใน พื้นที่ดูแลรักษาผู้เสพผ่านกระบวนการทางสาธารณสุข สร้างโอกาส สร้างอาชีพ รายได้ และการยอมรับของสังคมสำหรับผู้ที่ผ่านการฟื้นฟู

๒.๑.๖ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕^{๑๔} เป็นแผนระดับที่ ๓ ซึ่งเป็นแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาปัญหาเสพติดของประเทศ ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงของแผนแต่ละระดับ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง
๓. แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม
๔. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ
๕. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

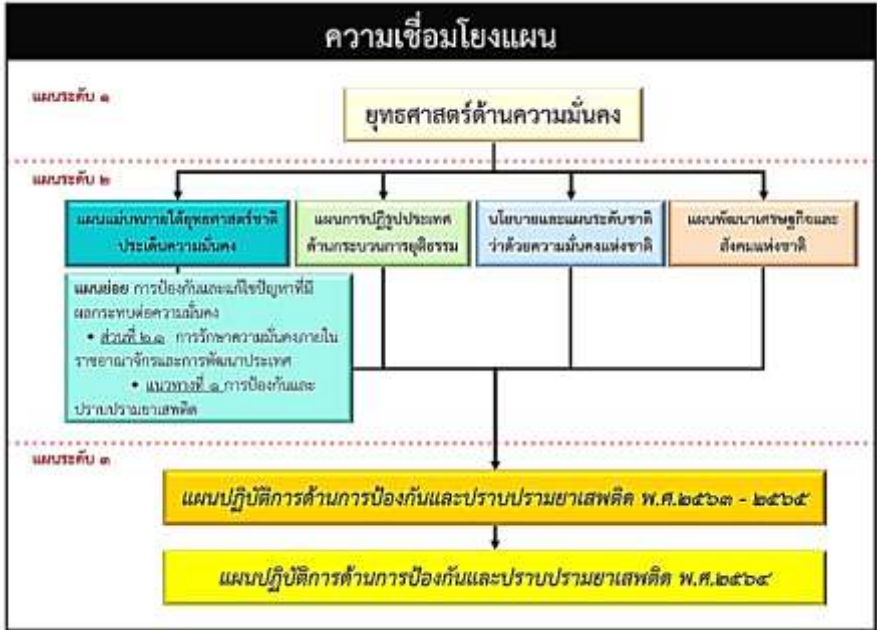
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เป็นแผนชี้้นำการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาปัญหาเสพติดและลดระดับปัญหาของการแก้ไขปัญหานั้นไม่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารประเทศ การบูรณาการนโยบายและแผนแต่ละระดับที่เกี่ยวข้องที่มุ่งไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างประสานสอดคล้อง ตลอดจนเป็นกรอบในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และกำกับติดตามประเมินผล

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕”. เอกสารอัดสำเนา.

สำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแปลงแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ภาพที่ ๒.๑ ความเชื่อมโยงแผนด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำหรับกรอบทิศทาง การแก้ไขปัญหาตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ประกอบด้วย

๑. แนวความคิดการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ที่พิจารณาจากจุดศูนย์กลางและปัญหาสำคัญ พบว่า ผู้ผลิตและผู้ค้า คือกลุ่มที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในประเทศไทยสูงสุด ที่ต้องดำเนินการกับกลุ่มคนทั้ง ๒ กลุ่ม โดยการทำให้การผลิตยาเสพติดที่อยู่ภายนอกประเทศลดลง หรือลดจำนวนยาเสพติดที่จะเข้าสู่ประเทศไทย การทำให้ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่อยู่ติดบาทหลวง และการดำเนินการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแบบองค์รวม

๒. กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหา คือ การแก้ไขปัญหาการผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศและการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามาในประเทศ และการแก้ไขปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด

โดยจุดเน้นของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่นำไปสู่การลดผลกระทบจากปัญหายาเสพติดในสังคม สร้างความมั่นคงปลอดภัย และลดความเดือดร้อนของประชาชนคนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด โดยวิธีการดังนี้

๑. การตัดวงจรโครงสร้างการค้าและการเงินของเครือข่ายยาเสพติด การแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อยุติแหล่งผลิตที่อยู่ภายนอกประเทศ

๒. การสร้างแนวป้องกันยาเสพติดตามแนวชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงในการนำเข้ายาเสพติด การวางระบบการเฝ้าระวังป้องกันตามแนวชายแดน และการตัดวงจรการนำเข้ายาเสพติดด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๓. การป้องกันในทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่ โดยการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อดึงดูดผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่ให้มากที่สุด

๔. นำผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาอย่างเหมาะสม

๕. ดูแล ป้องกัน มิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

๖. ลดระดับความรุนแรงของปัญหาในพื้นที่

๗. การใช้มาตรการทางเลือก

๘. การพัฒนาศักยภาพในทุกมิติเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อม

๙. การแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่

โดยมีเป้าหมายคือ สถานการณ์ยาเสพติดได้รับการควบคุม จนถึงขั้นไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและการบริหารประเทศ ผ่าน ๕ มาตรการ ๙ แนวทาง ๒๖ แผนงาน ๗๑ โครงการสำคัญ ดังนี้

มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ มี ๑ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๑ ความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก โดยการพัฒนาและขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติการสนับสนุนซึ่งกันและกัน การบริหารจัดการชายแดน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย มี ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๒ การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ โดยการดำเนินการยับยั้งการลำเลียงยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ไม่ให้เข้าสู่แหล่งแพร่ระบาดหรือแหล่งผลิตให้น้อยที่สุด

แนวทางที่ ๓ การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด โดยการทำลายหรือลดทอนศักยภาพโครงข่ายการค้ายาเสพติดทุกระดับ

มาตรการการป้องกันยาเสพติด มี ๓ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๔ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนและการพัฒนาทางเลือก โดยการลดเหตุปัจจัยของโครงสร้างอิทธิพล และขบวนการค้ายาเสพติดบริเวณชายแดน

แนวทางที่ ๕ การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม โดยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยและวิถีชีวิต

แนวทางที่ ๖ การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยการจัดการพื้นที่ให้มีศักยภาพในการลดอุปสงค์ยาเสพติด ทั้งด้านการขจัดปัจจัยลบ และการเพิ่มปัจจัยบวก

มาตรการบำบัดรักษายาเสพติด มี ๑ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๗ การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึงการบำบัดและการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด โดยการดำเนินการกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทและระดับความรุนแรงของผู้ป่วยยาเสพติดแต่ละราย

มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มี ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๘ กิจการพิเศษ โดยการดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่พิเศษ การดำเนินการตามแนวนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

แนวทางที่ ๙ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ มีการประสานสอดคล้องระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ให้เกิดพลังและเอกภาพในการดำเนินงาน

๒.๒ กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพ

กองทัพได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ ซึ่งการดำเนินการเป็นไปตามกรอบของกฎหมายที่ได้ระบุไว้ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ” และ

วรรคสอง “กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย”^{๑๕} นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของกองทัพมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

๒.๒.๑ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑^{๑๖} ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมไว้ดังนี้

๑. พิตักษรักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร จากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปราบบปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

๒. พิตักษรักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

๓. ปกป้อง พิตักษรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน

๔. ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และ

---

^{๑๕} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก. หน้า ๑๔.

^{๑๖} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๖ ก.

ด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

๕. ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

จากอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระทรวงกลาโหมมีหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยคุกคามความมั่นคง ตลอดจนการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน นอกจากนี้พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ มีการแบ่งส่วนราชการกระทรวงกลาโหม ดังนี้ ๑) สำนักงานรัฐมนตรี ๒) สำนักงานปลัดกระทรวง ๓) กรมราชองครักษ์ ๔) หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัย พระองค์ และ ๕) กองทัพอากาศ โดยกำหนดให้กองทัพอากาศมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอากาศ การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และประกอบด้วยส่วนราชการ ดังนี้ ๑) กองบัญชาการกองทัพอากาศ ๒) กองทัพบก ๓) กองทัพเรือ ๔) กองทัพอากาศ และ ๕) ส่วนราชการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา สำหรับการปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหมตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมได้กำหนดให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

๒.๒.๒ นโยบายเร่งด่วนของรัฐมนตรีนโยบายกระทรวงกลาโหม ประจำปี งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

นโยบายเร่งด่วนของรัฐมนตรีนโยบายกระทรวงกลาโหม ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔^{๑๗} ให้ทุกส่วนราชการของกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานที่
อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐมนตรีนโยบายกระทรวงกลาโหม ให้ความสำคัญเร่งด่วน
ในการขับเคลื่อนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ภายใต้ภารกิจ “รวมไทยสร้างชาติ”
ซึ่งตามนโยบายของรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้มีผลสัมฤทธิ์อย่าง
เป็นรูปธรรม ได้แก่ (๑) การเสริมสร้างความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศ
(๒) การปฏิรูปกองทัพและการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และ
(๓) การสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ โดยเฉพาะปัญหา
เสพติดที่กองทัพจะต้องดำรงความต่อเนื่องในการสนับสนุนการดำเนินการของ
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการรักษา
ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และการสนับสนุนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดย
มุ่งเน้นการปราบปรามและสกัดกั้น การลักลอบค้ายาเสพติด และการเร่งรัดการ
ปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติดทั้งในพื้นที่ภายในและพื้นที่ชายแดน ตลอดจน
ในการแก้ไขปัญหาของชาติและประชาชนให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้ประเทศไทย
เอาชนะอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ

^{๑๗} กระทรวงกลาโหม. นโยบายเร่งด่วนของรัฐมนตรีนโยบายกระทรวงกลาโหม. สืบค้นจาก

๒.๒.๓ นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการ ทางทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔^{๑๘} ตามภารกิจสำคัญของกองทัพไทย คือ การรักษาความมั่นคง การปกป้องอธิปไตยและรักษาผลประโยชน์ของชาติในทุกมิติ รวมทั้งสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ และสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้นในการเตรียมกำลังและการใช้กำลังที่มุ่งสู่การปฏิบัติการร่วมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกองทัพไทยให้มีความพร้อมในการปฏิบัติการกิจได้อย่างหลากหลายมิติ มีความประสานสอดคล้องที่สามารถตอบสนองนโยบายรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกองทัพไทยมีพันธกิจหลัก คือ (๑) พิทักษ์รักษา ปกป้อง เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) ป้องกันประเทศ และรักษาผลประโยชน์ของชาติ (๓) รักษาความมั่นคงแห่งรัฐ และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ (๔) เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ และ (๕) พัฒนาประเทศ ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติและช่วยเหลือประชาชน

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเสพติดถูกระบุอยู่ในส่วนการรักษาความมั่นคงของรัฐ โดยมีนโยบายทั่วไป คือ สนับสนุนรัฐบาลในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ และ (๒) สนับสนุนการปฏิบัติ

---

^{๑๘} กองบัญชาการกองทัพไทย. นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔. สืบค้นจาก <https://www.rtarf.mi.th/>.

ภารกิจเพื่อความมั่นคงในทุกมิติ โดยผนึกกำลังทุกภาคส่วนภายใต้ภารกิจ “รวมไทยสร้างชาติ” ประกอบด้วยนโยบายเฉพาะ ดังนี้

- ◆ พัฒนาขีดความสามารถงานด้านการข่าวของภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหาร ให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การต่อต้านการก่อการร้าย และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เป็นต้น

- ◆ พัฒนาขีดความสามารถงานต่อต้านข่าวกรอง ทั้งเชิงรับและเชิงรุก อาทิ มาตรการรักษาความปลอดภัยที่ตั้งหน่วยทหาร รวมทั้งกวดขันการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกำลังพล มิให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นความลับของทางราชการเป็นอันขาด

- ◆ สนับสนุนการสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ สนับสนุนการปฏิรูปประเทศ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยเฉพาะด้านความมั่นคง

- ◆ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มาปรับใช้ ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุข รวมทั้งการบูรณาการและการประสานงานกันอย่างแท้จริง ทั้งงานด้านการข่าว งานด้านการปฏิบัติการ และงานด้านการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ และการมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ

- ◆ สนับสนุนการปฏิบัติการกิจของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ในการแก้ไขปัญหาของชาติ และป้องกันภัยคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทุกรูปแบบ ให้ครอบคลุมในทุกมิติ

- ◆ ดำรงความต่อเนื่องในการสนับสนุนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเรื่องที่เป็นวาระเร่งด่วน และการแก้ไขปัญหาตามพันธกรณีระหว่างประเทศตามนโยบายรัฐบาล อาทิ ปัญหาการค้ามนุษย์ แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบนำเข้าสินค้าทางการเกษตร การทำประมงผิดกฎหมาย เป็นต้น

- ◆ เป็นองค์กรหลักในการแก้ไขปัญหาด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ด้วยการบูรณาการหน่วยปฏิบัติการพิเศษของเหล่าทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมกำลังและใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุร้ายภายในประเทศทุกรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตื่นตัวและมีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อเหตุร้าย

- ◆ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ พลเรือน ตำรวจ ทหาร และองค์กรรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนภาคเอกชน ในการจัดทำแผนการปฏิบัติเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้าย พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ◆ สนับสนุนการบริหารจัดการชายแดน ให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษการค้าชายแดน

- ◆ เตรียมความพร้อมของกองทัพ ในการรองรับภารกิจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเรียนรู้และรับการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการฝึกต่าง ๆ ประจำปี อาทิ การฝึกปฏิบัติการสงครามนิวเคลียร์ชีวะเคมี การฝึกต่อต้านการก่อการร้ายที่มีการใช้อาวุธทำลายล้างสูง การฝึกทางการแพทย์ในการควบคุมการระบาดของโรคอุบัติใหม่ ทั้งนี้ เพื่อดำรงความพร้อมของกองทัพในทุกมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

- ◆ ดำรงความต่อเนื่องในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาโรคโควิด-๑๙ ของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (ศบค.) และศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินด้านความมั่นคง (ศปม.) โดยนำศักยภาพของกองทัพในทุก ๆ ด้านมาพัฒนาและปรับใช้อย่างเหมาะสม รอบคอบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ในการรับมือโรคอุบัติซ้ำหรือโรคอุบัติใหม่ โดยให้พร้อมเผชิญสถานการณ์การแพร่ระบาดทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเตรียมการส่งมอบภารกิจให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบในระยะต่อไป

- ◆ พัฒนาอนุสรณ์สถานแห่งชาติและพิพิธภัณฑ์ทหารให้ทันสมัย และประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้ประชาชนทั่วไป นักเรียนนักศึกษา เข้าเยี่ยมชม เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ

- ◆ สร้างเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนภารกิจของกองทัพด้านการป้องกันประเทศ และภารกิจเพื่อความมั่นคง

- ◆ สร้างความรู้ความเข้าใจนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาล และกองทัพให้กับกำลังพลและประชาชน

- ◆ ผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนในการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้า ยาเสพติด ให้ครอบคลุมทั้งทางบก ทางน้ำ ทางทะเล ตลอดจนแนวชายแดน และให้การสนับสนุนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปราม และฟื้นฟูพิษภัยจากยาเสพติดอย่างเต็มขีดความสามารถ รวมทั้งรณรงค์การตระหนักรู้ถึงโทษของยาเสพติด เพื่อการป้องกันผู้เสพรายใหม่ สร้างพื้นที่ปลอดภัย ลดผู้เสพ สร้างพลังคนเสริมพลังชาติ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

- ◆ บูรณาการระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) ให้สามารถเชื่อมต่อกับระบบฯ ในภาพรวมของประเทศได้ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลด้านความมั่นคงของรัฐบาล

- ◆ พัฒนาการบริหารจัดการฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูล (Big Data) ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และสนับสนุนการจัดทำข้อมูลภาครัฐและการปฏิบัติงานด้วยข้อมูลดิจิทัลตามแนวคิด “Thailand ๔.๐” ของรัฐบาล

บทสรุป

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ ตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังทั้งระบบ และมีความสอดคล้องเชื่อมโยงแผนทั้ง ๓ ระดับ ดังนี้ แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนระดับที่ ๒ ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ประเด็นความมั่นคง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) แผนระดับที่ ๓ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ นอกจากนี้ยังมี คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน

สำหรับการดำเนินการแก้ไขยาเสพติดของกองทัพ กองทัพได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งถือเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ โดยกองทัพได้ดำเนินการตามกรอบของกฎหมายกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ที่สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งอยู่ในส่วนการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในการแก้ไข ปัญหาสำคัญของชาติ และสนับสนุนการปฏิบัติการกิจเพื่อความมั่นคงในทุกมิติ โดยผนึกกำลังทุกภาคส่วนภายใต้ภารกิจ “รวมไทยสร้างชาติ” และได้มีส่วนร่วมในการบูรณาการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพ ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นแผนหลักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ ภายใต้กลไกศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ ๓

สถานการณ์ปัญหาเสพติดและการดำเนินการ
แก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ

ส่วนที่ ๓

สถานการณ์ปัญหายาเสพติด

และการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ

๓.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดโลกและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ข้อมูลจาก World Drug Report 2020^{๑๙} ของ UNODC ระบุว่า ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกประมาณ ๒๖๙ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๓ ของประชากรโลก ยาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุด ได้แก่ กัญชา โอปิออยด์ แอมเฟตามีน

และอนุพันธ์ เอ็กตาซี และโคเคน ตามลำดับ การลักลอบปลูกฝิ่นทั่วโลก มีแนวโน้มลดลง ตาม รายงานระบุว่า ในปี พ.ศ.๒๕๖๒ ทั่วโลกมีการปลูกฝิ่นประมาณ

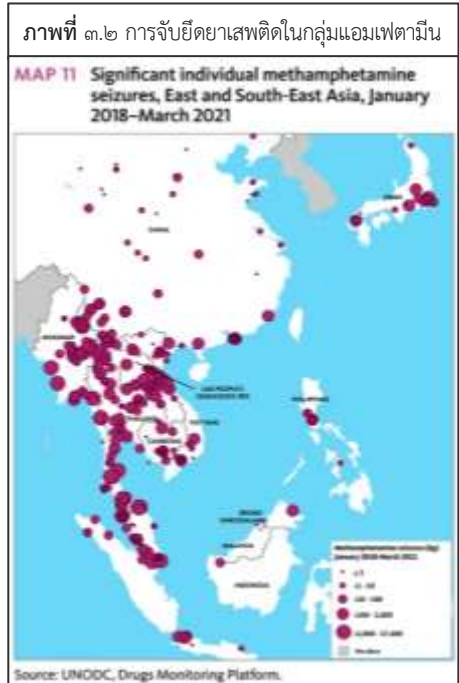
๑,๕๐๕,๐๐๐ เฮกตาร์ และมีผลผลิตฝิ่นประมาณ ๗,๖๑๐ ตัน โดยประเทศที่มีการปลูกฝิ่นมากที่สุดคือ อัฟกานิสถาน และเมียนมา ตามลำดับ แต่สำหรับสถานการณ์ยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ทั่วโลกมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น แนวโน้มยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ที่เพิ่มมากที่สุดคือสารกระตุ้นประสาทกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamine-type stimulants : ATS) โดยเฉพาะในภูมิภาคอเมริกาเหนือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

^{๑๙} UNODC. (June 2020). “World Drug Report 2020”. Austria: United Nations publication. From: <https://wdr.unodc.org/wdr2020/index2020.html>

ข้อมูล World Drug Report 2021^{๒๐} ระบุว่า สถานการณ์ยาเสพติดในภูมิภาค

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำยังคงเป็นฐานการผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลก ตลาดการค้าและการผลิตยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนภายในภูมิภาคยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญจากสถานการณ์ความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศเมียนมา จากรายงานของ UNODC ยังระบุอีกว่า ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ยาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีนที่ถูกยึดทั่วโลกปริมาณกว่าร้อยละ ๙๐ ถูกยึดในภูมิภาคเอเชีย-

ตะวันออกเฉียงใต้และอเมริกาเหนือเพิ่มขึ้นกว่า ๘ เท่า คิดเป็นปริมาณ ๑๕๓ ตัน ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๒ และ พ.ศ.๒๕๖๒ หากเปรียบเทียบในช่วงเวลาเดียวกันมีการยึดยาเสพติดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นถึง ๑๑ เท่า คิดเป็นปริมาณ ๑๔๑ ตัน

การขยายตัวของตลาดการค้าเมทแอมเฟตามีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาจากปัจจัยด้านศักยภาพในการผลิตยาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีนที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ราคาขายาเสพติดลดลง จากการทำกลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดมีการปรับเปลี่ยนสูตรเคมีและวิธีการสังเคราะห์ยาเสพติดรูปแบบใหม่ เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสารเคมีหรือสารตั้งต้นแทนตัวเดิมที่เป็นสารเคมีควบคุม อีกทั้งยังมีผลต่อ

^{๒๐} UNODC. (June 2021). “World Drug Report 2021”. Austria: United Nations publication. From: <https://www.unodc.org/unodc/index.html>

ภาพที่ ๓.๓ เส้นทางการค้ายาเสพติด
ในกลุ่มแอมเฟตามีน

MAP 12 Crystalline methamphetamine trafficking flows, East and South-East Asia, 2019

Source: UNODC, Global Synthetic Drugs Assessment 2020 (United Nations publication, 2020).

ที่มา : UNODC : World Drug Report 2021

ความบริสุทธิ์ของเมทแอมเฟตามีนที่สูงขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอุปทานของยาเสพติด สูงกว่าความต้องการ ถึงแม้ว่าตลาดค้าฝิ่นในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำจะลดลง แต่ประเด็นท้าทายสำคัญคือ ปัญหาด้านความมั่นคงที่เป็นอุปสรรคในการจำกัดสารเคมีหรือสารตั้งต้นเข้าไปในพื้นที่แหล่งผลิต และจำกัดการขยายตัวของการผลิต และการค้าเมทแอมเฟตามีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓.๒ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย

๓.๒.๑ การลักลอบปลูกพืชเสพติด ประเทศไทยมีพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกฝิ่น เนื่องจากฝิ่นเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดี ในพื้นที่ที่มีอากาศหนาวเย็น มีความชื้นสูง ที่ระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ทางภาคเหนือ ช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ สถิติการปลูกฝิ่นในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. จากการสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกฝิ่น โดยการสำรวจจากอากาศและภาคพื้นดิน พบว่าจังหวัดที่มีการปลูกฝิ่นมากที่สุด ได้แก่ จ.ตาก จ.เชียงใหม่ และ จ.แม่ฮ่องสอน ตามลำดับ

ตารางที่ ๓.๑ เปรียบเทียบผลการสำรวจพื้นที่ปลูกฝิ่น^{๒๑}

จังหวัด	พื้นที่ปลูกฝิ่น (ไร่)		
	ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓ ^{๒๒}
ตาก	๓๓๙.๑๖	๑๓๙.๘๕	๔๓.๗๕
เชียงใหม่	๑๖๔.๑๓	๑๑๓.๕๑	๘๐.๖๘
แม่ฮ่องสอน	๒๑.๒๙	๘.๒๗	๗.๖๕
เชียงราย	๑๗.๕๖	๒.๐๑	๖.๑๖
น่าน	๓.๒๕	๒	๕.๑๔
กำแพงเพชร	๘.๐๓	๑.๕๑	-
ลำปาง	-	๐.๗๕	-
พะเยา	-	-	๐.๔๗
รวม	๕๙๓.๔๒	๒๖๗.๙๐	๑๔๓.๘๕

ที่มา : สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

๓.๒.๒ การลักลอบนำเข้ายาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติดภายนอกประเทศในปี พ.ศ.๒๕๖๓ มีการจับยึดยาเสพติดในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา, สปป.ลาว, เมียนมา, เวียดนาม) และการจัดยึดสารเคมีและสารตั้งต้นเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่จับยึดได้ในพื้นที่ประเทศเมียนมาที่ปัจจุบันกระบวนการผลิตยาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้สามารถผลิตยาเสพติดได้มากขึ้น ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศทางผ่านที่สำคัญของยาเสพติดเนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งผลิตที่อยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และยังเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด เนื่องจากสถานการณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

^{๒๑} สำนักงาน ป.ป.ส. (๒๕๖๒). “ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ประจำปี ๒๕๖๒”. หน้า ๘

^{๒๒} สำนักงาน ป.ป.ส. (๒๕๖๓). “รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓”. หน้า ๖๐

ภาพที่ ๓.๔ แสดงการจับยึดยาเสพติดในประเทศ CLMV

ทั้งยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน คีตามีน กัญชา ทำให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีความพยายามลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อสถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนรุนแรงมากขึ้น โดยมีเส้นทางในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดดังนี้

๓.๒.๒.๑ ชายแดนภาคเหนือ ยังคงเป็นพื้นที่หลักในการลักลอบ

นำเข้ายาเสพติด ที่ส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตที่อยู่ในพื้นที่รัฐฉาน ประเทศเมียนมา และมีเส้นทางลำเลียงแบ่งออกเป็น ๒ ทางหลัก ได้แก่ (๑) รัฐฉานเหนือ - เมียวดี - จ.ตาก ซึ่งจะเป็นการลำเลียงสู่พื้นที่พักคอยบริเวณชายแดนด้านตรงข้าม อ.ท่าสองยาง และ อ.แม่ระมาด จ.ตาก โดยใช้กลุ่มคนรับจ้างลักลอบลำเลียงยาเสพติดที่เป็นชาวเมียนมา หรือผู้หนีภัยจากการสู้รบเข้ามายังพื้นที่พักพิงฯ เข้ามาทางช่องทางธรรมชาติและท่าข้ามตามแนวชายแดน และ (๒) สามเหลี่ยมทองคำ - จ.เชียงใหม่ - จ.เชียงราย ซึ่งวิธีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้ามาหลากหลายวิธี อาทิ การนำยาเสพติดซุกซ่อนตามร่างกายเพื่อจำหน่ายให้กลุ่มผู้เสพและผู้ค้ารายย่อย

ในพื้นที่และพื้นที่ชายแดน การนำยาเสพติดซุกซ่อนไว้ในรถยนต์ดัดแปลง หรือการซุกซ่อนยาเสพติดในสินค้าทางการเกษตร

๓.๒.๒.๒ ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การนำเข้าและเส้นทางลำเลียง ดังนี้ (๑) **ชายแดนไทย-ลาว** เป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มการลักลอบนำเข้าที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีการปรับเปลี่ยนเส้นทางลักลอบผ่านทาง สปป.ลาว มากขึ้น โดยจะลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเข้าสู่ สปป.ลาว ที่แขวงบ่อแก้วก่อนกระจายยาเสพติดไปยังพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศไทย ได้แก่ แขวงไซยะบูลีกับ จ.เลย, นครหลวงเวียงจันทน์กับ จ.หนองคาย, แขวงบอลิคำไซกับ จ.บึงกาฬ, แขวงคำม่วนกับ จ.นครพนม และแขวงสะหวันนะเขตกับ จ.มุกดาหาร เป็นต้น (๒) **ชายแดนไทย-กัมพูชา** ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีชายแดนติดกับกัมพูชา แต่เนื่องด้วยพรมแดนมีเทือกเขาพนมดงรักกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาที่ไม่เอื้อต่อการลำเลียงยาเสพติด แต่พบว่ามี การซุกซ่อนยาเสพติดมาในสัมภาระติดตัวผ่านจุดผ่านแดนเข้ามาในประเทศไทย

๓.๒.๒.๓ ชายแดนภาคตะวันตก มีการลักลอบนำเข้ามาจากแหล่งพักยาเสพติดในพื้นที่เมียนมาที่ อ.พญาตองซู และลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทยมาทางบ้านพระเจดีย์สามองค์ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบและมีช่องทางหลบหลีกหลายช่องทาง ในการรับส่งยาเสพติดผู้ค้ายาเสพติดชาวเมียนมาจะติดต่อโดยตรงกับผู้ค้ายาเสพติดชาวไทยบริเวณชายแดน และมีผู้รับจ้างลำเลียงยาเสพติดจากชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในของไทย โดยจะมีการซุกซ่อนยาเสพติดไว้ในยานพาหนะดัดแปลง หรือกลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองชาวเมียนมาจะทำการซุกซ่อนยาเสพติดตามร่างกายและสัมภาระ หรือการลำเลียงยาเสพติดทางทะเลเข้าสู่ประเทศไทยที่ จ.ระนอง

๓.๒.๒.๔ ชายแดนภาคตะวันออก การลักลอบนำเข้ายาเสพติด

ได้แก่ (๑) ช่องทางทางบก มีเขตแดนติดกับประเทศกัมพูชาที่มีเทือกเขากั้นเป็นพรมแดนธรรมชาติ แต่ในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ด้าน จ.สระแก้ว กับ จ.บันเตียเมียนเจย มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ ง่ายต่อการลักลอบสัญจรข้ามแดน ปัจจุบันยังไม่มีรายงานเกี่ยวกับแหล่งผลิตยาเสพติดในกัมพูชา การนำเข้าส่วนใหญ่เป็นการซุกซ่อนยาเสพติดตามร่างกายข้ามแดนเข้ามาทางช่องทางผ่านแดนต่าง ๆ อาทิ ชาวต่างชาติ และนักพนัน พบกลุ่มขบวนการนำยาเสพติดซุกซ่อนในยานพาหนะขนส่งสินค้าข้ามแดน (๒) ช่องทาง

ภาพที่ ๓.๕ เส้นทางลักลอบนำเข้ายาเสพติด

ทะเล มีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดโดยเฉพาะไอซ์จากกัมพูชาทางเรือ เช่น เรือท่องเที่ยว เรือประมงขนาดเล็ก และเรือยอร์ช ผ่านช่องทางของเรือเอกชนเข้าสู่ประเทศไทย อาทิ ท่าเทียบเรือเกาะกูด ท่าเทียบเรือเกาะช้าง จ.ตราด ท่าเทียบเรือพัทยา จ.ชลบุรี และท่าเทียบเรือใน จ.สมุทรปราการ เป็นต้น

๓.๒.๒.๕ ชายแดนภาคใต้ การนำเข้าและเส้นทางลำเลียง (๑)

ชายแดนไทย - เมียนมา เส้นทางลำเลียงยาเสพติดส่วนใหญ่ใช้เส้นทางขนส่งทางบก โดยยาเสพติดจะมาจากพื้นที่ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พักที่พักยาเสพติดร้อยละ ๗๐ อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง และร้อยละ ๓๐ อยู่ในประเทศเมียนมา ช่องทางลำเลียงใช้วิธีการขนย้ายผ่านจุดผ่านแดนท่าข้ามที่สามารถเดินข้ามได้ การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลหรือรถโดยสารประจำทาง พัสดุนขนส่ง ซึ่งจะมีการ

ปกปิดซ่อนพรางอย่างดี และมีการใช้เส้นทางเลี่ยงเพื่อหลบหลีกการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ (๒) **ชายแดนไทย - มาเลเซีย** พบมีกระบวนการลำเลียงไปยังประเทศที่สาม ได้แก่ มาเลเซีย และสิงคโปร์ และมีการนำเข้าพืชกระท่อมจากมาเลเซียเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ยังมีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้าประเทศผ่านทางอากาศยาน โดยยาเสพติดที่ศุลกากรสามารถตรวจยึดจับกุมได้ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ดังนี้ (๑) **ขาเข้า (Inbound)** ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน โคเคน เอ็กซ์ตาซี กัญชา และอื่น ๆ โดยเฉพาะโคเคนที่พบว่ามีกระบวนการลักลอบนำเข้าประเทศมาพร้อมกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากแอฟริกาใต้ เช่น โคลัมเบีย ซิลี เปรู และโบลิเวีย เป็นต้น (๒) **ขาออก (Outbound)** ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน และเฮโรอีน โคเคน และอื่น ๆ ซึ่งยาเสพติดส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำและมีการลักลอบขนส่งทางเรือไปยังประเทศที่สาม เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นต้น^{๒๓}

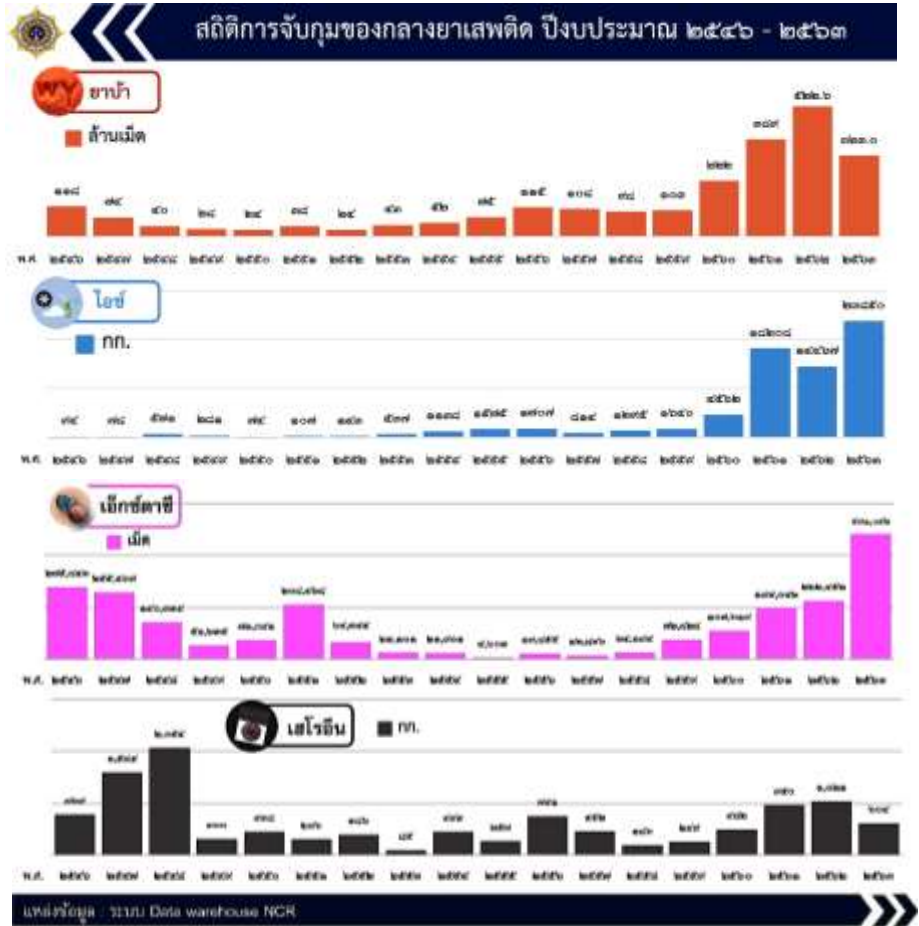
๓.๒.๓ การค้าและการแพร่ระบาด ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากการใช้ผู้เสพสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น เนื่องจากขบวนการค้าเสพติดยังมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการค้ายาเสพติด ตลอดจนการทำธุรกรรมทางการเงินควบคู่กับการขายยาเสพติดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Line, Facebook, Twitter หรือ Instagram ฯลฯ และนิยมใช้วิธีการขนส่งผ่านผู้ให้บริการขนส่งพัสดุไปรษณีย์มากขึ้น สำหรับยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดยังคงเป็นยาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีน ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ รองลงมาคือ กัญชา และเฮโรอีน ตามลำดับ ข้อมูลจากระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ในปี งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ มีผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพผู้ติดยาเสพติดจำนวนรวม ๑๙๐,๓๙๕ ราย แยกเป็นระบบสมัครใจ ๗๖,๑๑๘ ราย ระบบบังคับบำบัด ๘๙,๒๖๑ ราย และ

^{๒๓} ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๔). สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เรื่อง การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ : มิติทางเรือและไซเบอร์. (อัคราเนมา)

ระบบต้องโทษ ๒๕,๐๑๖ ราย และพบว่าชนิดของยาเสพติดของผู้เข้ารับการบำบัดที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นคือ โอยซ์ และเฮโรอีน

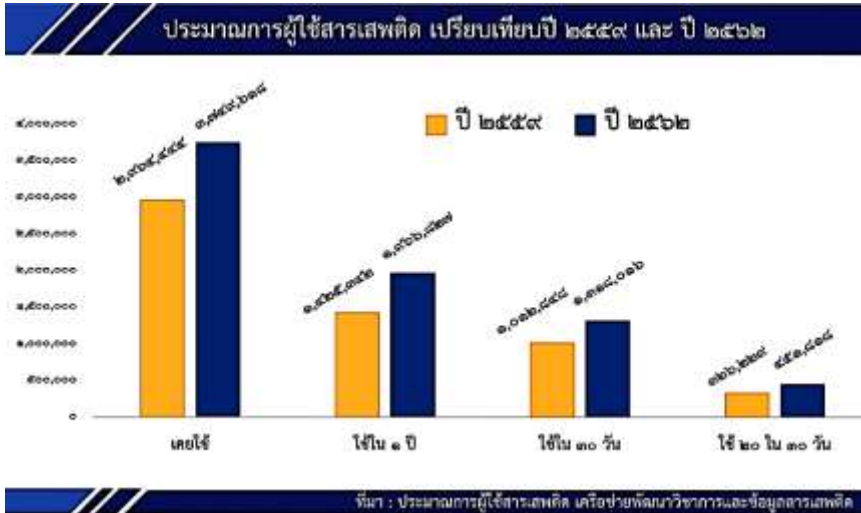
ภาพที่ ๓.๖ แสดงสถิติการจับกุมของกลางยาเสพติด ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ - ๒๕๖๓

ที่มา : ภาพประกอบการปาฐกถาการประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๒/๖๔

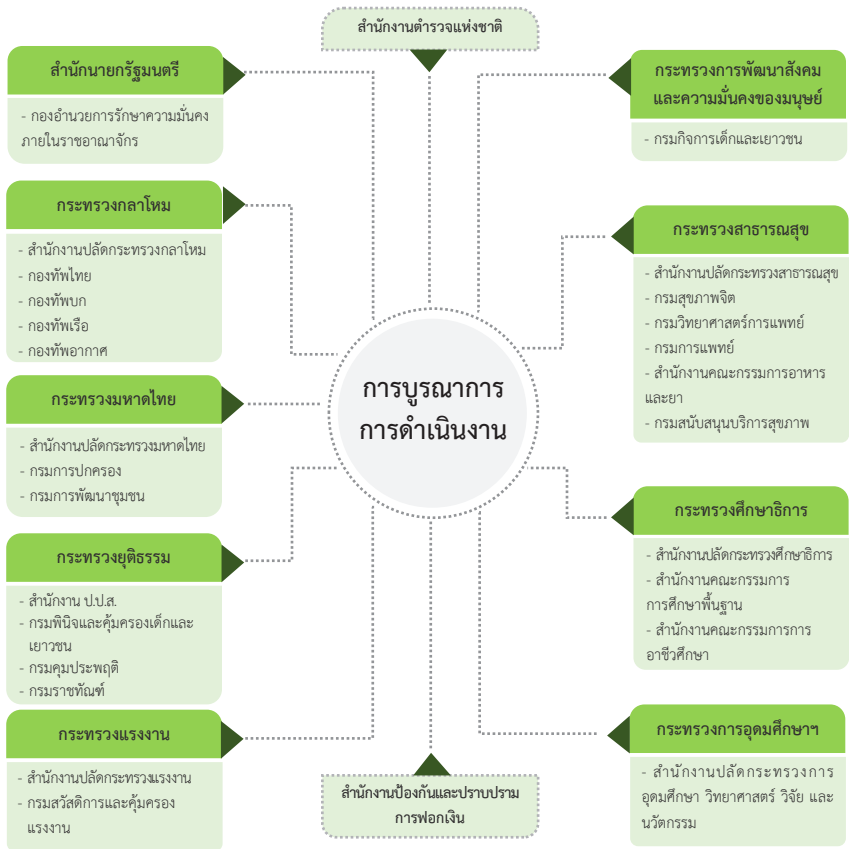
ภาพที่ ๓.๗ แสดงปริมาณการใช้ยาเสพติด

๓.๓ การดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศ

นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเสพติดมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังทั้งระบบ เช่น การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การปราบปรามแหล่งผลิตและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด การป้องกันเส้นทางการนำเข้า-ส่งออกยาเสพติด การลดจำนวนผู้ค้าและผู้เสพรายใหม่ การให้ความรู้เยาวชนถึงโทษของยาเสพติด และการฟื้นฟู ดูแล รักษาผู้เสพผ่านกระบวนการทางสาธารณสุขภายใต้มุมมอง “ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย” เป็นต้น ซึ่งนโยบายหลักของรัฐบาลมีความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงทั้ง ๓ ระดับ โดยแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีเป้าหมายคือ ยาเสพติดได้รับการควบคุมและไม่เป็นอันตรายต่อประชาชน ซึ่งโครงสร้างของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ที่มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๙ กระทรวง ๒๖ หน่วยงาน และ ๒ ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการ

ภาพที่ ๓.๘ แสดงการบูรณาการรวมของหน่วยงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

ที่มา : ภาพประกอบการปาฐกถาการประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๒/๖๔

ในส่วนของกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศ โดยมีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ หรือ “ศอ.ปส.” เป็นองค์กรอำนวยการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดระดับชาติ ในการนํานโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ

รวมถึงการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้อำนวยการ

ภาพที่ ๓.๙ แสดงโครงสร้างกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ

ที่มา : ภาพประกอบการปาฐกถาการประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๒/๖๔

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๘๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ ต.ค.๖๒ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ โดยโครงสร้างตามคำสั่งดังกล่าว แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ **ระดับนโยบาย** ประกอบด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ส. และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) เป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบายระดับชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน **ระดับภารกิจ** คือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวง/กรม/หน่วยงาน และ **ระดับพื้นที่** ประกอบด้วย

(๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/กทม. (ศอ.ปส.จ./กทม.) จำนวน ๗๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร (๒) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ/เขต (ศป.ปส.อ./ข.) จำนวน ๘๗๘ ศป.ปส.อ./๕๐ ศป.ปส.ข. และ (๓) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเทศบาลนคร/เมือง/ตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล/เมืองพัทยา (ศป.ปส.อปท.) นอกจากนี้ในระดับพื้นที่ยังมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการพื้นที่เป้าหมายพิเศษ

๓.๔ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย

การจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) เพื่อการบริหารการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกองทัพไทย โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้อำนวยการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล ติดตามประเมินผลและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ ศอ.ปส.ทท./ศอ.ปส.บก.ทท. และแผนปฏิบัติการของ ศอ.ปส.เหล่าทัพ ในการสกัดกั้นยาเสพติดบริเวณพื้นที่ชายแดน และการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนสนับสนุนส่วนราชการพลเรือนและตำรวจในการปราบปรามยาเสพติด การป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่อื่น ๆ และการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามที่ได้รับมอบหมาย^{๒๔} โดยมีการแบ่งมอบภารกิจดังนี้

(๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพบก (ศอ.ปส.ทบ.) อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพบก ดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวัง การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในหน่วยและพื้นที่ใกล้เคียง การสกัดกั้นยาเสพติดบริเวณชายแดนทางบกในเขตรับผิดชอบของกองกำลัง

^{๒๔} กองทัพไทย. (๒๕๖๒, ๒๓ พฤษภาคม). เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพไทย. คำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ที่ ๑๖๒/๖๒.

ป้องกันชายแดน การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติด การสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟู และสนับสนุนส่วนราชการอื่นตาม นโยบายรัฐบาล ตลอดจนการรณรงค์การแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๒) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ (ศอ.ปส.ทอ.) อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพอากาศ ดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันและ เฝ้าระวัง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยและพื้นที่ใกล้เคียง การสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ ทะเลชายฝั่งและเกาะแก่งในเขตรับผิดชอบ การสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟู และสนับสนุนส่วนราชการอื่นตามนโยบายรัฐบาล ตลอดจนการรณรงค์การแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๓) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ (ศอ.ปส.ทอ.) อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพอากาศ ดำเนินงานเกี่ยวกับการ สร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวัง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วย และพื้นที่ใกล้เคียง การสกัดกั้นยาเสพติดบริเวณท่าอากาศยานในความรับผิดชอบ การสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟู และสนับสนุนส่วนราชการอื่นตามนโยบายรัฐบาล ตลอดจนการรณรงค์การแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๔) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหน่วยบัญชาการ ทหารพัฒนา (ศอ.ปส.นทพ.) อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยทหารพัฒนา ดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่ชายแดน และสนับสนุน การบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด

(๕) ศูนย์ปฏิบัติการข่าวยาเสพติด (ศขย.ศอ.ปส.ทท.) อยู่ในความรับผิดชอบ ของศูนย์รักษาความปลอดภัย ดำเนินการผลิตข่าวกรองยาเสพติด ปฏิบัติการข่าว ยาเสพติดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

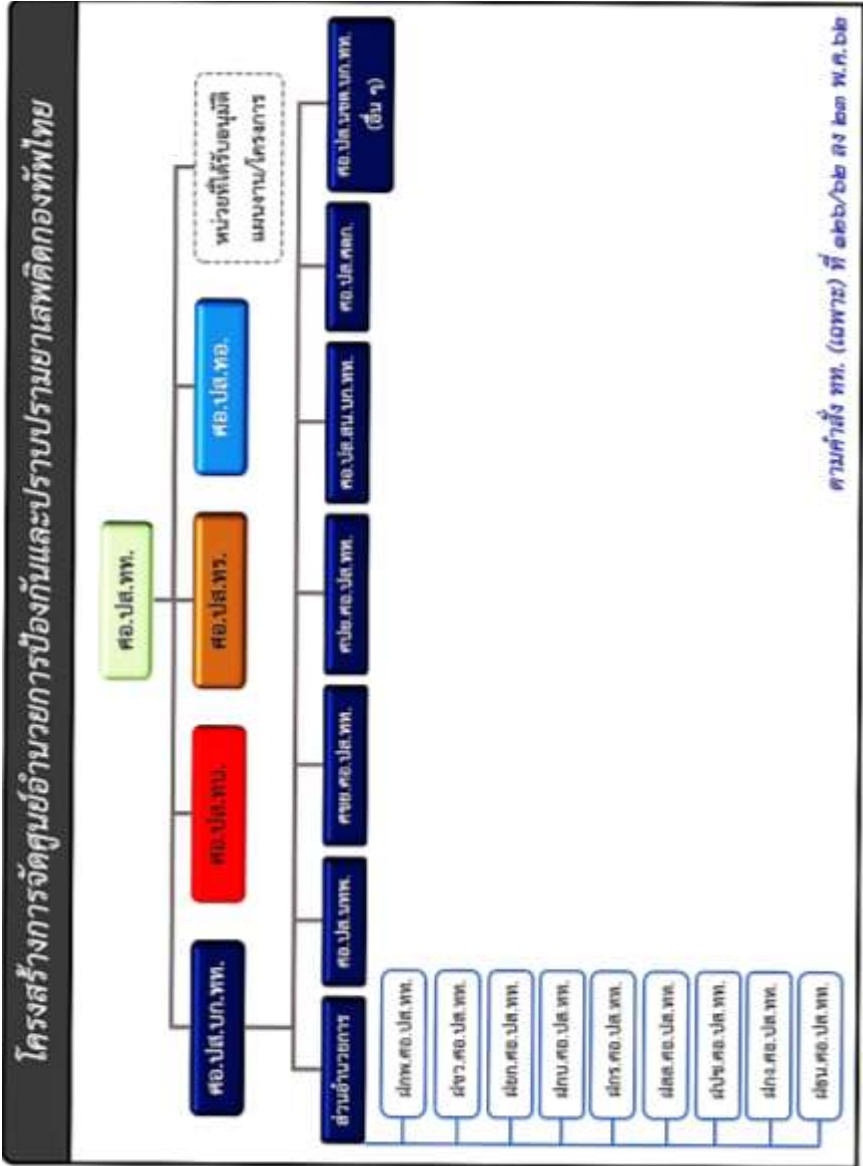
(๖) ศูนย์ประสานงานประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด (ศปย. ศอ.ปส.ทท.) อยู่ในความรับผิดชอบของกรมกิจการชายแดนทหาร ดำเนินการ ประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างกลไกและใช้กลไกความร่วมมือ ที่มีอยู่เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้าน

(๗) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสำนักกองบัญชาการกองบัญชาการกองทัพไทย (ศอ.ปส.สน.บก.ทท.) ดำเนินงานเกี่ยวกับการค้นหาตรวจสอบ ปราบปราม ป้องปราม ผู้ค้าผู้เสพและผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพไทย

(๘) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล (ศอ.ปส.ศตก.) ดำเนินงานสนับสนุนด้านการปราบปรามผู้ค้าผู้เสพและผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพไทย

สำหรับภารกิจของส่วนอำนวยการ ได้แก่ (๑) ขว.ทหาร/ฝขว.ศอ.ปส.ทท. รับผิดชอบการวางแผน อำนวยการ ประสานงานและกำกับดูแลการดำเนินงานด้านข่าวกรองของศูนย์ปฏิบัติการข่าวยาเสพติด และประสานการปฏิบัติกับหน่วยข่าวที่เกี่ยวข้อง (๒) ยก.ทหาร/ฝยก.ศอ.ปส.ทท. รับผิดชอบการวางแผน อำนวยการ ประสานงานและกำกับดูแลการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่หน่วยทหาร การสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดน การประสานงานการดำเนินงานรองรับคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการต่าง ๆ การแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติสู่การปฏิบัติ และการดำเนินงานและอำนวยการในภาพรวม (๓) กร.ทหาร/ฝกร.ศอ.ปส.ทท. รับผิดชอบการอำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.ปส.ทท. (๔) กพ.ทหาร/ฝกพ.ศอ.ปส.ทท., กบ.ทหาร/ฝกบ.ศอ.ปส.ทท., สส.ทหาร/ฝสส.ศอ.ปส.ทท., สปข.ทหาร/ฝปข.ศอ.ปส.ทท., กง.ทหาร/ฝกง.ศอ.ปส.ทท. และ สธน.ทหาร/ฝธน.ศอ.ปส.ทท. ปฏิบัติงานตามภารกิจและพันธกิจของฝ่ายอำนวยการ ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ ศอ.ปส.ทท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ ๓.๑๐ แสดงโครงสร้างการจัด คอ.ปส.ทท.

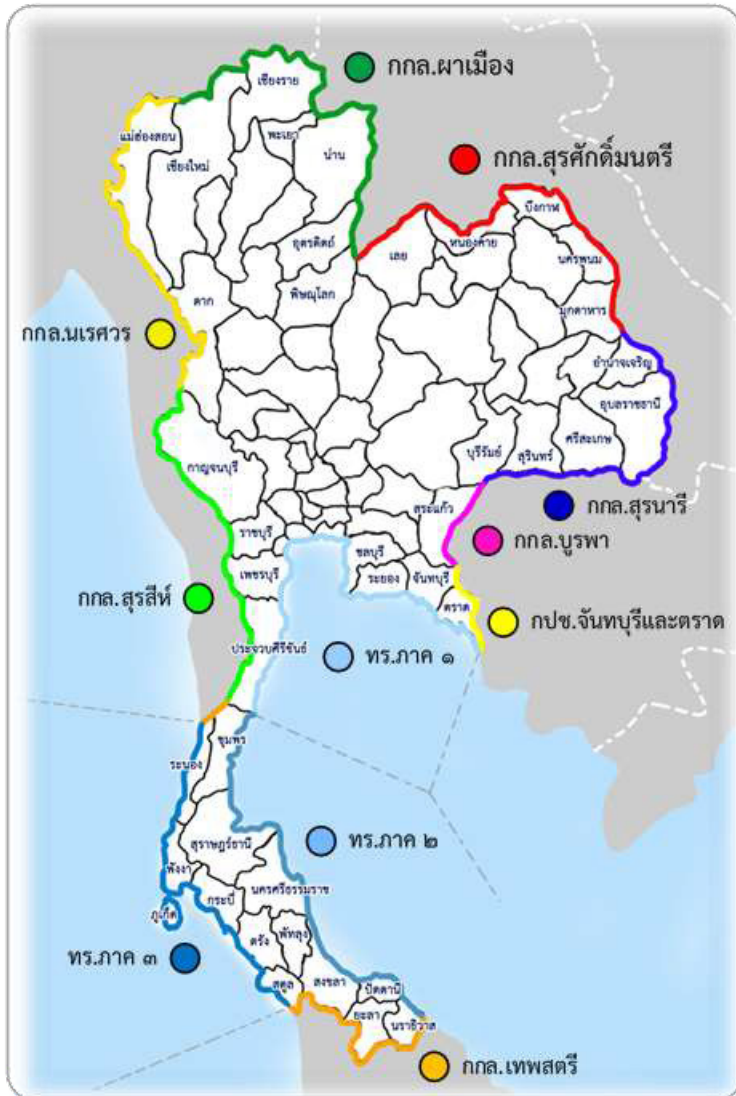
ภาพที่ ๓.๑๑ พื้นที่กองทัพนาคที่ ๑ - ๔

ที่มา : สำนักงานสภาคความมั่นคงแห่งชาติ

ภาพที่ ๓.๑๒ แผนที่ชายแดนของประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เฉพาะพื้นที่ ดังนี้

๓.๔.๑ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ชอน.) เพื่อเป็นกลไกบูรณาการการปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีแม่ทัพภาค ที่ ๒/ผู้บัญชาการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๒ เป็นผู้อำนวยการ มีอำนาจในการ สั่งการและประสานการปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ตอนในที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ และให้มีศูนย์อำนวยการ ร่วมสกัดกั้น (ศอร.) ในการสกัดยาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๔.๒ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.ปส.จชต.) เพื่อเป็นกลไกบูรณาการการปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีแม่ทัพภาคที่ ๔/ ผู้บัญชาการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ เป็นผู้อำนวยการและกำกับดูแล หน่วยงานทุกหน่วยที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) รวมถึงโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเป็นพิเศษ ตลอดจน บูรณาการกำลังปฏิบัติการของหน่วยงานพลเรือน ตำรวจ ทหาร ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง ภาคประชาชนและประชาสังคมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อขับเคลื่อนงานด้านยาเสพติดให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และแผน ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ภาคเหนือ ได้มีการจัดตั้ง ศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ศป.บส.ชน.) รับผิดชอบ

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๕)^{๒๕}

๓.๕ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ

การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดหลักของประเทศ ที่มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบูรณาการการแก้ไขปัญหานี้ไปสู่การลดผลกระทบจากปัญหายาเสพติดในสังคม สร้างความมั่นคงปลอดภัย และลดความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด ในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแผนดังกล่าว กองทัพถือเป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามมาตรการแนวทาง และแผนงานที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔ แบ่งตามความรับผิดชอบที่กองทัพได้รับมอบหมาย ดังนี้

๓.๕.๑ กองทัพเป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินการหลัก ตามแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด ๓ มาตรการ ดังนี้

๓.๕.๑.๑ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีกรอบการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้ (๑) ผลักดันเชิงนโยบายเพื่อควบคุมและสกัดกั้นสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (๒) พัฒนาและผลักดันความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศ และ (๓) พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้าน สำหรับมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศมี ๑ แนวทาง คือ **ความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก** ประกอบด้วย ๔ แผนงาน

^{๒๕} สำนักงาน ป.ป.ส. (๒๕๖๔). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔.

สืบค้นจาก <https://www.oncb.go.th/Home/Pages/ITA/main.aspx>. หน้า ๑๓

ได้แก่ (๑) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก (๒) การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศอาเซียน (๓) การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศนอกภาคพื้นอาเซียน และ (๔) การอำนวยความสะดวกความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก

โดยกองทัพเป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินการหลักร่วมกับกระทรวงยุติธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๓.๕.๑.๒ **มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย** โดยมีกรอบการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้ (๑) ฝึกระวังพื้นที่ชายแดน เพื่อสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่ ๓๑ จังหวัด (๒) สกัดกั้นยาเสพติดเชิงรุก ขยายบริบทการสกัดกั้นตั้งแต่นอกประเทศ ให้ความเชื่อมโยงระบบเทคโนโลยีอย่างบูรณาการ (๓) ทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดน (๔) สกัดกั้นการขนส่งยาเสพติดผ่านระบบขนส่งพัสดุ (๕) สกัดกั้นการขนส่งยาเสพติดในช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย (๖) วางระบบการปราบปรามโครงสร้างการค้ายาเสพติดรายสำคัญในระดับต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และตัดวงจรการค้าด้วยการตัดวงจรทางการเงินและมาตรการทางทรัพย์สิน โดยใช้อำนาจทางกฎหมายแบบบูรณาการ และ (๗) ลดความเดือดร้อนของประชาชนจากปัญหายาเสพติด ซึ่งมีแนวทางและแผนงาน ดังนี้

๑) แนวทางการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์
ประกอบด้วย ๒ แผนงาน คือ (๑) การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายคือ พื้นที่ชายแดน ๑๒๙ อำเภอ ใน ๓๑ จังหวัด การตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ/จุดสกัดในพื้นที่เป้าหมาย ทำเรือพาณิชย์และท่าข้าม เกาะแก่งทั่วประเทศ ท่าอากาศยาน ระบบขนส่ง โลจิสติกส์และพัสดุไปรษณีย์ เส้นทางรถไฟ รถโดยสารไม่ประจำทางและเส้นทางคมนาคม เป็นต้น และ (๒) การอำนวยความสะดวกการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ โดยกองทัพเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒) แนวทางการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด

ประกอบด้วย ๔ แผนงาน คือ (๑) แผนงานการปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อปราบปรามนักค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนและนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ การดำเนินการตามมาตรการการทรมานโทษในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การลดทอนอาชญากรรมยาเสพติดทางเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ และการปราบปรามนักค้ายาเสพติดในพื้นที่แพร่ระบาด (๒) แผนงานการพัฒนาการข่าวและระบบฐานข้อมูลสนับสนุน โดยมีเป้าหมายเพื่อบูรณาการฐานข้อมูลยาเสพติดอย่างเป็นระบบ การพัฒนาการสืบสวนทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางการเงิน การสืบสวนทางสกุลเงินดิจิทัล การสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช การศึกษารูปแบบความเชื่อมโยงที่เป็นลักษณะเฉพาะของยาเสพติดเพื่อสนับสนุนการสืบสวนและการใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินการตามกฎหมาย (๓) แผนงานการดำเนินการตามมาตรการต่อทรมานโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีเป้าหมายเพื่อดำเนินการยึดทรัพย์เพิ่มมูลค่ามากขึ้น และ (๔) แผนงานการอำนวยความสะดวกในการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด โดยมีเป้าหมายเพื่อการเสริมสร้างศักยภาพการปราบปรามการค้ายาเสพติด การพัฒนาเทคโนโลยีการสืบสวน รูปแบบการซื้อ-ขายยาเสพติดรูปแบบใหม่

โดยกองทัพเป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินการหลักร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และสำนักงานอัยการสูงสุด

๓.๕.๑.๓ มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

๑) **แนวทางกิจการพิเศษ** ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมและใช้ประโยชน์จากพืชเสพติดให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนากลไกและระบบการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ การวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อประชาชน ทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม ตลอดจนการพัฒนามาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่ เช่น การทำให้ยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรงเป็นสิ่งถูกต้องตามกฎหมาย การเบี่ยงเบนคดี การลดทอนความเป็นอาชญากรรม เพื่อเป็นฐานในการปรับนโยบายยาเสพติด การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เฉพาะและการขยายนโยบายทางเลือกใหม่ ทั้งตัวยาและพืชเสพติด ประกอบด้วย ๓ แนวทาง คือ (๑) การควบคุมและใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด (๒) การพัฒนามาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่ และ (๓) การขับเคลื่อนแผนพื้นที่พิเศษ

โดยกองทัพเป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินการหลักร่วมกับกับ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และศาลยุติธรรม

๒) **แนวทางการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ** โดยเป็นการบูรณาการรวมทั้ง ๙ กระทรวง ๒๖ หน่วยงาน และ ๒ ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างเป็นระบบ

๓.๕.๒ กองทัพเป็นหน่วยดำเนินการร่วม ตามแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด ๒ มาตรการ ดังนี้

๓.๕.๒.๑ **มาตรการการป้องกันยาเสพติด** ประกอบด้วย ๓ แนวทาง ได้แก่ (๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน

และการพัฒนาทางเลือก เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ต้นตอของปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการพัฒนาตามบริบทและสภาพปัญหาของพื้นที่ (๒) การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางช่วงวัยและวิถีชีวิต ตลอดจนการสร้างกระแสสังคมให้มีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมาย และ (๓) การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อจัดการพื้นที่ให้มีศักยภาพในการลดอุปสงค์ยาเสพติด ทั้งการขจัดปัจจัยลบและเพิ่มปัจจัยบวก โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เน้นความมีส่วนร่วมของกลไกระดับพื้นที่ให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือและการเฝ้าระวังปัญหาอย่างต่อเนื่อง

สำหรับมาตรการการป้องกันยาเสพติดกองทัพเป็นหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติภายใต้การอำนวยการและกำกับดูแลของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

๓.๕.๒.๒ มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด ประกอบด้วย ๔ แนวทาง ได้แก่ (๑) การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงการบำบัดรักษาและลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด เพื่อดำเนินกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ป่วยสมัครใจเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู การบูรณาการร่วมในการดูแลสนับสนุนช่วยเหลือทางสังคมเพื่อให้ผู้ป่วยยาเสพติดได้กลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติ พัฒนาศักยภาพของสถานบำบัดฟื้นฟูทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีขีดความสามารถและมีศักยภาพในการบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่น เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลบำบัดรักษาและฟื้นฟูร่างกายและจิตใจอย่างรอบด้าน (๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด (๓) การบำบัดผู้เสพติดยาที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน (จิตเวช) และ (๔) การลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction)

ตารางที่ ๓.๓ สรุปความรับผิดชอบของกองทัพอากาศตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔

มาตรการและแผนงาน		สป.	ทพ.	ทบ.	ทร.	ทอ.	
มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ แผนงาน ๑. การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก ๒. การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศอาเซียน ๓. การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศนอกภาคพื้นอาเซียน ๔. การอำนวยความสะดวกความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก			✓	✓	✓		
	มาตรการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย แผนงาน ๑. การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ๒. การอำนวยความสะดวกการขึ้นเครื่องอากาศยานเสพติด ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้อง ๓. การปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติดและเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ ๔. การอำนวยความสะดวกการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด		✓	✓	✓	✓	✓
				✓	✓	✓	✓
			✓	✓	✓	✓	✓
มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ แผนงาน ๑. การควบคุมและใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด ๒. การพัฒนามาตรการทางเลือกรูปแบบใหม่ ๓. การขับเคลื่อนแผนพื้นที่พิเศษ				✓			
				✓			
				✓			

บัญชีแนบท้ายกฎกระทรวง

มาตรการและแผนงาน					
มาตรการป้องกันยาเสพติด	สป.	ทพ.	ทบ.	ทร.	ทอ.
แผนงาน ๑. การพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ๒. สร้างการรับรู้และภูมิคุ้มกันยาเสพติด ๓. การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อการป้องกันยาเสพติด (กอร.มน.)	✓	✓	✓	✓	✓
มาตรการการบำบัดรักษาเสพติด แผนงาน ๑. การพัฒนาระบบบำบัดรักษา ๒. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษาเสพติด ๓. การบำบัดผู้เสพติดที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน (จิตเวช) ๔. การลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction)	✓	✓	✓	✓	✓
มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ แผนงาน ๑. การบูรณาการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเป็นระบบและพัฒนาแนววัตกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓	✓

ณ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ตารางที่ ๓.๓ สรุปแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองบัญชาการกองทัพไทย

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	คอ.ปส.บก.ทท.	คอ.ปส.ทป.	คอ.ปส.พร.	คอ.ปส.ทอ.
๑. มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ	๑. การเสริมสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดนไทย-ลาว ให้ตระหนักถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของทั้งสองประเทศ ๒. การติดตามสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข่าวกรอง ดักยาเสพติดพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ กับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งร่วมประชุม/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	- โครงการประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดน (BLO)	- สนับสนุนโครงการความร่วมมือของ คอ.ปส. กับประเทศเพื่อนบ้าน ตามที่รับการประสานในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพอเรือ	
๒. มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย	๑. การติดตามสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	๑. การการสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดน	๑. บูรณาการขีดความสามารถกับหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามยาเสพติด เพื่อ	๑. โครงการบูรณาการด้านกาารข่าวและสกัดกั้นกับหน่วยงานภาคีด้านการปราบปรามยาเสพติด

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ค.ป.ส.บ.ท.ท.	ค.ป.ส.ท.บ.	ค.ป.ส.ท.ร.	ค.ป.ส.ท.อ.
<p>๓. มาตรการด้านกรป้องกันยาเสพติด</p>	<p>๒. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดน</p> <p>๓. การบูรณาการข่าวกรองยาเสพติด</p> <p>๔. การปฏิบัติการข่าวยาเสพติดของ ศรภ.</p>	<p>๒. การสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่พิเศษ และจุดตรวจ/ด่านตรวจร่วมพื้นที่ตอนใน</p> <p>๓. การพัฒนาระบบการสกัดกั้นยาเสพติด</p>	<p>หยุดยั้งยาเสพติดไว้ที่แนวชายแดนโดยการควบคุมเฝ้าระวังการลักลอบลำเลียง มาเข้าส่งออกยาเสพติด ทั้งจุดผ่านแดนพรมแดนธรรมชาติ จุดตรวจ/จุดสกัด เส้นทางคมนาคม และระบบขนส่งรวมถึงการควบคุมพื้นที่ผลิต และปลูกพืชเสพติดใหม่ที่รับผิดชอบ</p>	<p>ติด ในพื้นที่ กองทัพอากาศและพื้นที่โดยรอบกองทัพอากาศ</p> <p>๒. โครงการบูรณาการด้านการปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานภาคีด้านการปราบปรามยาเสพติด ในพื้นที่กองทัพอากาศและพื้นที่โดยรอบกองทัพอากาศ</p>
<p>๓. มาตรการด้านกรป้องกันยาเสพติด</p>	<p>๑. การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามพื้นที่ชายแดนของ นทพ.</p> <p>๒. การณรงค์ป้องกันกลุ่มเป้าหมายนี้เรียนซึ่งมีอิทธิพลเป้าหมายชนต้นลำก่องทัพ-ไทยของสำนักสวัสดิการทหาร</p> <p>๓. ศูนย์เยาวชนต้นลำก่องทัพ-ไทยของสำนักสวัสดิการทหาร</p> <p>๔. ศูนย์เยาวชนต้นลำก่องทัพ-ไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร</p> <p>๕. ศูนย์เยาวชนต้นลำก่องทัพ-ไทย ๕ ศูนย์</p> <p>๖. มีกิจกรรมต้านภัยยาเสพติดในสถานศึกษา</p>	<p>๑. โครงการฝึกอบรมบุคลากรด้านยาเสพติด</p> <p>๒. โครงการจัดตั้งเครือข่ายและระบบป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร</p> <p>๓. โครงการณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร</p> <p>๔. โครงการปราบปรามยาเสพติดในหน่วยทหาร</p> <p>๕. โครงการณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติดโลก</p> <p>๖. การสนับสนุนหน่วยโยนการป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร</p>	<p>๑. สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วยกระบวนการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย</p> <p>๒. การจัดกิจกรรม รมณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด เพื่อให้สังคม ชุมชนเกิดความตื่นตัวและมีส่วนร่วมป้องกันยาเสพติด</p>	<p>๑. โครงการ สร้างภูมิคุ้มกันและการมีส่วนร่วม และสร้างสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และชุมชน</p>

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	คอ.ปส.บก.ทท.	คอ.ปส.ทป.	คอ.ปส.ทร.	คอ.ปส.ทอ.
	<p>๗. การป้องกันและเฝ้าระวังพฤติกรรมของประชากรของ สส. ทหาร</p> <p>๘. การป้องกันและเฝ้าระวังพฤติกรรมของประชากรของ สน. บก.บก.ทท.</p> <p>๙. การฝึกอบรมเยาวชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม</p> <p>๑๐. การป้องกันและเฝ้าระวังพื้นที่ภัยคุกคามของ บก.ทท.</p> <p>๑๑. การจัดทำนัยยาตรวจสอบสารเสพติด</p> <p>๑๒. การจัดทำสื่อรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่วัยรุ่นผ่านสื่อ Social Network ต่าง ๆ</p>	<p>๗. โครงการฝึกอบรมเยาวชนป้องกันยาเสพติด</p>		
<p>๔. มาตรการการบำบัดรักษา ยาเสพติด</p>	<p>๑. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ป่วยยาเสพติดของ คอ.ปส.ทท.</p>	<p>๑. โครงการอบรมสัมมนาครูฝึกศูนย์วิจัยพัฒนาเมืองทองทัพบก</p> <p>๒. การสนับสนุนโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบำบัดบำบัด</p>	<p>๑. บำบัดรักษาผู้เสพ ผู้ติด ทั้งในระบอบสมัครใจและระบบบังคับบำบัดให้แก่ข้าราชการ ทหาร กองประจำการ ลูกจ้าง พนักงานราชการครอบครัว และผู้เสพของกรมคุมประพฤติ ภายใต้การอำนวยความสะดวกของกระทรวงสาธารณสุข</p>	<p>๑. โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยดำเนินการบำบัดให้แก่อีกองทัพบกทัพอากาศเสนาธิการเสนาธิการตำรวจให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติได้</p>

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	คอ.ปส.บก.ทพ.	คอ.ปส.ทบ.	คอ.ปส.ทร.	คอ.ปส.ทอ.
๕. มาตรการการบริหารจัดการให้เกิดการบูรณาการ	๑. การอำนวยความสะดวกแก่ไข ปัญหาเสด็จของ คอ.ปส.ทพ.	๑. การอำนวยความสะดวกกันยาเสพ ติดยแดน ๒. การติดตามและประเมินผล ๓. การพัฒนาเครื่องมือ/บุคลากร ของ คอ.ปส.ทบ. ๔. การฝึกอบรม สัมมนา และ ศึกษางาน	๑. การอำนวยความสะดวกแก่ไข ปัญหาเสด็จของ คอ.ปส.ทร.	

๓.๖ กรณีศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ยาเสพติดทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยยังคงมีความรุนแรง เนื่องจากขยายตัวของตลาดการค้าและการผลิตยาเสพติดทำให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีความพยายามที่จะลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามาในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานการณ์ลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กลุ่มขบวนการค้ามีการปรับเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศไทยผ่านทางชายแดนไทย – ลาว ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเลือกชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา ในการลงพื้นที่ได้มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหายาเสพติด การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ ซึ่งผลการผลการศึกษามีดังนี้

๓.๖.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อมูลทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่กว่า ๑๖๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มี ๒๐ จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างนาจเจริญ อุตรธานี และอุบลราชธานี ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับ สปป.ลาว มีแม่น้ำโขงกั้นพรมแดน ทิศตะวันตกติดกับภาคกลาง และทิศใต้ติดกับภาคตะวันออกเฉียงและประเทศกัมพูชา มีเทือกเขาพนมดงรักกั้นพรมแดน

๓.๖.๑.๑ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออก

เฉียงเหนือ โดยเฉพาะตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ จ.เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อานาจเจริญ และ อุบลราชธานี สำหรับการนำเข้ายาเสพติดผ่านทางชายแดนไทย-กัมพูชาพบปัญหาน้อยกว่า เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวย และไม่พบว่าแหล่งผลิตอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑) ประเภทยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้า แบ่งได้

เป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) กลุ่มยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ เช่น ยาบ้า ไอซ์ ส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตที่อยู่ในรัฐฉานของประเทศเมียนมา พื้นที่ที่พบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดมากที่สุดคือ อ.สังคม จ.หนองคาย อ.ท่าอุเทน อ.บ้านแบก จ.นครพนม การลำเลียงยาเสพติดส่วนใหญ่จะใช้เรือข้ามฝั่งเข้ามาตามแม่น้ำโขง และ (๒) พืชเสพติด ได้แก่ กัญชาและฝิ่น ส่วนใหญ่จะมาจากแหล่งเพาะปลูกที่อยู่ใน สปป.ลาว ที่มีผลิตเป็นกัญชาอัดแท่งและลักลอบเข้ามาในประเทศไทยเป็นหลัก เนื่องจากมีการสั่งซื้อกัญชาจากกลุ่มผู้ค้าในปริมาณมากทำให้มีการลักลอบนำเข้ากัญชาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ จ.บึงกาฬ และนครพนม เป็นพื้นที่หลักในการลักลอบนำเข้า

๒) กลุ่มผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้าในพื้นที่ แบ่ง

ออกเป็น ๒ กลุ่มคือ (๑) ผู้ค้ารายใหญ่ เป็นกลุ่มผู้ค้าที่อยู่ในพื้นที่ตอนใน มีการซื้อขายในปริมาณมากตั้งแต่หนึ่งล้านเม็ดหรือไอซ์ตั้งแต่ ๑๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป มีการดำเนินการในลักษณะขบวนการที่มีระบบการซื้อขายและส่งมอบที่มีความซับซ้อน ก่อนส่งต่อเข้าไปยังแหล่งพักยาเสพติดที่อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อเตรียมการรวบรวมก่อนส่งต่อไปยังประเทศที่สาม และ (๒) ผู้ค้ารายย่อย เป็นกลุ่มผู้ค้าที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ใกล้เคียง มีจำนวนการซื้อขายในปริมาณไม่มากประมาณหลักหมื่นถึงหลักแสนเม็ด

เพื่อกระจายยาเสพติดไปยังกลุ่มผู้เสพในพื้นที่ ลักษณะการลักลอบลำเลียงเป็นแบบกองทัพนวดที่สามารถนำเขายาเสพติดเข้ามาในทุกช่องทางที่สามารถกระทำได้

๓) รูปแบบและวิธีการลักลอบนำเข้าและลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ (๑) ช่องทางผ่านจุดผ่านแดนหรือจุดผ่อนปรน ส่วนใหญ่เป็นการนำยาเสพติดติดตัวหรือซุกซ่อนตามร่างกายและสัมภาระผ่านแดนเข้ามาในลักษณะนักท่องเที่ยวหรือผู้โดยสาร โดยเฉพาะด่านพรมแดนมิตรภาพไทย-ลาว เนื่องจากชายแดน จ.หนองคาย อยู่ตรงข้ามกับนครหลวงเวียงจันทน์ เมืองหลวงของ สปป.ลาว ทำให้จำนวนคนผ่านเข้าออกมีจำนวนมากซึ่งอาจมีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดผ่านแดนไปได้ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ มีการประกาศปิดด่านผ่านแดนทำให้จำนวนคนเข้าออกผ่านแดนน้อยลงส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวลดลงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีการตรวจพบลักษณะของการนำยาเสพติดซุกซ่อนในกระเป๋าวางทิ้งไว้ตามจุดต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ก่อนมีการนัดหมายให้มารับยาเสพติดต่อไป และ (๒) ช่องทางตามแม่น้ำโขง ในการลำเลียงยาเสพติดในปริมาณครั้งละมาก ๆ กลุ่มขบวนการต้องใช้เรือขนาดใหญ่ในการขนส่งลำเลียงและต้องอาศัยพื้นที่ที่มีระดับน้ำในแม่น้ำสูงพอที่เรือจะแล่นผ่านได้ สำหรับพื้นที่ที่แม่น้ำโขงแห้งจนสามารถเดินข้ามผ่านได้ในการลำเลียงยาเสพติดจะเป็นในลักษณะของการแบกยาเสพติดเดิมข้ามแดนมาแบบกองทัพนวด แต่จำนวนที่สามารถลำเลียงเข้ามาได้มีปริมาณที่น้อยเนื่องจากยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าจะมีน้ำหนักมาก และมีความเสี่ยงที่จะถูกเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนมาพบ ในส่วนของการรับช่วงต่อของเครือข่ายนักค้ายาเสพติด จะมีการนัดหมายโดยตรงระหว่างกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดที่อยู่ฝั่งประเทศเพื่อนบ้านกับเครือข่ายที่อยู่ฝั่งประเทศไทย โดยจะมีคนในพื้นที่รอรับยาเสพติดที่จะลำเลียงข้ามแดนมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ก่อนส่งต่อยาเสพติดให้คนอีกกลุ่มเพื่อนำยาเสพติดไปยังแหล่งพักยาเสพติดที่อยู่นอกพื้นที่ อาทิ จ.เพชรบูรณ์ กรุงเทพฯ และปริมณฑล หรือเป็นที่รู้จักในชื่อกลุ่ม “นักบิน” ก่อนส่งต่อยาเสพติดไปยังพื้นที่ภาคใต้หรือเตรียมส่งต่อไปยังประเทศที่สาม

๔) ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มขบวนการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงเข้ามาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น ดังนี้ (๑) โครงข่ายเส้นทางคมนาคมดีทั้งเส้นทางสายหลักและสายรองที่เชื่อมโยงถึงกัน กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมักใช้เส้นทางสายรองในการลำเลียงยาเสพติด (๒) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ ทำให้พื้นที่ชายแดนทางภาคเหนือเพิ่มความเข้มงวดในการลาดตระเวนและมีการปิดพรมแดนที่เป็นจุดผ่อนปรน ด้านประเพณี และช่องทางธรรมชาติทั้งชายแดนไทย-เมียนมา และชายแดนไทย-สปป.ลาว ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศทางภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูง ทำให้การลำเลียงยาเสพติดผ่านช่องทางธรรมชาติเป็นไปได้ยาก (๓) ลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแม่น้ำโขงเป็นพรมแดนธรรมชาติตลอดสายที่ขบวนการค้ายาเสพติดสามารถลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้ามาได้ตลอดแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว (๔) การขยายตัวของเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดทำให้มีความต้องการในการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้าพื้นที่ตอนในของประเทศเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สามเพิ่มมากขึ้น

๓.๖.๑.๒ การค้าและการแพร่ระบาด ส่วนใหญ่พบปัญหาเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดขนาดใหญ่ เช่น นครราชสีมา อุบลราชธานี และอุบลราชธานี ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดคือ ราคาเสพติดที่จำหน่ายในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีราคาถูก ทำให้ผู้เสพ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย โดยขบวนการค้ายาเสพติดมีการว่าจ้างคนในพื้นที่ในการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามาในพื้นที่โดยแบ่งค่าจ้างออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ค่าจ้างเป็นเงินและค่าจ้างเป็นส่วนแบ่งยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ค้ารายย่อยและผู้เสพที่อยู่ตามหมู่บ้านและชุมชนตามแนวชายแดน ผลกระทบจากการแพร่ระบาดทำให้เกิดปัญหาทางสังคมเยาวชนขาดการศึกษา และมีปัญหาครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

๓.๖.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการภายใต้กลไกศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) ซึ่งเป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ โดยมีแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เป็นแนวทางในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือบรรลุเป้าหมายตามแผนดังกล่าว กองทัพได้มีการดำเนินการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ดังนี้

๓.๖.๒.๑ กลไกขับเคลื่อนการดำเนินการปฏิบัติในพื้นที่ การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกองทัพ ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ โดยมีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการปฏิบัติ มีกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติ ดังนี้

๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) มีการดำเนินการ ๒ ส่วน คือ

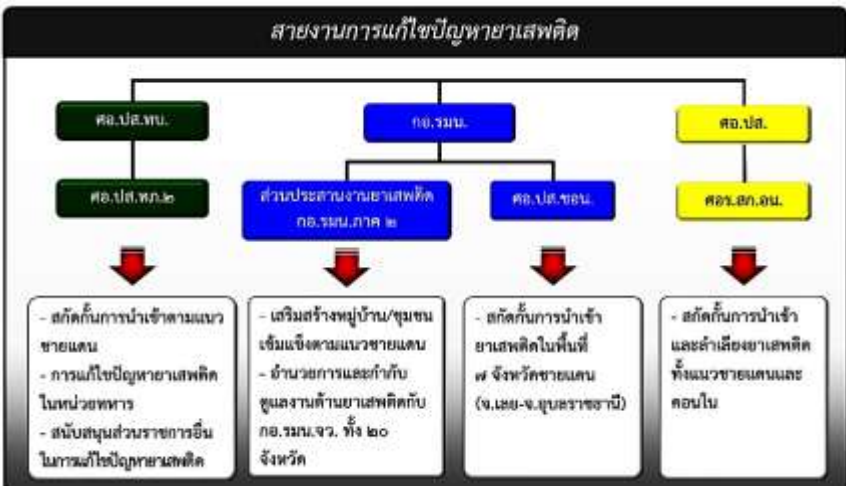
(๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาคที่ ๒ (ศอ.ปส.ทภ.๒) โดยกองทัพภาคที่ ๒ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพภาคที่ ๒ มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหน่วยและพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวังไม่ให้อาละวาดเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การรณรงค์การแก้ไขปัญหายาเสพติด การสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟู นอกจากนี้ยังมีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองกำลังป้องกันชายแดน (ศป.ปส.กกล.ปก.ชายแดน) เพื่อดำเนินการสกัดกั้นยาเสพติดบริเวณชายแดนทางบกในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด

ภาพที่ ๓.๑๓ กลไกขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหยาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา : ภาพประกอบการบรรยายการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ทท.๒/ศอ.ปส.ชอน.

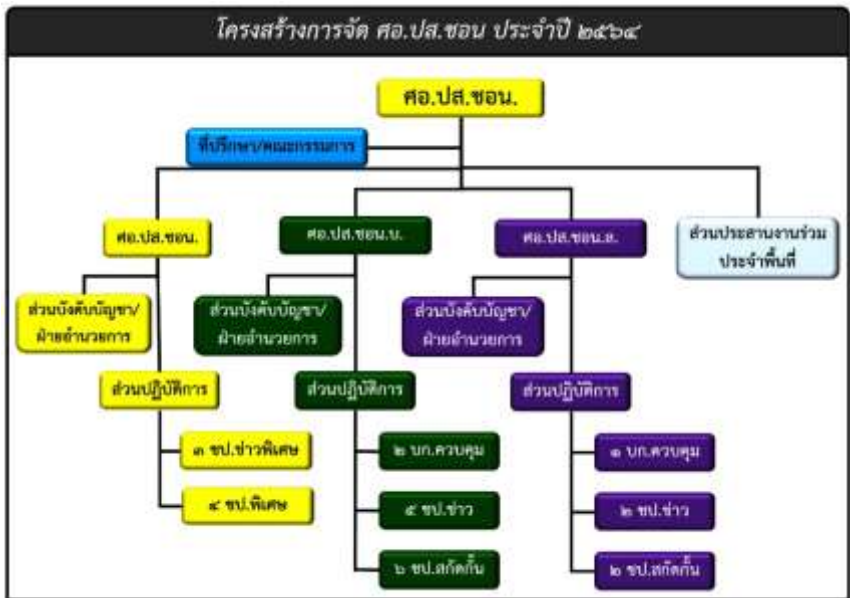
ภาพที่ ๓.๑๔ สายงานการแก้ไขปัญหาหยาเสพติด

ที่มา : ภาพประกอบการบรรยายการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ทท.๒/ศอ.ปส.ชอน.

(๒) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ชอน.) ที่จัดตั้งขึ้นตาม คำสั่งของกระทรวงยุติธรรม เพื่อเป็นกลไกบูรณาการการปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ ตอนในต่อเนื่อง ๑๐ จังหวัด ๔๔ อำเภอชายแดน

ภาพที่ ๓.๑๕ โครงสร้างของ ศอ.ปส.ชอน.

ที่มา : ภาพประกอบการบรรยายการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ทท.๒/ศอ.ปส.ชอน.

ในส่วนของการปฏิบัติการของ ศอ.ปส.ชอน. ได้มีการแบ่งการปฏิบัติออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ศอ.ปส.ชอน.บน) โดยมีกองกำลังสุรศักดิ์มนตรีรับผิดชอบดูแลพื้นที่รับผิดชอบติดกับ สปป.ลาว ตั้งแต่ จ.เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม และมุกดาหาร

(๒) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ศอ.ปส.ขอนแก่น) โดยมีกองกำลังสุรนารี รับผิดชอบดูแลพื้นที่รับผิดชอบติดกับ สปป.ลาว ตั้งแต่ จ.อำนาจเจริญ และ จ.อุบลราชธานี พื้นที่ชายแดนติดกับกัมพูชาตั้งแต่ จ.ศรีสะเกษ สุรินทร์ และ บุรีรัมย์

๔.๒.๑.๒ สนับสนุนภารกิจของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) มีโครงสร้างและการแบ่งส่วนงาน ออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนบริหาร ส่วนอำนวยการ ส่วนประสานงาน และ ส่วนปฏิบัติงานในพื้นที่ สำหรับการแบ่งส่วนงานในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก ดังนี้

๑) ส่วนประสานงาน โดยมีศูนย์ประสานการปฏิบัติ ที่ ๒ (ศปป.๒ กอ.รมน.) ที่รับผิดชอบส่วนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในการบูรณาการแผนงาน อำนวยการประสานการปฏิบัติ และกำกับดูแล ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่วนปฏิบัติงานในพื้นที่ อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ กอ.รมน.ภาค ๒ โดยมีแม่ทัพภาคที่ ๒ เป็น ผอ.กอ.รมน.ภาค ๒ ในส่วนการปฏิบัติในพื้นที่แบ่งส่วนปฏิบัติออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) กอ.รมน.ภาค ๒ ส่วนแยก ๑ อยู่ในความรับผิดชอบของ กกล.สุรศักดิ์มนตรี ดูแล ๑๐ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ (๒) กอ.รมน.ภาค ๒ ส่วนแยก ๒ อยู่ในความรับผิดชอบของ กกล.สุรนารี ดูแล ๑๐ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

จากกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการปฏิบัติข้างต้นสรุปได้ว่า ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพภาคที่ ๒ มีการบูรณาการปฏิบัติ ทั้งแผนงานและกำลังพล ดังนี้

๓.๖.๒.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ กลไกขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเห็นว่าการก่อตั้งเป็นกลไกระดับภารกิจ ซึ่งในปัจจุบัน พ.ศ.๒๕๖๔ กองทัพได้ดำเนินการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาเสพติดตามมาตรการ แนวทาง และแผนงานที่ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔ ทั้ง ๕ มาตรการ ดังนี้

๑) มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการดำเนินการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านตามแผนงานหรือโครงการที่มีข้อตกลงร่วมกัน โดยการจัดประชุม การประสานความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ผ่านกิจกรรมตามแผนงาน เช่น แผนปฏิบัติการความร่วมมือไทย - สปป.ลาว เพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๕, แผนปฏิบัติการร่วมแม่น้ำโขงปลอดภัยเพื่อควบคุมยาเสพติด ๖ ประเทศ (พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยศูนย์ประสานงานแม่น้ำโขงปลอดภัย (ศปง.มข.), โครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนคู่นานชายแดนไทย - สปป.ลาว ผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ ศูนย์ประสานงานแม่น้ำโขงปลอดภัย (ศปง.มข.) สำนักงานประสานงานแก้ไขปัญหาเสพติดชายแดน หรือกลไกทางการทูต เป็นต้น

ในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านของกองทัพ ภายใต้การปฏิบัติของ ศอ.ปส.ทท. กำหนดให้กรมกิจการชายแดนทหาร (ชต.ทหาร) จัดตั้งศูนย์ประสานงานประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด (ศพย.สอ.ปส.ทท.) เพื่อดำเนินการประสานความร่วมมือประเทศเพื่อนบ้าน สร้างกลไกและใช้กลไกความร่วมมือที่มีอยู่เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย กัมพูชา เมียนมา สปป.ลาว มาเลเซีย และอินโดนีเซีย จากการหารือเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ละประเทศยืนยันที่จะดำเนินการตามกลไกความร่วมมือเดิมที่มีอยู่ อาทิ กลไกภายใต้สำนักงานประสานงานชายแดนด้านยาเสพติด

และอาชญากรรม (Border Liaison Office: BLO) โดย สำนักงาน ป.ป.ส. และ สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) ร่วมกันจัดตั้งขึ้น และสำหรับกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพ มีดังนี้

๑) กลไกคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย - ลาว (General Border Committee: GBC) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน และมีอำนาจหน้าที่สรุปได้ดังนี้

(๑) ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพตามชายแดน เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทีที่ไม่เกิดปัญหาลุกลามบานปลาย และเพื่อส่งเสริมการติดต่อและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับท้องถิ่น

(๒) วางนโยบาย กำกับดูแล และพิจารณาข้อเสนอหรือดำเนินการทบทวนมาตรการให้คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด/แขวง

(๓) ดำเนินการจัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปกับคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับจังหวัด/แขวง ตลอดแนวชายแดนทั้งสองฝ่าย โดยการประชุมต้องประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและการปฏิบัติ รวมถึงการหารือปัญหาต่าง ๆ สำหรับการประชุมประจำปีของคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อย

(๔) การประชุมคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปมีกำหนดจัดประชุมปีละ ๑ ครั้ง โดยสลับกับเป็นเจ้าภาพระหว่างไทย กับ สปป.ลาว สำหรับกรณีที่มีความสำคัญเร่งด่วนสามารถจัดประชุมนัดพิเศษได้

๒) กลไกของคณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย-ลาว (Sub General Border Committee: Sub-GBC) โดยมีเจ้ากรมกิจการชายแดนทหารเป็นประธาน และมีอำนาจหน้าที่สรุปได้ดังนี้

(๑) จัดการประชุมเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานภายในกรอบนโยบายที่ GBC กำหนด ทำการประเมินสถานการณ์ชายแดนในแต่ละช่วงเวลาเสนอต่อคณะกรรมการ GBC (ฝ่ายไทย) เพื่อนำไปพิจารณากำหนดนโยบายต่อไป

(๒) ดำเนินการประสานการปฏิบัติกับคณะกรรมการ GBC ระดับแขวง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวทางและนโยบายต่าง ๆ ที่คณะกรรมการ GBC (ฝ่ายไทย) กำหนด

(๓) คณะอนุกรรมการ GBC ทั้งฝ่ายไทย และฝ่ายลาว สามารถทำความตกลงเพื่อให้มีการตรวจตราร่วมกันกับคณะกรรมการ GBC ระดับจังหวัด/แขวงในพื้นที่นั้นได้

(๔) ดำเนินการจัดการประชุมโดยสามารถเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมหารือประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทางในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนได้ตามความเหมาะสม และเสนอผลการดำเนินงานและข้อพิจารณาต่อคณะกรรมการ GBC (ฝ่ายไทย) ทราบ

จากสรุปผลการประชุมคณะกรรมการความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว ครั้งที่ ๒๕ ด้านความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในที่ประชุมเห็นชอบ

ให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาหายาเสพติดตามชายแดนไทย - ลาว โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Sub-GBC โดยองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) คณะทำงานฝ่ายไทย ได้แก่ จก.ชตททหาร เป็นหัวหน้าคณะฯ, ผู้แทน ยก.ทบ. เป็นรองหัวหน้าคณะฯ, ผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน (ยก.ทร., ทภ.๒, ทภ.๓, บช.ปส., มท., ป.ป.ส.) และมี ผอ.กองกิจการชายแดนไทย - ลาว สน.สชต.ชตททหาร เป็นเลขานุการฝ่ายไทย (๒) คณะทำงานฝ่ายลาว ได้แก่ หน.กรมทหารชายแดน เป็นหัวหน้าคณะฯ, หัวหน้าห้องการคณะกรรมการตรวจตราและควบคุมยาเสพติด กระทรวงป้องกันความสงบ เป็นรองหัวหน้าคณะฯ, ผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน และมีรองหัวหน้ากรมทหารชายแดนเป็นเลขานุการฝ่ายลาว โดยคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาหายาเสพติดตามชายแดน ไทย - ลาว มีอำนาจหน้าที่จัดการประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดแผน แนวทาง และมาตรการปฏิบัติตามนโยบายต่าง ๆ โดยให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่คณะกรรมการ GBC กำหนดขึ้น ดำเนินการทั้งปวงเพื่อให้เกิดการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดตามแนวชายแดนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการแต่งตั้งชุดประสานงานประจำพื้นที่ โดยฝ่ายไทยให้แต่งตั้งตามเขตการปกครองจังหวัด จำนวน ๑๒ ชุด และฝ่ายลาวให้แต่งตั้งตามเขตการปกครองแขวง จำนวน ๙ ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย ผู้แทนฝ่ายทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ปกครอง เจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำพื้นที่ฝ่ายละไม่เกิน ๕ คน และมีผู้แทนฝ่ายทหารเป็นหัวหน้าชุด

การปฏิบัติของชุดประสานงานประจำพื้นที่ ทั้งสองฝ่าย ช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ จะมีการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทย - ลาว ในระดับจังหวัดกับแขวงเดือนละ ๑ ครั้ง โดยผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ ซึ่งผลสำเร็จจากกลไกความร่วมมือดังกล่าวนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ผู้ต้องหา

ชาวไทยและชาวลาว สำหรับในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นชอบร่วมกันที่จะให้มีการจัดประชุมชุดประสานงาน ประจำเพื่อนที่ชายแดนไทย - ลาว ในระดับจังหวัดกับแขวงผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพเดือนละ ๑ ครั้ง จนกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ จะกลับสู่ภาวะปกติ

๒) มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย

การดำเนินการปฏิบัติของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติที่สำคัญ คือ การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไม่ให้เข้าสู่แหล่งแพร่ระบาดหรือแหล่งผลิตให้น้อยที่สุด และการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติดเพื่อทำลายหรือลดทอนศักยภาพโครงข่ายการค้ายาเสพติดทุกระดับ โดยการดำเนินการของกองทัพตามมาตรการดังกล่าว ดังนี้

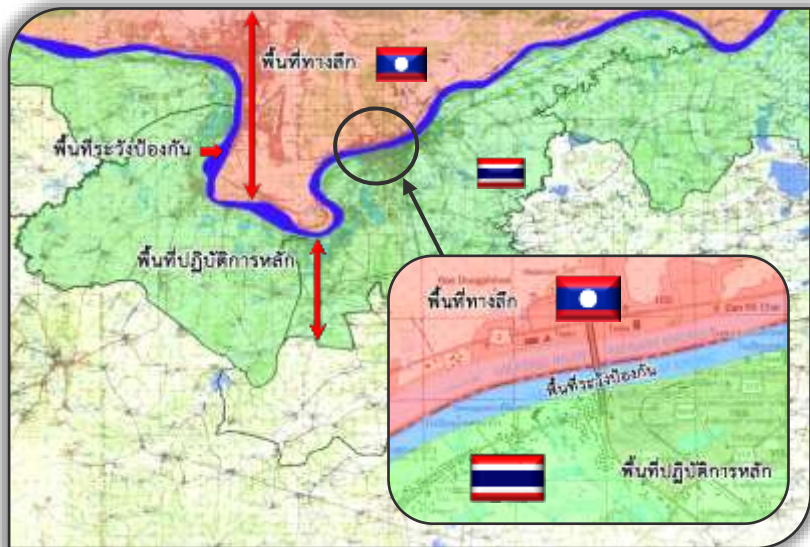
(๑) การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ การดำเนินการของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการบูรณาการปฏิบัติทั้งแผนงานและกำลังพลของกองทัพภาคที่ ๒ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนที่มีกองกำลังป้องกันชายแดนเป็นหน่วยปฏิบัติงานหลัก ประกอบด้วย

◆ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

โดย กกล.สุรศักดิ์มนตรี มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ การมุ่งเน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยมีการเพิ่มความเข้มงวดและเพิ่มความถี่ในการลาดตระเวนทั้งทางน้ำและทางบก การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดทั้งแบบประจำและชั่วคราว มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในพื้นที่เพื่อตัดเสริมการสื่อสารของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด และการใช้แหล่งข่าวในพื้นที่ เป็นต้น ในส่วนปฏิบัติการของ กกล.สุรศักดิ์มนตรี มี ๒ บก.ควบคุม คือ บก.ควบคุมที่ ๑ (ร.๓) บก.ควบคุมที่ ๒ (ร.๑๓) และกำหนดพื้นที่การปฏิบัติออกเป็น ๓ พื้นที่ ดังนี้

♦ **พื้นที่ทางลึก** คือ พื้นที่ตั้งแต่ริมฝั่งแม่น้ำโขงลึกเข้าไปในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติการข่าว ซึ่งประกอบด้วยหน่วยข่าวกรองทางทหารปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยรบพิเศษ โดยจะดำเนินการตรวจสอบและรายงานข้อมูลข่าวสารของขบวนการค้ายาเสพติดที่อยู่ในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน

ภาพที่ ๓.๑๖ แสดงพื้นที่การปฏิบัติของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

ที่มา : ภาพประกอบการบรรยายการลงพื้นที่สัมภาษณ์ กกล.สุรศักดิ์มนตรี

♦ **พื้นที่ระวังป้องกัน** (แนวสกัดกั้นที่ ๑) คือ พื้นที่ตั้งแต่เส้นเขตแดนตามลำน้ำโขงถึงริมฝั่งแม่น้ำโขงลึกเข้ามาในชายแดนไทยประมาณ ๕ กิโลเมตร มีกองกำลังของ นรข. ที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับ กกล.สุรศักดิ์มนตรี เป็นกำลังหลักที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ระวังป้องกัน คือ (๑) นรข.เขตหนองคาย ได้แก่ สน.เรือเชียงคาน, สน.เรือสังคม, สน.เรือศรีเชียงใหม่, สน.เรือหนองคาย, สน.เรือรัตนวาปี, สน.เรือบึงกาฬ และ นร.โพนพิสัย และ (๒) นรข.เขตนครพนม ได้แก่ สน.เรือบ้านแพง, สน.เรือนครพนม, สน.เรือ

ธาตุพนม และ สน.เรือมุกดาหาร โดย นรช. จะดำเนินการปฏิบัติการลาดตระเวนทางน้ำและทางบก มีการจัดเรือตรวจการณ์ ลาดตระเวนเฝ้าตรวจ จัดแนวทางยุทธวิธี อำนาจการการสกัดกั้น และติดตามจับกุมผู้กระทำผิดตามลำน้ำโขงตลอดจนการจัดระเบียบจุดจอดเรือ และกำหนดมาตรการในการตรวจสอบเรือที่อยู่ในลำแม่น้ำโขง

♦ **พื้นที่ปฏิบัติการหลัก** (แนวสกัดกั้นที่

๒) คือพื้นที่ตั้งแตริมฝั่งแม่น้ำโขงฝั่งไทยเข้ามาถึงเส้นเขตหลังของอำเภอยายแดน โดยมีการวางกำลังในพื้นที่ชายแดนทางบก ประกอบด้วย หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๒๑ (ฉก.ทพ.๒๑) หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดน ๒๓ (ฉก.ตชด.๒๓) และหน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดน ๒๔ (ฉก.ตชด.๒๔) รับผิดชอบพื้นที่อำเภอยายแดนทั้ง ๒๓ อำเภอ ในส่วนพื้นที่ถัดจากอำเภอยายแดนทั้ง ๕ จังหวัด มีกองร้อยเคลื่อนที่เร็วจำนวน ๒ กองร้อย ปฏิบัติการลาดตระเวนเฝ้าตรวจ ชุมเฝ้าตรวจ และตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ไม่ประจำที่ในพื้นที่เพ่งเล็ง เพื่อปฏิบัติการป้องกันการนำเข้ายาเสพติดเป็นหลัก

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดย

กกล.สุรนารี มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

(๑) การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ การปฏิบัติของ ศอ.ปส.ขอนแก่น ประกอบด้วย (๑) บก.ควบคุม ตั้งอยู่ที่ อ.เขมรราช จ.อุบลราชธานี (๒) ชุดปฏิบัติการสกัดกั้นฯ จำนวน ๒ ชุด ได้แก่ อ.ขานูมาน จ.อำนาจเจริญ และ อ.บุญทวี จ.อุบลราชธานี และ (๓) ชุดปฏิบัติการข่าว จำนวน ๒ ชุด ได้แก่ บก.กกล.สุรนารี และที่ทำการยุทธวิธี กกล.สุรนารี อ.เขมรราช นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการกำลังร่วมกับกำลังป้องกันชายแดนเพื่อดำเนินการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีปฏิบัติการดังนี้ (๑) การตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ตามเส้นทางที่มุ่งสู่พื้นที่ตอนใน รวมถึงการตั้งจุดตรวจทางยุทธวิธีในพื้นที่ชุมชนทางบกใกล้แม่น้ำโขง (๒) การลาดตระเวนพื้นที่ชายแดนทางน้ำติดกับชายแดน สปป.ลาว ตั้งแต่ อ.ขานูมาน

ถึง อ.โฆงเจียม (๓) การลาดตระเวนทางบกติดกับชายแดนประเทศกัมพูชา ตั้งแต่ อ.สิรินธร ถึง อ.โนนดินแดง จ.บุรีรัมย์ (๔) การปิดล้อมตรวจค้นพื้นที่เป้าหมายยาเสพติด (๕) การซุ่มเฝ้าตรวจและสกัดจับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่เฟื่องเลี้ยง (๖) ตั้งจัดตรวจทางยุทธ

(๒) การพัฒนาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน การปฏิบัติของกองกำลังสุรนารี ประกอบด้วย (๑) ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน (ชพส.) จำนวน ๒๓ ชุด (๒) ชุดวิทยากรกระบวนการสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนเข้มแข็ง (ชขข.) จำนวน ๕ ชุด และ (๓) ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน ซึ่งจะปฏิบัติการกิจในพื้นที่ชายแดนทั้ง ๑๐ จังหวัด ๒๑ อำเภอชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

(๓) ด้านการข่าว การประสานงาน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ ศอ.ปส.ขอนแก่น ล่าง บูรณาการด้านการข่าวร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรภาค ๓, ตำรวจภูธรจังหวัด, สถานีตำรวจภูธรในพื้นที่, ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย (กอง ๑๒), หน่วยข่าวกรองทางทหาร กองกำลังสุรนารี (ชกท.กกล.สุรนารี), ชุดปฏิบัติการพิเศษ ศอ.ปส.ขอนแก่น, ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน (ชพส.) และชุดวิทยากรกระบวนการสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนเข้มแข็ง (ชขข.)

๓) มาตรการการป้องกันยาเสพติด การปฏิบัติของกองทัพตามมาตรการป้องกันยาเสพติด โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน โดย กอ.รมน.ภาค ๒ เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีชุดปฏิบัติการ ได้แก่ ชพส., ชขข. และ ชวกม. เป็นชุดปฏิบัติการหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการ เพื่อดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และสร้างความตระหนักรู้ภัยของยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และหมู่บ้าน/ชุมชนสามารถป้องกันตนเองไม่ให้มีส่วน

เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน มีขั้นตอนในการการปฏิบัติ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

(๑) การเตรียมชุมชน คือการวิเคราะห์และเตรียมพื้นที่ปฏิบัติการด้านยาเสพติด ซึ่งในขั้นตอนนี้จะทำให้ทราบถึงวิกฤตปัญหาของชุมชนที่มีอยู่

(๒) การแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยสันติวิธี คือการนำวิกฤตปัญหาของชุมชนมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันเสนอแนวทางการแก้ไขโดยสันติวิธี เช่น การไม่บังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หรือการไม่กล่าวหาตัวบุคคลหรือหน่วยงานว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหา เป็นต้น แต่จะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการใช้มาตรการทางสังคมในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ในขั้นตอนนี้ประชาชนในพื้นที่จะร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาหมู่บ้านและทดสอบโดยการดำเนินกิจกรรมตามแผนฯ เท่าที่สามารถดำเนินการได้ โดยจะมี ชพส. เป็นผู้สังเกตการณ์ เป็นที่ปรึกษาและช่วยประสานงานส่วนราชการ ตลอดจนบูรณาการแผนงานร่วมกับ ศป.ปส.อำเภอ, สภ. และ อปท. ในพื้นที่

(๓) การพัฒนาเสริมสร้างความมั่นคง ดำเนินการปฏิบัติ ดังนี้

- ♦ ปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ โดยการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน แจกใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น การพบปะผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อหาแนวทางหยุดยั้งพฤติกรรม หรือการลงพื้นที่เยี่ยมครอบครัวประชาชนเพื่อรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหาโดยตรง ตลอดจนการใช้มาตรการป้องปรามเพื่อกีดกันกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดกฎหมาย

- ♦ การทำพันธะสัญญา คือการทำสัญญาประชาคมหากพบการทำผิดกฎข้อบังคับของหมู่บ้าน เช่น การปล่อยให้มีการเสพยาเสพติด หรือการกระทำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ต้องถูกดำเนินการ

ตามกฎหมายที่กำหนดในสัญญาประชาคม หรือการไม่ได้รับสิทธิบางประการที่เป็นส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นผลลัพธ์จากการปฏิบัติดังกล่าวจะนำไปสู่การจัดตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาเสพติด การฝึกอบรมราษฎรอาสาป้องกันยาเสพติด (รสปส.) การฝึกอบรมเยาวชนไทยใจเข้มแข็งไม่พึ่งพายาเสพติด การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อการจัดตั้งหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน และศูนย์การเรียนรู้แก้ไขปัญหาเสพติดและเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

สำหรับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ยังขาดแคลนในหมู่บ้านและชุมชน (๒) การแก้ไขปัญหาความยากจนของราษฎร ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๓) บูรณาการการสร้างเครือข่าย ที่ขับเคลื่อนโดยพลังมวลชนทุกกลุ่ม (๔) ส่งเสริมให้ประชาชนน้อมนำแนวทางพระราชดำริตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม (๕) ปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ และเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (๖) ดำเนินการงานด้านการข่าวเพื่อความมั่นคงในภัยคุกคามทุกรูปแบบ และ (๗) ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดจิตสำนึกและเกิดจิตสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๘) การติดตามประเมินผล เพื่อลดระดับความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน สร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาในการติดตามและประเมินผลมีการดำเนินการปฏิบัติ ดังนี้

- ♦ การติดตามผลการปฏิบัติโดยชุดปฏิบัติงาน ได้แก่ ชพส. เข้าพื้นที่ติดตามการปฏิบัติของ รสปส. และการสำรวจทัศนคติของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย พร้อมทั้งประเมินความสำเร็จของการจัดตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด ตามแบบประเมินผลที่กำหนด และชวคม. เข้าพื้นที่เพื่อติดตามผลการขับเคลื่อนการจัดตั้งกองทุนแม่ของแผ่นดิน

และการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่เป้าหมาย

- ♦ การติดตามผลการปฏิบัติโดย กอ.รมน.ภาค ๔/กอ.รมน.ภาค ๔ สย. ได้แก่ ขพส. ดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติทั้งที่เป็นรายงานประจำวัน สรุปรายงานประจำสัปดาห์ และรายงานประจำเดือน ให้ กอ.รมน.ภาค ๔ สย. และการตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชา ทุกวงรอบ ๑ เดือน, ๓ เดือน และ ๖ เดือน

- ♦ การติดตามผลการปฏิบัติระดับนโยบาย โดย ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๒ กอ.รมน. จัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการ และติดตามผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของ กอ.รมน.ภาค ๒, กอ.รมน.ภาค ๒ สย. และชุดปฏิบัติการ โดยรายงานผลการปฏิบัติเมื่อจบภารกิจในแต่ละครั้ง และรายงานตามวงรอบระยะเวลา ๑ เดือน, ๓ เดือน, ๖ เดือน, ๙ เดือน และ ๑๒ เดือน ทั้งนี้ ปปส. จะดำเนินการตรวจติดตามผลการปฏิบัติในส่วนของ การแก้ไขปัญหา ยาเสพติดและผลการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการในพื้นที่ด้วย

- ♦ การประกาศการเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง โดยมีหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ (๑) เป็นกองทุนแม่ของแผ่นดิน (๒) มีระบบการเฝ้าระวัง และ (๓) มีกระบวนการบำบัดรักษา โดยการจัดตั้งและจัดประเภทหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดมี ๔ ประเภท ดังนี้

ตารางที่ ๓.๔ หลักเกณฑ์การจัดประเภทหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด

ประเภทหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง	หลักเกณฑ์การจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง		
	เป็นกองทุนแม่ของแผ่นดิน	มีระบบการเฝ้าระวัง	มีกระบวนการบำบัดรักษา
ประเภทที่ ๑	✓	✓	✓
ประเภทที่ ๒	✓	✓	
	✓		✓
ประเภทที่ ๓	หมู่บ้าน/ชุมชนนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง		
ประเภทที่ ๔	หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย		

ตารางที่ ๓.๕ หลักเกณฑ์การประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชน

สถานะ	หลักเกณฑ์การประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชน
สีขาว	ไม่มีผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน และไม่มีกิจกรรมใดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
สีเขียว	ไม่มีผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด แต่มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่เกิน ๓ คน
สีเหลือง	ไม่มีผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด แต่มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ตั้งแต่ ๓ คน และไม่เกิน ๕ คน
สีแดง	มีผู้ผลิตหรือผู้ค้ายาเสพติดอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป หรือมีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป

นอกจากการดำเนินการปฏิบัติการตามมาตรการป้องกันยาเสพติดโดย ทภ.๒/กอร.รมน.ภาค ๒ แล้ว ในส่วน ศอ.ปส.ทท./ศอ.ปส.บก.ทท. ได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ศอ.ปส.นทพ.) มีภารกิจในการดำเนินงานเกี่ยวกับการ

เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่ชายแดน และได้ดำเนินการปฏิบัติตาม
มาตรการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

(๑) การจัดฝึกอบรมด้านภัยยาเสพติดใน
สถานศึกษา โดยการปลูกฝังแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้กับเยาวชน
เพื่อการป้องกันเด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด โดยมีหน่วยพัฒนาการ
เคลื่อนที่ที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม อาทิ กิจกรรมแนะแนวทางการศึกษา
การจัดกิจกรรมตอบปัญหาชิงรางวัล การประกวดเรียงความ การประกวดแต่ง
กลอนสุภาพ การประกวดการจัดแสดงนิทรรศการ และการประกวดร้องเพลง
 เป็นต้น

(๒) ศูนย์เยาวชนต้นกล้ากองทัพไทย เพื่อสร้าง
แกนนำเยาวชน จำนวน ๒,๕๐๐ คนต่อปี ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ของชาติ โดยจัดการฝึกอบรมเยาวชน
ตามหลักสูตรที่เป็นแกนกลางของสำนักงาน ป.ป.ส. รวมทั้งสอดแทรกอุดมการณ์
จิตอาสา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันมีศูนย์เยาวชนต้นกล้า
กองทัพไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒ ศูนย์ ตั้งอยู่ อ.นาแก
จ.นครพนม และ อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.บุรีรัมย์

(๓) การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามพื้นที่
ชายแดน เพื่อดำเนินการจัดตั้งตำบลชายแดนที่มีลักษณะของการเป็นชุมชนที่
เข้มแข็ง โดยมีการปฏิบัติดังนี้ (๑) การประชาสัมพันธ์ และปฏิบัติการจิตวิทยา
เพื่อให้หมู่บ้านและกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
(๒) การจัดการประชุมแบบมีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนในพื้นที่แสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อค้นหาปัญหาที่เป็นวิกฤตเร่งด่วน และ
จัดตั้งกฎระเบียบของชุมชนเข้มแข็ง (๓) จัดเวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหา
วิกฤตชุมชนเรื่องปัญหายาเสพติด การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การคัด
กรองครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้าสู่พันธสัญญา และ (๔) การดำรง

ความสัมพันธ์กับชุมชน จัดทำแผนชุมชน การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง และการจัดตั้งเครือข่ายแนวร่วมการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านเป้าหมาย

ตารางที่ ๓.๖ ที่ตั้งหน่วยขึ้นตรงของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อหน่วย	สถานที่ตั้ง
สนภ.๒ นทพ. และ ช.พัฒนา	ค่ายยุทธศิลป์ประสิทธิ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี
นพค.๒๑ สนภ.๒ นทพ.	บ้านโคกหนองแขวง อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี
นพค.๒๒ สนภ.๒ นทพ.	บ้านทางหลวง อ.นาแก จ.นครพนม
นพค.๒๓ สนภ.๒ นทพ.	บ้านท่าสวรรค์ อ.นาด้วง จ.เลย
นพค.๒๔ สนภ.๒ นทพ.	บ้านศรีมงคล อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร
นพค.๒๕ สนภ.๒ นทพ.	บ้านศูนย์กลาง อ.โพธิ์ตาก จ.หนองคาย
นพค.๒๖ สนภ.๒ นทพ.	บ้านโคกพัฒนา อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
สถานีวิทยุกระจายเสียง ๙๐๙	บ้านรุ่งพัฒนา อ.เมือง จ.สกลนคร
สนภ.๕ นทพ. และ ช.พัฒนา	บ้านหลุมหิน อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา
นพค.๕๑ สนภ.๕ นทพ.	บ้านคำเตย อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา
นพค.๕๒ สนภ.๕ นทพ.	บ้านดอนหนองแหน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.บุรีรัมย์
นพค.๕๓ สนภ.๕ นทพ.	บ้านสัมป่อย อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ
นพค.๕๔ สนภ.๕ นทพ.	บ้านลำพูก อ.ปราสาท จ.สุรินทร์
นพค.๕๕ สนภ.๕ นทพ.	บ้านเมืองเก่า อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
นพค.๕๖ สนภ.๕ นทพ.	บ้านบก อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
สถานีวิทยุกระจายเสียง ๙๒๑	บ้านโคกหนองปลาชิว อ.ห่มเกล้า จ.เพชรบูรณ์

๔) มาตรการบำบัดรักษายาเสพติด การฟื้นฟู

สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดได้รับการดูแล บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ หากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประเมินผลแล้วเป็นที่พอใจ จะไม่ถูกดำเนินคดีทางอาญาและฟื้นฟูสภาพผู้กระทำผิด โดยไม่มี

คดีติดตัวและสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติทั่วไป ซึ่งผู้เสพยาผู้ติดยาเสพติดต้องถูกจับกุมดำเนินคดีจากฐานความผิด ๔ ฐานความผิด ได้แก่ เสพยาเสพติด, เสพและมีไว้ในครอบครอง, เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และ เสพและจำหน่าย โดยที่ปริมาณยาเสพติดที่อยู่ในความครอบครองจะต้องไม่เกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด หรือไม่เกิน ๕ หน่วยการใช้ สำหรับวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ดังนี้

(๑) การฟื้นฟูแบบไม่ควบคุมตัว ได้แก่ การฟื้นฟูแบบผู้ป่วยนอก ซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติดแบบไม่รุนแรง โดยจะเข้ารับการรักษาบำบัดในสถานพยาบาลของรัฐ การฟื้นฟูแบบผู้ป่วยใน ซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติดแบบไม่รุนแรงแต่มีอาการผิดปกติทางกายและทางจิต โดยจะเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาลรัฐ และการฟื้นฟูตามหลักสูตรของสำนักงานคุมประพฤติ เช่น ค่ายก้าวใหม่ ค่ายยาเสพติด เป็นต้น

(๒) การฟื้นฟูแบบควบคุมตัว ได้แก่ การควบคุมตัวแบบเข้มงวด สำหรับผู้เข้ารับการฟื้นฟูที่เป็นผู้ติดยาเสพติดขั้นรุนแรง และมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรุนแรงมีแนวโน้มที่จะหลบหนี และอาจเป็นอันตรายต่อครอบครัวและชุมชน โดยจะดำเนินการตามหลักสูตรการฟื้นฟู เป็นระยะเวลา ๔ - ๖ เดือน และอยู่ในการกำกับดูแลของสถานที่ฟื้นฟูที่เป็นหน่วยงานในภาคีของกรมคุมประพฤติ และการควบคุมตัวแบบไม่เข้มงวด สำหรับผู้เข้ารับการฟื้นฟูที่เป็นผู้ติดยาเสพติดขั้นรุนแรง และมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรุนแรง โดยเข้ารับการรักษาบำบัดตามหลักสูตรการบำบัดฟื้นฟูแบบ Fast Model เป็นระยะเวลา ๔ เดือน และอยู่ในการกำกับดูแลของสถานที่ฟื้นฟูที่เป็นหน่วยงานในภาคีของกรมคุมประพฤติ

สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ

ผู้ติดตามเสฟติด พ.ศ.๒๕๔๕ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพตามประกาศ
กระทรวงยุติธรรม ได้แก่ สถานฟื้นฟูควบคุมตัวอย่างเข้มงวด จำนวน ๓ ศูนย์ และ
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดตามเสฟติดควบคุมตัวอย่างไม่เข้มงวด จำนวน ๑๙ ศูนย์

ตารางที่ ๓.๗ สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดตามเสฟติดที่อยู่ในความรับผิดชอบ
ของกองทัพ

สถานฟื้นฟูควบคุมตัวอย่าง เข้มงวด	สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดตามเสฟติดควบคุม ตัวอย่างไม่เข้มงวด
๑. กองบิน ๑ จ.นครราชสีมา ๒. กองบิน ๒๑ จ.อุบลราชธานี ๓. กองบิน ๒๓ จ.อุดรธานี	๑. กรมทหารพรานที่ ๒๖ ค่ายปักธงชัย จ.นครราชสีมา ๒. กองพันฝึกรบพิเศษ ค่ายฝึการรบพิเศษปากช่อง จ.นครราชสีมา ๓. กองร้อยฝึกรบพิเศษที่ ๒ ค่ายฝึการรบพิเศษน้ำพุ จ.สกลนคร ๔. หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๑ สำนักงานพัฒนาพิเศษ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จ.อำนาจเจริญ ๕. หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๓ สำนักงานพัฒนาพิเศษ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จ.ศรีสะเกษ ๖. หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๕ สำนักงานพัฒนาพิเศษ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จ.ชัยภูมิ ๗. กรมทหารราบที่ ๑๖ ค่ายดินทรเดชา จ.ยโสธร ๘. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง มณฑลทหารบกที่ ๒๓ ค่ายศรีพัชรินทร จ.ขอนแก่น ๙. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันสุนัขทหาร จ.นครราชสีมา ๑๐. กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๖ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๖ จ.ร้อยเอ็ด ๑๑. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กรมทหารราบที่ ๓ ค่ายกฤษณ์-สีวะรา จ.สกลนคร ๑๒. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง มณฑลทหารบกที่ ๒๖ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จ.บุรีรัมย์

สถานพื้นฟูควบคุมตัวอย่าง เข้มงวด	สถานพื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดควบคุม ตัวอย่างไม่เข้มงวด
	๑๓. ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กรมทหารราบที่ ๖ ค่ายสรรพลีทธิประสงค์ จ.อุบลราชธานี ๑๔. มณฑลทหารบกที่ ๒๔ ค่ายประจักษ์ศิลปาคม อ.เมือง จ.อุดรธานี ๑๕. มณฑลทหารบกที่ ๒๕ ค่ายวิวัฒน์โยธิน จ.สุรินทร์ ๑๖. มณฑลทหารบกที่ ๒๙ ค่ายกฤษณ์สีวะรา จ.สกลนคร ๑๗. มณฑลทหารบกที่ ๒๑๐ ค่ายพระยอดเมืองขวาง จ.นครพนม ๑๘. ศูนย์ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกที่ ๒ จ.นครราชสีมา ๑๙. ศูนย์ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกที่ ๔ จ.นครราชสีมา

๕) มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

การแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือภารกิจหลักของกองทัพคือการป้องกันชายแดนให้มีความมั่นคงปลอดภัยสูงสุด ดังนั้นกองทัพมีพื้นที่รับผิดชอบที่เป็นพื้นที่เป้าหมายหลักจำนวน ๑๐ จังหวัด ๔๔ อำเภอชายแดน และพื้นที่เป้าหมายรอง ๑๐ จังหวัด ๑๓ อำเภอตอนในที่ต่อเนื่อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นระบบทั้งแผนปฏิบัติ แผนงาน โครงการ และงบประมาณ ที่ต้องมีความเชื่อมโยงประสานสอดคล้องระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ส่วนการบูรณาการปฏิบัติงานของกองทัพมี ดังนี้

(๑) การดำเนินการประสานการปฏิบัติและบูรณาการการใช้กำลังร่วมกันกับฝ่ายปกครองในพื้นที่จังหวัดและอำเภอชายแดน

ภายใต้กลไกของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับจังหวัด และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ

(๒) ประสานการปฏิบัติร่วมกับตำรวจภูธรในพื้นที่อำเภอชายแดนในการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด เพื่อสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนใน

(๓) การประชุมประชาคมข่าวกรอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ปัญหาเสพติด และข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) การจัดทำล้งพลสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการร่วมสามเหลี่ยมทองคำ ๑๕๑๑ ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(๕) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขยายผลเครือข่ายนักค้ายาเสพติด เพื่อดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติดตามแนวชายแดน เพื่อทำลายหรือลดทอนศักยภาพเครือข่ายนักค้ายาเสพติด

บทสรุป

จากการศึกษาข้างต้นพบว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดโลกและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำยังคงเป็นฐานการผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลก ตลาดการค้าและการผลิตยาเสพติดในกลุ่มเมแทมเฟตามีนภายในภูมิภาคยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาจากปัจจัยด้านศักยภาพในการผลิตยาเสพติดที่เพิ่มมากขึ้น มีผลทำให้ยาเสพติดราคาถูกลง มีการปรับเปลี่ยนสูตรเคมีและวิธีการสังเคราะห์ยาเสพติด เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสารเคมีหรือสารตั้งต้นแทนตัวเดิมที่เป็นสารเคมีควบคุม และมีผลต่อความบริสุทธิ์ของเมแทมเฟตามีนเพิ่มสูงขึ้น สำหรับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย การลักลอบปลูกพืชเสพติด โดยเฉพาะฝิ่นในไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การลักลอบนำเข้ายาเสพติดพบว่ากลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีความพยายามลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อสถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนรุนแรงมากยิ่งขึ้น ด้านการค้าและการแพร่ระบาด ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-๑๙ ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศไทยมีการขยายตัว มีการซื้อขายยาเสพติดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และใช้วิธีการขนส่งผ่านพัสดุไปรษณีย์ทำให้ผู้เสพสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ กัญชา และเฮโรอีน ตามลำดับ

ผลจากการลงพื้นที่ศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สำหรับชายแดนไทย-กัมพูชาพบปัญหาน้อยกว่าเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวย โดยกลุ่มผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ ผู้ค้ารายใหญ่ เป็นกลุ่มผู้ค้าที่อยู่

ในพื้นที่ตอนใน มีการซื้อขายในปริมาณมาก และผู้ค้ารายย่อย เป็นกลุ่มผู้ค้าที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ใกล้เคียง มีจำนวนการซื้อขายในปริมาณไม่มาก ส่วนรูปแบบและวิธีการลักลอบนำเข้า จะลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศทางช่องทางผ่านจุดผ่านแดนหรือจุดผ่อนปรน ในลักษณะของการซุกซ่อนตามร่างกายและสัมภาระ และช่องทางตามแม่น้ำโขง เพื่อการลำเลียงยาเสพติดในปริมาณครั้งละมาก ๆ ซึ่งต้องใช้เรือขนาดใหญ่และต้องอาศัยพื้นที่ที่มีระดับน้ำในแม่น้ำสูง สำหรับพื้นที่ที่แม่น้ำโขงแห้งจะเป็นในลักษณะของการแบกยาเสพติดเต็มข้ามแดนมาแบบกองทัพนมแต่ก็จะลำเลียงเข้ามาได้ในปริมาณที่น้อย และมีความเสี่ยงมากกว่าขนลำเลียงกว่าทางเรือ การค้าและการแพร่ระบาดส่วนใหญ่พบปัญหาเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดขนาดใหญ่ ปัจจัยที่มีผลต่อการแพร่ระบาดคือ ยาเสพติดมีราคาถูก ผู้เสพที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้าถึงง่าย

สำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการภายใต้กลไกการปฏิบัติของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นแผนการแก้ไขปัญหายาเสพติดหลักของประเทศ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ กองทัพได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยสนับสนุนหลักในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ ตามแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย ตามแนวทางการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ และการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด และมาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ตามแนวทางกิจการพิเศษและการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ นอกจากนี้กองทัพยังหน่วยสนับสนุนร่วมในการดำเนินการตามมาตรการป้องกันยาเสพติดและมาตรการการบำบัดรักษา ยาเสพติด ในส่วนของประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ ผู้ศึกษาจะกล่าวต่อไปในส่วนที่ ๔

ส่วนที่ ๔

ประเด็นท้าทายในการแก้ปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ
: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

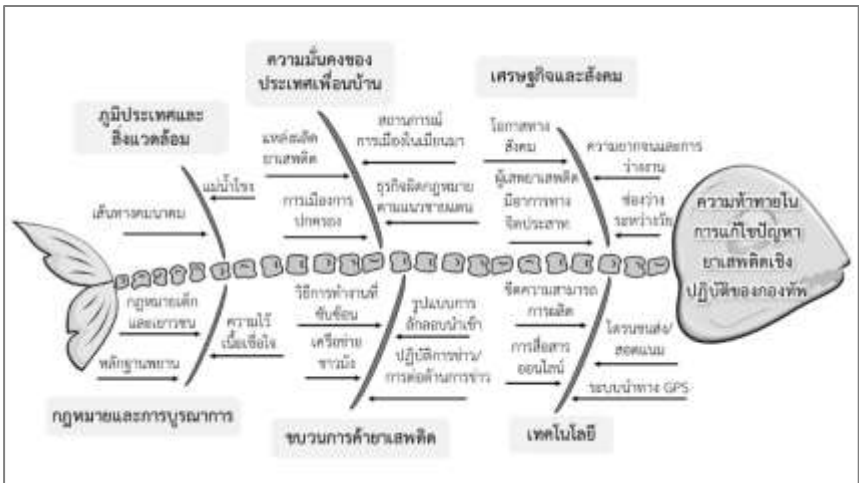

ส่วนที่ ๔

ประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติการของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหา และการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติการของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ประเด็นความท้าทายต่าง ๆ โดยใช้แผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram) มาใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวม และสามารถแยกประเด็นท้าทายออกเป็นกลุ่มปัจจัย ๖ ด้าน โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) ปัจจัยภายในประเทศ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม และด้านกฎหมายและการบูรณาการความร่วมมือ และ (๒) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านวิธีการของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน และด้านเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ แผนผังความประเด็นท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติการของกองทัพ

๔.๑ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

๔.๑.๑ **สภาพเศรษฐกิจ ความยากจน และการว่างงาน** เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเป็นกลุ่มแรงงาน เมื่อหมดฤดูทำการเกษตรประชาชนจะเดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ และมีประชาชนบางกลุ่มเลือกที่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากเป็นงานที่ได้ค่าตอบแทนสูง นำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาเด็กและเยาวชนถูกชักชวนให้เสพยาเสพติดเนื่องจากผู้ปกครองไปทำงานนอกพื้นที่ จึงขาดการดูแลอย่างใกล้ชิด เป็นต้น

๔.๑.๒ **การได้รับโอกาสทางสังคมของกลุ่มที่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด** โดยทัศนคติของคนทั่วไปมักจะตีตราบุคคลที่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดว่าเป็นบุคคลที่มีอันตรายต่อสังคม เป็นที่น่ารังเกียจ และจะไม่ได้รับโอกาสทางสังคมในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ ทำให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสกลับไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกครั้ง เช่น ผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูแล้วกลับไปเสพยา หรือผู้ที่เคยรับโทษคดียาเสพติดเมื่อพ้นโทษออกมาแล้วเป็นคนว่างงานจึงกลับไปค้ายาเสพติด เป็นต้น

๔.๑.๓ **ปัญหาช่องว่างระหว่างวัยและความเข้าใจโลกยุคดิจิทัลที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน** ปัจจุบันสังคมได้พัฒนาเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่มีผลต่อการใช้เวลาว่างและกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนให้ความสนใจ เช่น กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Sports) เกมออนไลน์ หรือการติดตามเนื้อหา (Content) ทางสื่อออนไลน์ แต่พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจและมองว่ากิจกรรมเหล่านั้นที่มีความสนุกสนานที่บุตรหลานจะละทิ้งการเรียน จึงไม่ให้การสนับสนุนและขัดขวาง ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยที่นำไปสู่ปัญหาเด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการกระทำผิดกฎหมายและก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา อาทิ ปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น การติดเพื่อน ก้าวร้าว

ปัญหาทางการศึกษา เช่น การขาดเรียน หันเรียน ไม่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ปัญหาด้านจริยธรรม เช่น ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ปัญหาด้านอาชญากรรม เช่น การลักขโมย เป็นต้น

๔.๑.๔ การบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดที่มีอาการทางจิตประสาท

ปัจจุบันผู้เสพยาเสพติดที่มีอาการทางจิตประสาทมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตยาเสพติดมีการปรับเปลี่ยนสารเคมีตั้งต้นในการผลิตยาเสพติด เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสารเคมีหรือสารตั้งต้นเดิมที่เป็นสารเคมีควบคุม ทำให้ยาเสพติดมีความบริสุทธิ์โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีนที่มีฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่เป็นอันตรายต่อระบบประสาทและสมองของผู้เสพรุนแรงขึ้น ในส่วนของการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดจึงมีความจำเป็นต้องรักษาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งสัดส่วนของจิตแพทย์มีน้อยกว่าผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ตลอดจนความพร้อมของสถานพยาบาลที่จะรองรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูกลุ่มที่มีอาการทางจิตประสาทที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ตลอดจนแนวทางป้องกันไม่ให้ผู้ที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดการกลับไปกระทำ ความผิดซ้ำ ทั้งผู้ค้ายาเสพติดที่พ้นโทษและผู้เสพยาเสพติดที่ผ่านการบำบัด

๔.๒ ปัจจัยด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๑ การลักลอบลำเลียงยาเสพติดข้ามแดนผ่านช่องทางแม่น้ำโขง โดยใช้เรือเป็นยานพาหนะ ซึ่งการลักลอบส่วนใหญ่มักจะดำเนินการในช่วงเวลา กลางคืนเพื่อหลบเลี่ยงสายตาเจ้าหน้าที่ เนื่องจากการลำเลียงยาเสพติดผ่านช่องทางแม่สามารถนำเรือเทียบฝั่งได้หลายจุด บางช่วงของแม่น้ำโขงมีความแคบ เอื้อต่อการลำเลียงยาเสพติดข้ามมายังฝั่งไทย ประกอบกับในพื้นที่มีถนนเรียบริมฝั่งแม่น้ำโขงเกือบตลอดแนว ที่กลุ่มผู้ลักลอบนำเข้าสามารถนำยาขึ้นรถยนต์ แล้วออกนอกพื้นที่ได้ทันที อีกทั้งการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไม่สามารถจำกัด

พื้นที่ปฏิบัติได้ทั้งหมด เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการกีดกันในพื้นที่จุดใดจุดหนึ่ง ขบวนการค้ายาเสพติดก็จะเปลี่ยนพื้นที่ลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ

๔.๒.๒ ระดับน้ำในแม่น้ำโขงและเกาะดอนในแม่น้ำ บางพื้นที่ระดับน้ำในแม่น้ำโขงลดลงมากทำให้ นรข. ไม่สามารถทำการลาดตระเวนทางเรือได้ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการลาดตระเวน และพบว่ามีบางพื้นที่ที่แม่น้ำโขงแห้งจนสามารถเดินเท้าข้ามฝั่งได้จึงมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ ในลักษณะของกองทัพมด นอกจากนี้ยังพบว่าขบวนการค้ายาเสพติดมีการนำยาเสพติดพักคอยบริเวณเกาะดอนที่อยู่ในแม่น้ำรอโอกาสที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่จะทำการลักลอบนำยาเสพติดเข้าพื้นที่โดยมีการนัดหมายกับเครือข่ายผู้ค้าที่อยู่ฝั่งไทย ก่อนใช้เรือบรรทุกข้ามหรือทิ้งยาเสพติดลงน้ำเพื่อให้ลอยมาติดที่ฝั่งไทย

๔.๒.๓ เส้นทางคมนาคมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความเชื่อมโยงถึงกันหลายเส้นทาง พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทางคมนาคมทั้งถนนสายหลักและถนนสายรองเชื่อมโยงถึงกันหลายเส้นทางทำให้ขบวนการค้ายาเสพติดสามารถใช้รถยนต์ในการขนส่งยาเสพติดได้สะดวกและสามารถใช้เส้นทางหลบหลีกเจ้าหน้าที่ได้ตั้งแต่ถนนริมฝั่งแม่น้ำโขงจนเข้าสู่พื้นที่ตอนในจนถึงแหล่งที่พักยาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ในส่วนของการปฏิบัติการสกัดกั้นยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ ไม่สามารถดำเนินการตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดได้ทุกเส้นทาง ถึงแม้ว่าจะมีชุดเคลื่อนที่เร็วติดตามเป้าหมายแต่จำนวนกำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีจำนวนน้อย ทำให้มียาเสพติดเล็ดลอดออกนอกพื้นที่ไปได้

ภาพที่ ๔.๒ แสดงเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔.๓ ปัจจัยด้านกฎหมาย และการบูรณาการความร่วมมือ

๔.๓.๑ หลักฐานพยานประกอบการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หากเจ้าหน้าที่ทหารพบว่าบุคคลมีการกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญา จำเป็นต้องมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวมีการกระทำความผิดจริง เช่น ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ต้องสงสัยขณะกระทำความผิด เป็นต้น ดังนั้นหลักฐานพยานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ซึ่งกองกำลังป้องกันชายแดนขาดแคลนอุปกรณ์สำหรับบันทึกภาพกลางคืน เนื่องจากกล้องตรวจการณ์กลางคืนที่ใช้ในปัจจุบันไม่สามารถบันทึกภาพได้

๔.๓.๒ เด็กและเยาวชนถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในขบวนการค้า ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ขบวนการค้ายาเสพติดได้อาศัยช่องว่างทางกฎหมาย โดยมีการนำเด็กและเยาวชนมาใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการค้ายาเสพติด และการดำเนินการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเด็กและเยาวชนถือว่ามีความ อ่อนไหวและปฏิบัติหน้าที่ต้องระมัดระวังมากพิเศษ เช่น การจับกุมเยาวชน โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งจากศาลไม่ได้เว้นแต่เป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า เป็นต้น

๔.๓.๓ ความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างหน่วยงาน ในการปฏิบัติการแก้ไข ปัญหาเสพติดในพื้นที่จำเป็นอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีกรอบแนวทางปฏิบัติการเดียวกัน แต่ในการปฏิบัติในบางพื้นที่มีปัญหาที่ เกิดจากการขาดความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ ขอบเขตความรับผิดชอบ และหลัก นิยมในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน ก่อให้เกิดการไม่ยอมรับบทบาท ของกันและกัน เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบ ต่อการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน อาทิ ความ เข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับพื้นที่ปฏิบัติงานและอำนาจหน้าที่ของกองกำลัง ป้องกันชายแดนภายใต้กฎอัยการศึก กับการปฏิบัติงานตามแผนงานของ หน่วยงานความมั่นคงอื่นในพื้นที่ชายแดน เช่น การเฝ้าตรวจผู้ต้องสงสัยใน พื้นที่เดียวกันแต่เป็นผู้ปฏิบัติงานต่างหน่วยกัน เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าต่าง ฝ่ายต่างเป็นผู้ต้องสงสัย ที่อาจมีเหตุให้เกิดการปะทะกันเองระหว่างเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

๔.๔ ปัจจัยด้านวิธีการของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด

๔.๔.๑ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในลักษณะ การทำงานเป็นขบวนการที่ซับซ้อน ในการลำเลียงยาเสพติดแต่ละครั้งจะมีการวางแผน การสำรวจเส้นทาง สํารวจพื้นที่เก็บข้อมูล เช่น การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดของเจ้าหน้าที่ หรือหาวางแผนเส้นทางในการหลีกเลี่ยงหลบหนี ใน

การลำเลียงยาเสพติดเข้าพื้นที่ตอนใน ตลอดจนมีการวางเครือข่ายไว้ตามหมู่บ้านที่อยู่บริเวณชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขงทั้งของไทยและ สปป.ลาว อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ทั้งไทยและ สปป.ลาว มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่าย หรือที่เรียกว่า “สิ่งสองฝั่ง” ที่คอยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในลำเลียงยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งทำให้ยากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการสกัดกั้นจับกุม

๔.๔.๒ ขบวนการค้ายาเสพติดมีการว่าจ้างเครือข่ายชาวม้งเป็นผู้ลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิต โดยเครือข่ายชาวม้งเป็นกลุ่มผู้รับจ้างหลักในการลำเลียงยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ผลิตที่อยู่ในเมียนมา และกลุ่มชาวม้งมีการเชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายขนาดใหญ่และกระจายอยู่ในภูมิภาค อาทิ ม้งเวียดนาม ม้งลาว ม้งพม่า ม้งไทย โดยชาวม้งจะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความซื่อสัตย์ และสามารถรักษาความลับได้ดี ทำให้เครือข่ายดังกล่าวมีความเข้มแข็งและได้รับความไว้วางใจจากขบวนการค้ายาเสพติด

๔.๔.๓ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติด เดิมกลุ่มนักค้าจะเป็นผู้ดำเนินการผู้รับและส่งยาเสพติดจากขบวนการค้ายาเสพติดโดยตรง แต่ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเป็นในรูปแบบของการสั่งการทั้งที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน โดยจะมีการว่าจ้างกลุ่มนักบินเพื่อรับ-ส่งยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ ซึ่งลักษณะการทำงานจะเป็นแบบรับช่วงต่อกันเป็นจุด ๆ เมื่อถูกเจ้าหน้าที่จับกุมก็จะไม่สามารถขยายผลต่อไปได้ เนื่องจากไม่สามารถระบุตัวผู้ว่าจ้างได้ชัดเจน อีกทั้งขบวนการค้ายาเสพติดยังมีวิธีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้าสู่พื้นที่หลากหลายวิธี เช่น การขนส่งทางเรือ การใช้โดรนติดกล่องสอดแนม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การดัดแปลงรถยนต์เป็นรถนิรภัยที่มีช่องลับเพื่อซุกซ่อนยาเสพติด และการลักลอบนำเข้าในเวลากลางคืน เป็นต้น นอกจากนี้ยัง

พบว่ามีกรลักลอบนำเข้ายาเสพติดในลักษณะของการชดเชยจำนวนยาเสพติดที่ ถูกเจ้าหน้าที่จับยึดไป โดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดจะมีการเพิ่มปริมาณยาเสพติดที่จะ นำเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น และความถี่ของการลักลอบนำเข้าที่สูงขึ้นอีกด้วย

๔.๔.๔ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีการปฏิบัติการต่อต้านการข่าว และบ่อนทำลายภาพลักษณ์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหาร โดยกลุ่ม ขบวนการค้ายาเสพติดมีการจัดการอย่างเป็นระบบ อาทิ การหาข่าวการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อใช้วางแผนลักลอบนำเข้ายาเสพติด การศึกษาข้อ กฎหมายเพื่อวางแผนต่อสู้คดีกับภาครัฐ ตลอดจนการเสนอผลประโยชน์ให้กับ ให้กับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือประชาชนในพื้นที่ หากในพื้นที่ที่มีกำลัง ทหารน้อย ขบวนการค้ายาเสพติดก็จะสามารถยึดครองพื้นที่ได้ และใช้ ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่เป็นสายข่าว เพื่อรายงานความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ให้ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดทราบ พบที่มีการแฉแสบแกล้งเจ้าหน้าที่เพื่อ เบี่ยงเบนความสนใจหรือเพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความสับสน ส่งผลให้การ ดำเนินการปฏิบัติมีความผิดพลาด คลาดเคลื่อน ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดระแวง เกิดไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ต้องประสานการปฏิบัติงาน ร่วมกันในพื้นที่หรือระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนในพื้นที่ และยังเป็นบ่อน ทำลายภาพลักษณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ทหาร ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง เจ้าหน้าที่กับประชาชนและการปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่ชายแดนมีความ อ่อนไหว และมีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ อาทิ การ ร่วมกันปกปิดข้อมูลข่าวสารของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้าน/ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ไม่กล้าแจ้งเบาะแสที่เพราะเกรงกลัวอิทธิพล ของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เพราะไม่ เชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

๔.๕ ปัจจัยด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน

๔.๕.๑ ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีผลต่อการจำกัดไม่ให้สารเคมีหรือสารตั้งต้นให้เข้าไปในพื้นที่แหล่งผลิต จึงไม่สามารถจำกัดการขยายตัวของตลาดการค้าและการผลิตยาเสพติดได้ โดยเฉพาะสถานการณ์การเมืองภายในประเทศเมียนมาที่มีผลต่อสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดรุนแรงขึ้น เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ต้องการระดมเงินทุนเพื่อจัดซื้ออาวุธ และปัจจัยอื่น ๆ จึงต้องการนำยาเสพติดออกสู่ตลาดและมีพยายามที่ลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านประเทศไทยก่อนส่งไปยังประเทศที่สามเพิ่มมากขึ้น

๔.๕.๒ การทำลายแหล่งผลิตยาเสพติดที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากสารตั้งต้นยาเสพติดส่วนใหญ่มาจากจีนและอินเดีย และรัฐฉานซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดขนาดใหญ่มีชาวจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก ทำให้กลุ่มคนเชื้อสายจีนค่อนข้างมีอิทธิพลกับกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมา ดังนั้นในการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติดที่อยู่ในเมียนมาต้องได้รับความร่วมมือจากกลุ่มประเทศ CLMV (จีน, สปป.ลาว, เมียนมา, เวียดนาม) เพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในระดับภูมิภาค

๔.๕.๓ การขยายตัวของธุรกิจผิดกฎหมายตามแนวชายแดนด้าน สปป.ลาว เนื่องจาก สปป.ลาว เป็นอีกหนึ่งประเทศที่อยู่ใกล้พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และการขยายตัวของกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่อยู่ใน สปป.ลาว ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดและธุรกิจผิดกฎหมายตามแนวชายแดน อาทิ ยาเสพติด บ่อนการพนัน ทำให้ สปป.ลาว กลายเป็นพื้นที่ทางผ่านยาเสพติด ถึงแม้ว่าการลำเลียงยาเสพติดผ่านพื้นที่ สปป.ลาว จะมีต้นทุนในการลำเลียงมากขึ้นแต่เป็นวิธีการที่ง่ายกว่าลำเลียงเข้าประเทศไทยโดยตรง อีกทั้งเป็นแหล่งฟอกเงินของกลุ่มผู้ผลิตยาและขบวนการค้ายาเสพติดอีกด้วย

๔.๖ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

๔.๖.๑ กลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต กลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดมีการเพิ่มศักยภาพในการผลิตโดยเฉพาะยาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีน ทำให้ต้นทุนยาเสพติดลดลง และกำลังการผลิตเพิ่มมากขึ้น เช่น การนำเครื่องอัดเม็ดแบบโรตารีมาใช้ในกระบวนการผลิต หรือการสังเคราะห์เคมีที่มีฤทธิ์ใกล้เคียงกับเมทแอมเฟตามีน

๔.๖.๒ การนำเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (Drone) มาใช้ในการลักลอบนำเขายาเสพติดที่มีมูลค่าสูง ในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบมีการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้ในการขนส่งยาเสพติด อาทิ เฮโรอีน เนื่องจากโดรนมีขีดจำกัดเรื่องน้ำหนักที่บรรทุกได้ประมาณ ๕ - ๒๐ กิโลกรัม และพบว่ามีผู้นำโดรนมาใช้ในการสอดแนมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และสำรวจพื้นที่ชายแดน โดยการใช้โดรนส่วนใหญ่มักเป็นช่วงกลางคืนเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกสกัด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยสายตาและไม่สามารถดำเนินการจำกัด ทำลาย หรือควบคุมโดรนสอดแนมในพื้นที่ตามแนวชายแดนได้

๔.๖.๓ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีการใช้งานเทคโนโลยีระบบนำทาง GPS และเครื่องตรวจสอบคลื่นสัญญาณในการหลบเลี่ยงการสกัดกั้นของเจ้าหน้าที่ ในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงกันหลายเส้นทาง ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีการใช้งานระบบนำทาง GPS ควบคู่กับการติดตั้งอุปกรณ์ติดตามสัญญาณยานพาหนะกลุ่มเป้าหมาย แต่ในปัจจุบันกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดได้นำเครื่องตรวจสอบคลื่นสัญญาณเพื่อค้นหาอุปกรณ์ติดตามสัญญาณที่เจ้าหน้าที่นำไปติดไว้ป้องกันการถูกติดตาม

๔.๖.๓ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดนิยมใช้การติดต่อสื่อสารผ่าน แอปพลิเคชันออนไลน์ ก่อนที่จะมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดจะทำการติดต่อซื้อขาย และนัดหมายวัด เวลา และ สถานที่ในการส่งมอบยาเสพติด เดิมใช้การสื่อสารผ่านสัญญาณคลื่นวิทยุซึ่งเจ้าหน้าที่จะสามารถดักจับสัญญาณเพื่อให้เข้าถึงการสื่อสารนั้นได้ แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งเป็นการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม อาทิ Messenger Line หรือ Facebook ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำการดักจับสัญญาณหรือเข้าถึงการสื่อสารของกลุ่มขบวนการได้ และยากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการติดตามความเคลื่อนไหวหรือการขยายผลการจับกุมเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติด

บทสรุป

จากประเด็นท้าทายที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปประเด็นท้าทายออกเป็น ๖ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจัยด้านวิธีการของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด และปัจจัยด้านกฎหมายและการบูรณาการความร่วมมือ ซึ่งแต่ละปัจจัยล้วนประกอบด้วยประเด็นย่อย ๆ อีกหลายประเด็น ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งสิ้น สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ ผู้ศึกษาจะกล่าวต่อไปในส่วนที่ ๕

ส่วนที่ ๕

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ

: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

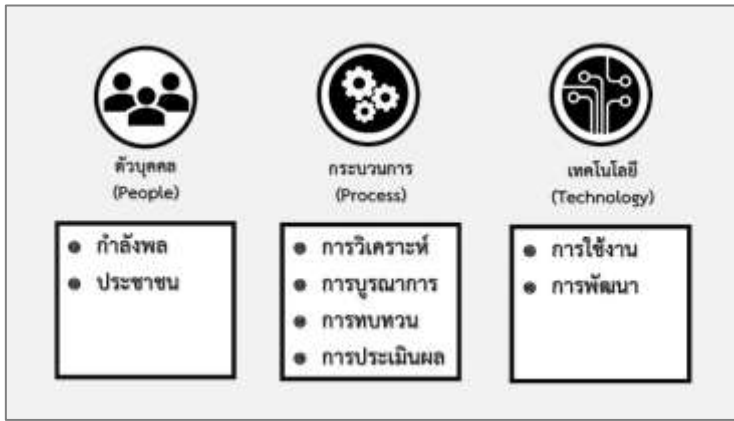

ส่วนที่ ๕

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพใน ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ผลการศึกษามาจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการจัดสนทนาปัญหา ยุทธศาสตร์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการลงพื้นที่เก็บ รวบรวมข้อมูล ตลอดจนการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และนำ ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตั้งแต่ส่วนที่ ๒ - ๔ ทำให้ทราบถึง สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด การปฏิบัติการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงการ ปฏิบัติของกองทัพ และความท้าทายในด้านต่าง ๆ โดยในส่วนที่ ๕ ผู้ศึกษาได้ ทำวิเคราะห์ข้อมูลต่อจากประเด็นที่เป็นปัจจัยท้าทายทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ปัจจัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านภูมิประเทศและ สิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจัยด้านวิธีการ ของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด และปัจจัยด้านกฎหมายและการบูรณาการ ความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงการปฏิบัติของ กองทัพ ที่สามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้จำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ตัวบุคคล (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology) โดยแนวทาง ดังกล่าวสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงการ ปฏิบัติของกองทัพ ได้ดังนี้

ภาพที่ ๕.๑ แนวคิดในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตเชิงการปฏิบัติของกองทัพ

๕.๑ ตัวบุคคล (People)

๕.๑.๑ กองทัพควรส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่สีแดงโดยใช้ทรัพยากรที่กองทัพมีอยู่ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพกับภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่ให้มีความยั่งยืน เพื่อลดปัญหาสุขภาพจิตที่มีปัจจัยทางสังคมเป็นแรงขับเคลื่อน อาทิ หน่วยทหารพัฒนานำเครื่องจักรกลช่วยประชาชนปรับปรุงพื้นที่เกษตรกรรมโดยใช้หลักการ โคก หนอง นา ควบคู่กับการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงหรือเป็นที่ปรึกษาในการจัดตั้งสหกรณ์ การเกษตรเพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

๕.๑.๒ กองทัพควรสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนตั้งแต่ระดับครอบครัว หมู่บ้านและชุมชน เพื่อเพิ่มเกราะป้องกันภัยสุขภาพจิต สังคมครอบครัวถือเป็นสังคมเริ่มต้นของเด็กและเยาวชน หากครอบครัวมีความเข้มแข็งย่อมมีผลต่อสังคมโดยรวม ดังนั้น กองทัพควรมีการส่งเสริมความมั่นคงระดับครัวเรือน ผ่านกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัวอย่างสร้างสรรค์ เช่น การสอนการใช้

งานแอปพลิเคชันออนไลน์ หรือการความรู้เกี่ยวกับโลกยุคดิจิทัลภายใน หมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าใจและเปิดใจยอมรับและ สนับสนุนบุตรหลานได้ทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ สำหรับความเข้มแข็งระดับ หมู่บ้านและชุมชน ผ่านกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ การปฏิบัติภารกิจจิตวิทยา และการเพิ่มความช่วยเหลือในการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับประชาชนหรือผู้ แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ยอมรับบทบาทของ ทหาร มีความไว้วางใจ ลดความหวาดระแวงระหว่างทหารกับประชาชน และลด การต่อต้านการข่าวของกลุ่มขบวนการในพื้นที่

๕.๑.๓ กองทัพอควรสนับสนุนการพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ และ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เนื่องจาก ขบวนการค้ายาเสพติดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดอยู่ ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานด้านการ ปราบปรามยาเสพติด อาทิ การตรวจค้นรถยนต์ต้องสงสัยที่อาจมีการตัดแปลง เป็นรถนิรภัย การติดตามเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดทางโซเชียลมีเดีย หรือการ ทบทวนยุทธวิธี กฎหมาย และกฎการใช้กำลังเพื่อลดความผิดพลาดที่อาจเกิน ขึ้นหว่างการปฏิบัติหน้าที่

๕.๑.๔ กองทัพอควรเสริมสร้างจิตสำนึกตามกรอบความคิดเชิงบวก และการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับกำลังพลในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเสริมสร้างความความซื่อสัตย์สุจริตของกำลังพล ตลอดจนเพื่อ เสริมสร้างความตระหนักรู้ที่จะเอาชนะความคิดเชิงลบของตนเอง และสามารถ สร้างแรงจูงใจให้กับตนเองและผู้อื่นในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากกองทัพเป็นส่วนสนับสนุนที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีความสัมพันธ์ต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมกับขบวนการค้ายาเสพติดที่มี ค่าตอบแทนสูง

๕.๒ กระบวนการ (Process)

๕.๒.๑ กองทัพอากาศสนับสนุนกระบวนการวิเคราะห์ข่าวสารและการวิเคราะห์พื้นที่ เพื่อนำไปวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาเสทิตในพื้นที่ เนื่องปัญหาเสทิตเป็นปัญหาสำคัญที่ควรมีการป้องกันและปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ผลจากการปฏิบัติการวิเคราะห์ข่าวสารและพื้นที่ จะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญประกอบการวางแผนการปฏิบัติ เช่น การค้นหาและติดตามกลุ่มนักค้ารายสำคัญ การประเมินความสามารถในการขยายผลจับกุมเครือข่ายผู้ค้าในพื้นที่ การวางกำลังเพื่อกดดันกลุ่มนักค้าในพื้นที่เพิ่มเติมจากการเฝ้าตรวจหรือลาดตระเวนในพื้นที่ เฟ่งเล็ง

๕.๒.๒ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคงควรมีการบูรณาการด้านการข่าวที่มีชั้นความลับ โดยการบูรณาการด้านการข่าวที่มีชั้นความลับต้องสามารถระบุตัวตนของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เข้าถึงข่าวสารชั้นความลับ เพื่อป้องกันการต่อต้านการข่าวของกลุ่มขบวนการค้ายาเสทิต และลดความหวาดระแวงของผู้ปฏิบัติงานด้านการข่าว ในการป้องกันและปราบปรามยาเสทิต ผ่านกลไกความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสทิต เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจภายในหน่วยงานของกองทัพและระหว่างกองทัพกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕.๒.๓ กองทัพอากาศสนับสนุนการมีส่วนร่วมในแผนยุทธการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสทิตร่วมกับหน่วยงานภายในและประเทศบ้าน และการขยายผลและนำไปสู่การยึดทรัพย์ผู้ค้ารายสำคัญในพื้นที่ เพื่อแสดงศักยภาพของกองทัพในการสกัดกั้นยาเสทิตตามแนวชายแดนและสามารถบูรณาการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานอื่น และมีส่วนในการขยายผลเพื่อทำลายเครือข่ายค้ายาเสทิตและดำเนินคดีกับนักค้ารายสำคัญที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้าง

ความไวเนื้อเชื่อใจกันระหว่างหน่วยงาน และเพิ่มความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานในพื้นที่ อันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการปฏิบัติที่ตีร่วมนกัน จนเกิดเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมนกัน เช่น การเคารพในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกทักษะให้กับกำลังพลระดับปฏิบัติการที่อยู่ในพื้นที่ เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนจำเป็นต้องใช้กำลังพลที่มีประสบการณ์ มีความรู้ มีความเข้าใจในหลักนิยมนทางทหาร เพื่อลดการสูญเสียที่เกิดจากการปะทะและเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของทหารในพื้นที่

๕.๒.๔ กองทัพอควรมีส่วนในการประเมินติดตามผลผู้ที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ทราบว่าภายหลังจากผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูแล้วกลับใช้ชีวิตปกติ รวมถึงการมีส่วนร่วมของกองทัพในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมขณะเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ตลอดจนการจัดหาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพของการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ

๕.๓ เทคโนโลยี (Technology)

๕.๓.๑ กองทัพอควรมีจัดหาและนำเครื่องมือพิเศษมาใช้เสริมการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากกำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถปฏิบัติการลาดตระเวนได้ทุกพื้นที่ ตลอดจนในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทางคมนาคมทั้งถนนสายหลักและสายรองที่เชื่อมโยงถึงกันทุกพื้นที่ ทำให้ยาเสพติดมีโอกาสเล็ดลอดออกนอกพื้นที่ได้ ดังนั้นการนำเครื่องมือพิเศษ อาทิ กล้องตรวจการณ์ในเวลากลางคืน (Night Vision) อากาศยานไร้คนขับที่สามารถตรวจจับความร้อนระยะไกล อุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตามความเคลื่อนไหวของเป้าหมาย (GPS

Tracker) กล้องถ่ายภาพวิดีโอ หรือกล้องที่สามารถบันทึกภาพในเวลากลางคืนได้ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยทำให้การปฏิบัติการสกัดกั้นยาเสพติดเข้าสู่ประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนการขยายการติดตั้งกล้อง CCTV ทั้งเส้นทางสายหลัก และเส้นทางสายรอง ควบคู่กับการนำระบบตรวจจับป้ายทะเบียนรถยนต์ (License Plate) เพื่อเพิ่มความสามารถในการตรวจติดตามรถยนต์เป้าหมาย และเพิ่มศักยภาพในการสกัดกั้นยาเสพติดไม่ให้เข้าสู่พื้นที่ตอนใน และยังสามารถนำข้อมูลใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอีกด้วย

๕.๓.๒ กองทัพควรมีส่วนสนับสนุนในการพัฒนาเทคโนโลยีตรวจจับ เพื่อลดการนำเข้าอุปกรณ์จากต่างประเทศที่มีราคาสูง โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาของกองทัพศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีอุปกรณ์ตรวจจับ เช่น กล้องตรวจการณ์ในเวลากลางคืนที่สามารถบันทึกภาพได้ หรือระบบตรวจจับ และต่อต้านอากาศยานไร้คนขับ (Anti-Drone System) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีของกองทัพ และลดการนำเข้าอุปกรณ์จากต่างประเทศที่มีราคาสูง

כחפואמ

ภาคผนวก

สรุปผลการประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔

เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ
: มิติทางเรือและไซเบอร์”

วันศุกร์ที่ ๑๕ ม.ค.๖๔ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องเรียน บทว.๑ สปท.

ประธาน

พล.อ.ต. ภูมิใจ เลขสุนทรารกร

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

องค์ปาฐกถา

นายธนากร คัยนันท์

รองเลขาธิการคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

วิทยากร

๑. พล.ร.ต. ปพน หาญไพบุลย์ ร.น.

รองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการ
รักษาผลประโยชน์ของชาติ
ทางทะเลภาค ๑

๒. นายเดชา วิชัยดิษฐ

ผู้อำนวยการกองสืบสวนและ
ปราบปราม ๓ กรมศุลกากร

๓. พ.ต.อ.ดร. ศิริวัฒน์ ดีพอ

รองผู้บังคับการปราบปรามการ
กระทำความผิดเกี่ยวกับ
อาชญากรรมทางเทคโนโลยี

สรุปสาระสำคัญ

๑. การปาฐกถาพิเศษ “นโยบายและกลไกการขับเคลื่อนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑.๑ จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ.๒๐๑๖ (United Nation General Assembly Special Session: UNGASS) ได้มีการกล่าวถึงแนวคิดและทิศทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้

๑.๑.๑ แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มี ๔ แนวคิด ดังนี้ (๑) ยาเสพติดต้องเป็นศูนย์ (Zero Tolerance) คือ รัฐและคนในรัฐไม่สามารถอดทนต่อยาเสพติดและไม่ยอมรับในการกระทำผิดนั้นได้ (๒) ทำให้ถูกกฎหมาย (Legalization) คือ การทำให้ยาเสพติดถูกกฎหมายและอยู่ภายใต้มาตรการที่รัฐกำหนด อาทิ การยกเลิกโทษในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางประเภท ทั้งโทษทางอาญาและโทษทางการปกครอง หรือการกำหนดให้กัญชาเป็นพืชที่สามารถใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้โดยไม่ถือเป็นความผิด เป็นต้น (๓) มาตรการทางเลือกในการพิจารณาคดี (Judicial Alternative Measures) ประกอบด้วย การลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด (Decriminalization) อาทิ การลดบทลงโทษหรือการยกเลิกบทลงโทษทางอาญาในการกระทำ และการเบี่ยงเบนคดี (Diversion) อาทิ การนำผู้เสพหรือผู้ใช้ยาเสพติดออกจากกระบวนการดำเนินคดีทางอาญา แต่นำผู้เสพหรือผู้ใช้ยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดเพื่อให้กลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่าง

เป็นปกติ และ (๔) การลดอันตราย (Harm Reduction) คือ การลดปัญหา และภาวะเสี่ยงอันตราย หรือความสูญเสียจากการใช้ยาเสพติดที่อาจเกิดกับ บุคคล ชุมชน และสังคม โดยการทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายลดลง ในขณะที่ผู้ใช้ยาเสพติดยังไม่สามารถหยุดหรือเลิกยาเสพติดได้ สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดทั้ง ๔ แนวคิด มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและ ปร่าบปร่ามยาเสพติด

๑.๑.๒ ทิศทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด แบ่งออกเป็น ๕ ประเด็น ดังนี้ (๑) ยาเสพติดและสุขภาพ โดยการเปลี่ยนกรอบความคิดจาก สงครามยาเสพติดเป็นการใช้แนวทางสาธารณสุขที่มุ่งเน้นสุขภาพผู้ป่วย เนื่องจาก ยาเสพติดกลุ่มสารกระตุ้นชนิดใหม่ (New Psychoactive Substances: NPS) ประเภทออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทถูกนำมาใช้มากขึ้น (๒) ยาเสพติดและอาชญากรรม ส่วนใหญ่มักเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการใช้เงินสกุลดิจิทัล เช่น บิตคอยน์ (Bitcoin) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือ ในการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และการประสานงานข้ามพรมแดน (๓) ยาเสพติดและมนุษย์ชน โดยการมองปัญหาในเชิงสิทธิมนุษยชน อาทิ การ เข้าถึงยาและการใช้ยา การบริการสาธารณสุข การคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง การตีตราเมื่อติดยาเสพติดหรือครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การลดทอน ความเป็นอาชญากรรม และการยกเลิกโทษประหารชีวิต เป็นต้น (๔) ยาเสพติด และความท้าทายใหม่ ๆ การควบคุมวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทชนิดใหม่ ๆ ที่มีมากกว่า ๑,๐๐๐ ชนิด ที่ยังไม่ได้อยู่ในการควบคุมของอนุสัญญาสหประชาชาติ และ (๕) การพัฒนาทางเลือก คือการให้ความสำคัญในการพัฒนาทางเลือก เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มชนเผ่า เป็นต้น

๑.๒ สถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้มของปัญหา

๑.๒.๑ สถานการณ์ยาเสพติดโลก จากข้อมูลรายงานยาเสพติด

โลก ปี ค.ศ.๒๐๒๐ (World Drug Report 2020) ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) พบว่าในปี พ.ศ.๒๕๖๑ ทั่วโลกมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ ๒๖๙ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓ ของประชากรโลก ขณะที่การจับกุมและตรวจยึดยาเสพติดทั่วโลก พบว่า ัญญาเป็นยาเสพติดที่มีการจับกุมได้มากที่สุดรองลงมาคือ โคเคน ผีน เมทแอมเฟตามีน เฮโรอีนและมอร์ฟิน โอปิออยด์ที่ใช้ในยาแอมเฟตามีน และเอ็กซ์ตาซี ตามลำดับ และสถานการณ์ยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ทั่วโลก มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ยาเสพติดที่พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ สารกระตุ้นประสาทกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamine – type stimulants : ATS) โดยที่ประเทศไทยมีสถิติในการจับกุมยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ในกลุ่มของแอมเฟตามีนเป็นอันดับ ๖ ของโลก ที่ส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ

๑.๒.๒ สถานการณ์ยาเสพติดภายนอกประเทศในปี พ.ศ.๒๕๖๓

มีการจับยึดยาเสพติดในกลุ่มประเทศ CLMV (จีน, สปป.ลาว, เมียนมา, เวียดนาม) เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไอซ์ การจับยึดสารเคมีและสารตั้งต้นเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่จับยึดได้ในพื้นที่เมียนมา แต่ปัจจุบันกระบวนการผลิตยาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ทำให้สามารถผลิตยาเสพติดได้มากขึ้น ๖.๓ ล้านเม็ด/วัน

๑.๒.๓ แนวโน้มของสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย

ดังนี้ (๑) การผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำมีความสามารถในการผลิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด (๒) มีกรลักลอบนำเข้ายาเสพติดประเภทไอซ์ผ่านเข้ามาในพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (๓) กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการซุกซ่อนยาเสพติดมากับพืชผลทางการเกษตร และ

ใช้รถบรรทุกขนาดใหญ่เพื่อลำเลียงยาเสพติดจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในของ ไทย (๔) มีการค้ายาเสพติดผ่านทางพัสดู่ประชณีย์ ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดมากขึ้น และ (๕) มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทไอซ์เพิ่มขึ้นและยาเสพติดประเภทเฮโรอีนมีแนวโน้มที่จะกลับมาแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและกาญจนบุรี ที่ต้องมีการเฝ้าระวังเพิ่มมากขึ้น

๑.๓ นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเสพติด ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังทั้งระบบ อาทิ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การปราบปรามแหล่งผลิตและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด การป้องกันเส้นทางการนำเข้า-ส่งออกยาเสพติด การลดจำนวนผู้ค้าและผู้เสพรายใหม่ การให้ความรู้เยาวชนถึงพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และการฟื้นฟู ดูแล รักษาผู้เสพผ่านกระบวนการทางสาธารณสุขภายใต้มุมมอง “ผู้เสพคือ ผู้ป่วย” เป็นต้น ซึ่งนโยบายหลักของรัฐบาลจะเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงทั้ง ๓ ระดับ โดยที่แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นแผนระดับที่ ๓ มีเป้าหมาย คือ ยาเสพติดได้รับการควบคุมและไม่เป็นอันตรายต่อประชาชน ซึ่งโครงสร้างของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ๙ แนวทาง ๒๖ แผนงาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๙ กระทรวง ๒๖ หน่วยงาน และ ๒ ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการ ในส่วนของกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศ ประกอบด้วย (๑) กลไกอำนวยการ ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบายระดับชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ (๒)

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ เป็นกลไกการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสู่การปฏิบัติ โดยแบ่งกลไกการขับเคลื่อนออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ กลไกระดับกลาง (ศอ.ปส.กระทรวง/กรม/หน่วยงาน) (๒) กลไกในระดับจังหวัด (ศอ.ปส.จ./กทม.) และกลไกระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ./เขต)

๑.๔ กรอบการดำเนินงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่สำคัญในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ประกอบด้วย

๑.๔.๑ ต้นน้ำ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ การกีดกันและยุติบทบาทแหล่งผลิตภายนอกประเทศ การสกัดกั้นการนำเข้าสู่ออกยาเสพติด ตลอดจนสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ การทำลายเครือข่ายการค้า การปราบปรามผู้ค้ารายสำคัญ มาตรการสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ การตรวจสอบและยึดทรัพย์ และการปราบปรามแหล่งแพร่ระบาดในหมู่บ้านและชุมชน

๑.๔.๒ กลางน้ำ ได้แก่ การสร้างการรับรู้และความเข้าใจผ่านสื่อทุกช่องทาง การสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มวัยเสี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดผู้เสพรายใหม่ การสร้างพื้นที่ปลอดภัย เพิ่มปัจจัยเชิงบวกและขจัดปัจจัยเชิงลบ และการสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนและกลไกในพื้นที่

๑.๔.๓ ปลายน้ำ ได้แก่ การค้นหาผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา การมุ่งเน้นสนับสนุนการบำบัดรักษาโดยชุมชน การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด การลดการตีตราทางสังคม การใช้คลินิกจิตสังคมในระบบศาล และการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน

๒. การสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ หัวข้อ “สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด และการดำเนินการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงการปฏิบัติ: มิติทางเรือและไซเบอร์” สรุปลงสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ ศรชล.ภาค ๑

๒.๑.๑ ภารกิจของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล มีหน้าที่หลักคือ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ในส่วนภารกิจด้านภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเล ประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ การก่อการร้ายในทะเล โจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ การทำการประมงผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) การบังคับใช้แรงงานทาสและการค้ามนุษย์ในทะเล การลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมายเข้าประเทศ การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การเกิดอุบัติเหตุและการกักขังทางทะเล การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม จะเห็นได้ว่า ประเด็นของยาเสพติดยังไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นภารกิจหลักของ ศรชล.

๒.๑.๒ สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ ศรชล.ภาค ๑ ได้แก่ (๑) การลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน ส่วนใหญ่เป็นผู้เสพและผู้ลักลอบส่งออกยาเสพติดข้ามแดน โดยการซุกซ่อนตามร่างกายและสัมภาระ (๒) พบการค้าเสพติดผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ อาทิ Facebook Instagram Twitter โดยมีการเลือกใช้วิธีการขนส่งผ่านผู้ให้บริการขนส่งพัสดุไปรษณีย์มากขึ้น และ (๓) ไม่พบการผลิตยาเสพติดประเภทสังเคราะห์ในพื้นที่ภาคตะวันออก มีเพียงการลักลอบปลูกพืชเสพติด เช่น กัญชาและกระท่อม เพื่อใช้ในกลุ่มผู้เสพเท่านั้น โดยมีปัจจัยเกื้อหนุน ดังนี้ (๑) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่ทำให้ภาคการลงทุนและภาคการผลิตมีการขยายตัวส่งผลให้ในพื้นที่ภาคตะวันออกมีความต้องการแรงงานเข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก และพบว่าในปี พ.ศ.๒๕๖๓ มีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ จำนวนกว่า ๓๔๕,๐๐๐ คน และ (๒) กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการซื้อขาย

มีการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์และอาศัยการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารโดยใช้บัญชีของผู้อื่น

๒.๑.๓ สถานการณ์ยาเสพติดทางทะเลในพื้นที่ ศรชล.ภาค ๑ พบว่ามีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดโดยเฉพาะไอซ์ที่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่ของกัมพูชาโดยการใช้เรือ เช่น เรือท่องเที่ยว และเรือยอร์ช เข้าสู่ประเทศไทย โดยใช้ท่าเทียบเรือเอกชน อาทิ ท่าเทียบเรือเกาะกูด ท่าเทียบเรือเกาะช้าง จ.ตราด ท่าเทียบเรือพัทธา จ.ชลบุรี และท่าเทียบเรือใน จ.สมุทรปราการ เป็นต้น

๒.๒ กรมศุลกากร

๒.๒.๑ บทบาทของกรมศุลกากรมีหน้าที่หลักอยู่ ๒ ประการ คือ (๑) การอำนวยความสะดวกทางการค้า เนื่องจากกรมศุลกากรถือเป็นประตูของการนำเข้าและส่งออก ในส่วนของการลักลอบนำเข้า-ส่งออกยาเสพติดก็ต้องผ่านกรมศุลกากรก่อนเข้าสู่ประเทศหรือออกจากประเทศด้วยเช่นกัน และ (๒) การปกป้องสังคม กรมศุลกากรมีกองสืบสวนปราบปราม ๓ รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยตรง และปัจจุบันมีการขยายขอบเขตความรับผิดชอบที่ครอบคลุมในเรื่องของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติอีกด้วย ในการสกัดกั้นยาเสพติดในมิติทางเรือ กรมศุลกากรมีต้นแบบมาจากการสกัดกั้นยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้า-ส่งออกผ่านทางอากาศที่เกิดขึ้นทั่วโลกและประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการลักลอบนำเข้า-ส่งออกผ่านทางอากาศยานอันดับต้นในอาเซียน ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวกลุ่มประเทศอาเซียนจึงมีการดำเนินการจัดตั้งหน่วยสกัดกั้นยาเสพติดทางอากาศยาน (Airport Interdiction Task Force) เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในกลุ่มประเทศอาเซียนในการสกัดกั้นยาเสพติดทางอากาศยาน และมีหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติการ ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ง. สำนักงาน อย. และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน ๕ ปีที่ผ่านมาประสบความสำเร็จที่ดีมาก

และได้มีการขยายผลจากการสกัดกั้นยาเสพติดทางอากาศยานสู่การสกัดกั้นทางเรือ ภายใต้โครงการความร่วมมือด้านปราบปรามและสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ท่าเรือ (Seaport Interdiction Task Force : SITF)

๒.๒.๒ สถานการณ์ยาเสพติดภายใต้บริบทของศุลกากร ปริมาณยาเสพติดที่ศุลกากรสามารถจับกุมได้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ได้แก่ (๑) ขาเข้า (Inbound) ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน โคเคน เอ็กซ์ตาซี กัญชา และอื่น ๆ โดยเฉพาะโคเคน พบว่ามีการลักลอบนำเข้าประเทศผ่านทางอากาศยานที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากแอฟริกาใต้ เช่น โคลัมเบีย ซิลี เปรู โบลิเวีย (๒) ขาออก (Outbound) ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน เฮโรอีน ส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำก่อนขนส่งไปยังประเทศที่สาม อาทิ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น (๓) การขนส่งทางเรือ (Transit/ Transshipments) ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน โคเคน และอื่น ๆ และ (๔) การขนส่งทางบก (Inland) ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน โคเคน เอ็กซ์ตาซี กัญชา และอื่น ๆ จากสถิติการจับกุมยาเสพติดของศุลกากรในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ พบว่ามีการนำเข้ายาเสพติดเพิ่มขึ้นทุกชนิด และผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นสัญชาติไทยประมาณร้อยละ ๗๑ และเป็นต่างชาตร้อยละ ๒๙ ที่มาจากภูมิภาคเอเชีย ยุโรปและแอฟริกา ซึ่งการดำเนินการของกรมศุลกากร จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเป็นการผลิตเพิ่มจากวัสดุสังเคราะห์ทั้งสิ้น

๒.๓ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

๒.๓.๑ สถานการณ์ยาเสพติด ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้ยาเสพติดมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เสพเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย นอกจากนั้น ขบวนการค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ

มาใช้ในกระบวนการค้ายาเสพติด รวมถึงการทำธุรกรรมทางการเงินควบคู่กับการขายผ่านระบบออนไลน์ หากเปรียบเทียบอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างมาก มีการพัฒนาทั้งกระบวนการซื้อขายของผู้ค้ายาเสพติด ทำให้กระบวนการสืบสวนจับกุมสามารถกระทำได้อย่างขึ้น อาทิ พบผู้ขายยาเสพติดมีการถ่ายทอดสดผ่านแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก (Facebook Live) หรือการตั้งกลุ่มซื้อขายเป็นกลุ่มลับ เป็นต้น

๒.๓.๒ การพิจารณาแผนและนโยบายด้านยาเสพติดทุกระดับ นอกจากการบังคับใช้กฎหมายแล้ว ยังต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพด้านการข่าว การจัดเก็บ การปกป้องข้อมูลอย่างเป็นระบบ การนำระบบ Big Data มาใช้ ตลอดจนการบูรณาการข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่แต่ละหน่วยจะต้องมีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน แต่เนื่องจากอุปสรรคทางอิเล็กทรอนิกส์ในการจับกุมหรือติดตามตัวผู้กระทำ ความผิดมีราคาสูงและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงต้องใช้งบประมาณในการจัดหาสูง

๒.๓.๓ การสืบสวนสอบสวนผู้ใช้งานระบบสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ปัจจุบันเป็นที่นิยมมากเนื่องจากง่ายต่อการลงทะเบียนเข้าใช้ แต่ปัญหาที่พบคือการขอข้อมูลบัญชีผู้ใช้งานแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำได้ยาก ใช้เวลานาน และผู้ให้บริการบางแพลตฟอร์มไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ จึงทำให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนกระทำได้อย่างขึ้น ตัวอย่างเช่น การค้ายาเสพติดผ่านแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก (Facebook) มาตรฐานชุมชน (Community Standard) ระยะเวลาในการประสานขอข้อมูลผู้ใช้งานประมาณ ๓ วัน - ๓ สัปดาห์ เนื่องจากสำนักงานตั้งอยู่ต่างประเทศ เป็นต้น

๒.๓.๔ ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนผู้ใช้งานระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์หรือกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-Banking/E-Wallet) โดยที่

ภาคเอกชนมีการพัฒนาแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้งาน แต่ในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ที่มีความยุ่งยากและล่าช้า ทั้งในเรื่องการติดต่อประสานงานและระยะเวลาในการขอรับข้อมูลผู้ใช้งาน

๒.๔ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๒.๔.๑ บทบาทหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) การกิจด้านยาเสพติดมีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ “ยาเสพติด” เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งของกฎหมายฟอกเงิน และมูลฐานยาเสพติดมีจำนวนคดีรายงานเป็นอันดับหนึ่งของ ป.ป.ง. รูปแบบการทำงานส่วนใหญ่เป็นการรับเรื่องร้องเรียนรายงานจากหน่วยต่าง ๆ ในกรณีที่พระราชบัญญัติยาเสพติดไม่สามารถบังคับใช้ได้ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นต้น เมื่อ ป.ป.ง. ได้รับรายงานแล้วจะนำไปสู่การขยายผลและยึดทรัพย์

๒.๔.๒ การดำเนินการของกฎหมายฟอกเงิน มุ่งเน้นที่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การกระทำความผิดของอาชญากรรมเพื่อต้องการทรัพย์ ดังนั้นกฎหมายการฟอกเงินมีการตราขึ้นเพื่อตัดวงจรของการกระทำความผิด สำหรับการดำเนินการที่ผ่านมา มีการจับกุมแต่การขยายผลยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากกฎหมายฟอกเงินแม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดร่วมแต่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด กฎหมายฟอกเงินสามารถเข้ามาดำเนินการสืบสวนเส้นทางการเงินที่ผิดปกติต่อได้ทันที ปัจจุบันมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเข้ามาสืบเส้นทางการฟอกเงินของผู้กระทำความผิด เนื่องจากอดีตผู้กระทำความผิดจะมีการจัดเก็บทรัพย์สินเป็นเงินสดในนามของตนเองและคนใกล้ชิด แต่ปัจจุบันผู้กระทำความผิดมีการแปรสภาพ

การเงิน (ฟอกเงิน) ผ่านการพนันออนไลน์ เงินสกุลดิจิทัลหรือคริปโตเคอเรนซี (Cryptocurrency) เช่น Bitcoin หรือการเปิดธุรกิจบังหน้า เป็นต้น มีผลทำให้ การสืบเส้นทางการเงินมีความยากมากขึ้น

๒.๔.๓ สถานการณ์การรายงานทางธุรกรรมทางการเงิน สำนักงาน ป.ป.ง. มีกฎหมายบังคับให้สถาบันทางการเงินและผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูล เช่น ผู้ประกอบการซื้อขายรถ สหกรณ์ ที่ดิน และประกันภัย รายงานข้อมูล ธุรกรรมทางการเงินให้สำนักงาน ป.ป.ง. ทราบ และสำนักงาน ป.ป.ง. มีระบบ ฐานข้อมูล ได้แก่ ระบบการส่งรายงานธุรกรรมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (AMLO Electronic Reporting System : AERS Upgrade 2015) และระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับการรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตาม มาตรา ๑๖ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๒ (Electronic Reporting System: ERS) ที่กำหนดไว้ว่าหากมีการ ทำธุรกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวทางธุรกรรมในวงเงินตั้งแต่ ๒ ล้านบาท หรือ การธุรกรรมเงินสดผ่านแดนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Cross Border Cash Transaction Reporting System : ECB) ตั้งแต่ ๗ แสนบาทขึ้นไป จะต้องรายงานให้สำนักงาน ป.ป.ง. ทราบ ตลอดจนธุรกรรมทางการเงินให้ ต่ำกว่าที่กำหนด ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ง. มีส่วนวิเคราะห์ธุรกรรมทาง การเงินตรวจสอบข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ธนาคารรายงานข้อมูลว่าธุรกรรมที่เข้า มามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร และจํานำข้อมูลที่ต้องสงสัยส่งต่อให้ส่วนสืบสวน ทางการเงิน เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดเพื่อขยายผลต่อ การดำเนินการ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีการบูรณาการร่วมกันประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

๓. การสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ หัวข้อ “ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่ เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงการปฏิบัติ” สรุปสาระสำคัญดังนี้

๓.๑ ศรชล.ภาค ๑ ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในพื้นที่ ศรชล.ภาค ๑ ได้แก่ ไอซ์ กัญชา เคตามีน แต่ยาเสพติดที่มีแนวโน้มระบาดเพิ่มสูงขึ้น คือ เคตามีนและเอ็กตาซี เนื่องจากเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นเด็กวัยรุ่น และ นักเที่ยวกลางคืน ซึ่งจะพบในสถานบันเทิง แหล่งท่องเที่ยวและการจัดเลี้ยงสังสรรค์ในรีสอร์ตหรือบ้านเช่า และปัจจัยในเรื่องของราคายาเสพติดที่ถูกลงและหาซื้อได้ง่าย ทำให้ผู้เสพสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสามารถพัฒนาเป็นผู้ค้ารายย่อยได้ซึ่งสามารถสรุปประเด็นท้าทายได้ดังนี้ (๑) มีชาวต่างชาติและคนไทยมีความเกี่ยวข้องข้องกันในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น (๒) มีการนำเข้า-ส่งออกทางพัสดุไปรษณีย์และพัสดุสินค้าออนไลน์ระหว่างประเทศการค้ายาเสพติด (๓) การซื้อขายยาเสพติดผ่านช่องทางออนไลน์ (๔) รูปแบบของสิ่งเสพติดและการบรรจุหีบห่อมีความหลากหลายทำให้ยากต่อการพิสูจน์ทราบ (๕) การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจะทำให้มีแรงงานทั้งคนไทยและคนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น (๖) พื้นที่ภาคตะวันออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับคามนิยมของชาวต่างชาติและคนไทย ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น และ (๗) ผู้ลักลอบนำเข้า-ส่งออกยาเสพติดมีการลำเลียงขนส่งโดยใช้ช่องทางทางทะเลเข้ามาในพื้นที่เพิ่มขึ้น เช่น การลำเลียงที่ปะปนมากับสินค้า หรือเรือประมงขนาดเล็ก โดยนำยาเสพติดแพ็กไว้ตามเมืองท่าและเกาะต่าง ๆ เช่น พัทยา สมุทรปราการ เกาะช้าง เกาะกูด ก่อนลำเลียงไปยังพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

๓.๒ กรมศุลกากร

๓.๒.๑ ความท้าทายในบริบทของศุลกากร (๑) การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคคล เงิน และสินค้า ในการอำนวยความสะดวกทางด้านการค้าของกรมศุลกากรต้องดำเนินการควบคู่กับการปกป้องสังคม ซึ่งการดำเนินการทั้งสองส่วนมีความแตกต่าง กล่าวคือ หากพิจารณาทางศุลกากร

ของไทยมีการควบคุมการเข้า-ออกของสินค้าที่เข้มงวดมากเกินไป จะมีผลต่อความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Doing Business) หรือหากศุลกากรไทยมีการอำนวยความสะดวกที่มากเกินไป ก็จะส่งผลให้มียาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ เข้ามาในประเทศได้ง่ายขึ้น (๒) การใช้เว็บมืด (Dark web) และเงินสกุลดิจิทัล (Cryptocurrency) ที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ลักลอบกระทำผิดกฎหมาย สามารถทำการซื้อขายและจัดส่งยาเสพติดไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว (๓) การแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ในกระบวนการยุติธรรม อาทิ พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล หรือพยานหลักฐานทางการเงิน กระทำได้ยากขึ้น

๓.๒.๒ แนวทางการแก้ไขในบริบทของศุลกากร (๑) การสร้างความร่วมมือในเรื่องของการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร (Sharing) การแจ้งเตือน (Warning) และการปฏิบัติการ (Operation) รวมกันทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) และระดับสากล (International) อย่างเป็นระบบ (๒) กรอบมาตรฐานในการรักษาความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ (SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade : WCO SAFE FoS) เพื่อให้ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ตัวแทนส่งออกสินค้า หรือตัวแทนสายเดินเรือ เพื่อสร้างความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยศุลกากรได้ทำการรับรองสถานภาพการเป็นผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจที่ได้รับอนุญาต (Authorized Economic Operators : AEO)

๓.๓ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

๓.๓.๑ การลงทะเบียนเข้าใช้งานแพลตฟอร์มสังคมออนไลน์ (Social media) หากมีการนำรูปแบบของการลงทะเบียนเพื่อเปิดใช้งานเครือข่าย

โทรศัพท์เคลื่อนที่มาใช้งานแพลตฟอร์มออนไลน์จะทำให้ง่ายต่อการสืบสวน สอบสวนเพื่อหาผู้กระทำความผิด

๓.๓.๒ การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ให้มีความทันสมัยเพื่อรับมือกับพัฒนาการของผู้กระทำความผิด เช่น บัญชีที่ไม่มีตัวตนหรือบัญชีอวตาร การแอบอ้างเป็นบุคคลอื่น เป็นต้น หากมีการแก้ไขหรือมีข้อกำหนดบทลงโทษในการกระทำความผิด ชัดเจนปัญหาดังกล่าวอาจจะลดน้อยลง

๓.๓.๓ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในงานสืบสวนสอบสวนในการค้นหาผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

๓.๓.๔ การประสานความร่วมมือกับแพลตฟอร์มสังคมออนไลน์ ทุกแพลตฟอร์มที่เปิดให้ใช้บริการ โดยอาศัยกลไกของรัฐบาลในการขอข้อมูล บัญชีประวัติผู้ใช้งาน เนื่องจากนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละแพลตฟอร์มมีความแตกต่างกัน

๓.๓.๕ มาตรการควบคุมการจัดส่งพัสดุสินค้าของภาคเอกชน ที่เป็นรูปธรรม

๓.๔ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๓.๔.๑ มีการปราบปรามกลุ่มผู้กระทำความผิดโดยใช้เทคโนโลยี มากยิ่งขึ้น อาทิ การใช้สกุลเงินดิจิทัล Bitcoin ที่ปัจจุบัน สำนักงาน ป.ป.ง. ประสบปัญหาเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสืบทรัพย์และทำการ ยึดทรัพย์ได้ และการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับระบบโรงข่ายในการเก็บบัญชี ธุรกรรมออนไลน์ (Blockchain) เนื่องจากผู้ใช้งานสามารถเข้ารหัสได้จากทุกที่ ที่มีอินเทอร์เน็ต ทำให้การสืบสวนจับกุมและขยายผลเป็นไปได้ยาก หากผู้กระทำความ ผิด รู้ตัวก่อนก็สามารถทำการเปลี่ยนเส้นทางการเงินไปยังต่างประเทศแทน

สำหรับประเทศไทยมีบริษัทที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) อาทิ บริษัทบิทคับ ออนไลน์ จำกัด
(bitkub.com) ทำให้การซื้อขาย Bitcoin ในประเทศไทยจำเป็นต้องผูกเข้ากับ
บัญชีธนาคาร ทำให้การสืบเส้นทางการเงินภายในประเทศดำเนินการได้ไม่ยาก

๓.๔.๒ การขยายผลยึดทรัพย์ผู้ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง
เนื่องจากการใช้บัญชีของผู้อื่นที่ต้องมีการพิสูจน์ว่ามีความเกี่ยวข้องหรือมี
ความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดหรือไม่ และมีการโอนเงินไปยังบัญชีอื่น ๆ
ต่ออีกหลายทอด ทำให้ไม่อาจนำข้อมูลทางธุรกรรมเหล่านั้นมาตรวจสอบเพื่อ
ขยายผลได้ทั้งหมด

๓.๔.๓ การสืบสวนเชิงรุก เนื่องจากจำนวนรายงานที่ส่งมายัง
สำนักงาน ป.ป.ง. เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจากรายงานคดีฉ้อโกงที่มีประชาชน
ได้รับความเดือดร้อนจากคดีดังกล่าวมากกว่า ทำให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน
ป.ป.ง. ไม่สามารถทำการสืบทรัพย์และยึดทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดใน
เชิงรุกได้

๓.๔.๔ ผู้กระทำความผิดเป็นชาวต่างชาติ ส่งผลให้การสืบทรัพย์
ปฏิบัติงานยากขึ้น เนื่องจากชาวต่างชาติไม่ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งใน
ประเทศไทย หรืออาจมีเส้นทางการเงินที่เชื่อมโยงกับตัวแทน เช่น ภรรยาคนไทย
ปัจจุบันสำนักงาน ป.ป.ง. มีข้อตกลงร่วมมือระหว่างประเทศในทางการเงิน
อย่างไม่เป็นทางการ อาทิ สิงคโปร์ ฮองกง และอินโดนีเซีย ในการประสาน
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและการทำธุรกรรมทางการเงินจากประเทศต้นทาง
แต่เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ข้อมูลที่ได้รับ
เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น

*****

ภาพประกอบการประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔
เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงการปฏิบัติของกองทัพ
: มิติทางเรือและไซเบอร์”

วันศุกร์ที่ ๑๕ ม.ค.๖๔ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องเรียน บทว.๑ สปท.

สรุปผลการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เพื่อนำข้อมูลสนับสนุนการจัดทำเอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working paper)
เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ”
ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔
(นครราชสีมา - ขอนแก่น - อุดรธานี - หนองคาย - นครพนม - อุบลราชธานี)

สรุปสาระสำคัญ

๑. กองทัพภาคที่ ๒ / ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ขอนแก่น.)

๑.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ

สถานการณ์ปัญหาการลักลอบนำเขายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะตามแนวชายแดนไทย-ลาวมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ จ.เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อานาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นของกลุ่มหว่า มีการตัดแปลงรถยนต์ที่ใช้ในการลำเลียงยาเสพติด และการลักลอบนำเขายาเสพติดทางเรือ

๑.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ

๑.๒.๑ ทภ.๒ แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ (๑) ทภ.๒ และ นขต.ทภ.๒ ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยขึ้นตรงในการเฝ้าระวังไม่ให้กำลังพลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (๒) ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ ๒ ภายใต้ภารกิจป้องกันชายแดนประกอบด้วย กองกำลังป้องกันชายแดนจำนวน ๒ กองกำลัง คือ กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี รับผิดชอบดูแลพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งมีเขตรับผิดชอบติดกับกองกำลังผาเมืองทางด้าน สปป.ลาว ถึง จ.มุกดาหาร และ

กองกำลังสุรนารี รับผิดชอบดูแลพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ตั้งแต่ จ.มุกดาหาร ถึง จ.บุรีรัมย์ นอกเหนือจากภารกิจป้องกันชายแดนแล้วกองกำลังป้องกันชายแดนยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการสกัดกั้นยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งภารกิจ (๓) การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ศอ.ปส.ขอนแก่น. ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งของกระทรวงยุติธรรม โดยมี มทภ.๒/ผอ.กอ.รมน. เป็น ผอ.ศอ.ปส.ขอนแก่น. มีอำนาจหน้าที่สั่งการและประสานการปฏิบัติในพื้นที่ ๑๐ จังหวัดชายแดน ได้แก่ เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ มีหน้าที่สกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และ (๔) การดำเนินงานภายใต้ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ภาค ๒ หรือ กอ.รมน. ภาค ๒ โดย ทภ.๒ แบ่งออกเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๒ ส่วนแยก ๑ และส่วนแยก ๒

๑.๒.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ ทภ.๒ เป็นในลักษณะของการบูรณาการโดยแบ่งออกเป็น ๓ มิติคือ (๑) การป้องกัน คือ การหาแนวทางการป้องกันตามแผนการปฏิบัติของ กอ.รมน. โดยการจัดการอบรมให้ความรู้กับกลุ่มเยาวชนเพื่อมิให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในส่วนของเยาวชนที่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะมีการนำเยาวชนกลุ่มนี้เข้าสู่ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (๒) การปราบปราม คือการดำเนินการสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดติดตามแนวชายแดนและการปราบปรามเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองกำลังป้องกันชายแดน และ (๓) การบำบัด คือการสนับสนุนแผนปฏิบัติของ ปปส. โดยการจัดตั้งศูนย์วิวัฒน์พลเมืองเพื่อการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดแบ่งได้ ๒ กรณี คือ แบบสมัครใจบำบัดและแบบบังคับบำบัด

๑.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๑.๓.๑ ต้นทุนการผลิตยาเสพติดลดลง กำลังการผลิตยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปริมาณของเมทแอมเฟตามีนที่ผสมอยู่ในยาบ้ามีสัดส่วนลดลงไปจากเดิมทำให้ผู้เสพยามีความต้องการใช้ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น และกลุ่มนักค้ายาเสพติดมีความพยายามลักลอบนำเข้ายาเสพติดในปริมาณที่มากขึ้น

๑.๓.๒ พัฒนาการของขบวนการค้ายาเสพติด และความซื่อสัตย์ของกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติด ทำให้เครือข่ายดังกล่าวมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีการเปลี่ยนวิธีการลักลอบนำเข้ายาเสพติด เช่น การนำยาเสพติดขนส่งทางเรือ การใช้โดรนติดกล้องสอดแนมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรือการดัดแปลงรถยนต์เป็นรถนิรภัย

๑.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๑.๔.๑ การเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด ที่ปัจจุบันความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของทหารยังขาดความชำนาญ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการหลายหน่วยงาน และมีผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่หลากหลาย ปัญหาในเรื่องของความซื่อสัตย์และความไว้วางใจกันเองของผู้ปฏิบัติในพื้นที่ส่งผลให้การปฏิบัติไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๒. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๓ จ.นครราชสีมา

๒.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดปัจจุบันที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ มีดังนี้ (๑) การลักลอบนำเข้า พื้นที่ที่พบปัญหาคือบริเวณพื้นที่รอยต่อระหว่าง กกล.สุรศักดิ์มนตรี กับ กกล.สุรนารี ยาเสพติดที่เข้ามาในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีการลำเลียงเข้ามายังพื้นที่ ปปส.ภาค ๔ และแพร่กระจายมายังพื้นที่ ปปส.ภาค ๓

ก่อนเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ในส่วนของการนำเข้ายาเสพติดทางชายแดนไทย-กัมพูชาพบปัญหาน้อยกว่าบริเวณชายแดนไทย-ลาว เนื่องจากลักษณะของภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวย (๒) การค้าและการแพร่ระบาด ส่วนใหญ่เกิดปัญหาในพื้นที่จังหวัดใหญ่ เช่น นครราชสีมา อุบลราชธานี และอุบลราชธานี (๓) การบำบัดรักษา พบว่า ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๔ ปี มีจำนวนค่อนข้างสูง หากพิจารณาในช่วงอายุระหว่าง ๑๒ - ๒๙ ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๐ ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มของผู้ใช้แรงงานและอาชีพรับจ้าง (๔) แหล่งผลิตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างไม่พบว่ามีแหล่งผลิตในพื้นที่

๒.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๒.๒.๑ สำนักงาน บปส.ภาค ๓ ขึ้นตรงกับสำนักคณะกรรมการ บปส. โดยแบ่งการปฏิบัติงาน ๕ ส่วน คือ (๑) ส่วนยุทธศาสตร์ มีหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติและกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของ บปส.ภาค ๓ (๒) ส่วนวิเคราะห์ข่าวและเฝ้าระวัง มีหน้าที่ในการวิเคราะห์ ประมวล และประเมินสถานการณ์ในภาพรวม (๓) ส่วนการประสานพื้นที่ มีหน้าที่ในการประสานงานกับจังหวัดที่เป็นไปตามกลไกที่จัดตั้งขึ้นคือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด หรือ ศอ.บส.จังหวัด (๔) ส่วนอำนวยการบังคับใช้กฎหมาย มีหน้าที่ประสานการสืบสวน ปราบปรามการค้าและการแพร่ระบาดในพื้นที่ และ (๕) ส่วนตรวจสอบทรัพย์สิน มีหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินสำหรับบันทึกสำเนาสำคัญและการยึดอายัดทรัพย์สิน

๒.๒.๒ กลไกการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน บปส.ภาค ๓ มีฐานะเป็นศูนย์อำนวยการและกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานระดับภาค โดยมีกลไกการทำงานระดับพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นคือ ศอ.บส.จังหวัด ซึ่ง

เป็นส่วนปฏิบัติการแก้ไขปัญหานในพื้นที่ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ ศูนย์ฯ ในส่วนจังหวัดก็จะมีการจัดตั้ง ศอ.ปส.อำเภอ

๒.๒.๓ กลไกการสกัดกั้นยาเสพติด มีการจัดตั้ง ศอ.ปส.ขอนแก่น โดยการใช้กองกำลังทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันชายแดนมาบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการปฏิบัติทั้ง ปปส.ภาค ๓, ปปส.ภาค ๔ และ ศอ.ปส.ขอนแก่น. ได้ร่วมกันทำการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางในการสกัดกั้นยาเสพติดไม่ให้เข้ามาในพื้นที่จังหวัดชายแดน และเป็นการอุดช่องว่างการทำงานของทางจังหวัดที่อยู่ในรูปของยุทธศาสตร์ การสกัดกั้น โดยมีแม่ทัพภาคที่ ๒ เป็นผู้ดูแล ศอ.ปส.ขอนแก่น. ซึ่งมีการกิจด้านการสกัดกั้น การลาดตระเวน ด้านการข่าว การสร้างชุมชนเข้มแข็ง และการตั้ง จุดตรวจจุดสกัด เป็นต้น

๒.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ ดังนี้

๒.๓.๑ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีใช้ในการซื้อขาย ยาเสพติด เช่น Messenger Line หรือ Facebook เป็นต้น ซึ่งการซื้อขายผ่านช่องทางดังกล่าวถือเป็นช่องทางที่ง่ายและสะดวก แต่ยากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๒.๓.๒ การลำเลียงยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ในลักษณะการชดเชย จำนวน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครพนม เนื่องจากกลุ่มเครือข่ายผู้ค้ารายเดิม มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดแต่ถูกเจ้าหน้าที่จับยึดยาเสพติดได้ ก็จะมีการนำเข้า ยาเสพติดในปริมาณและความถี่ในการลักลอบที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยยาเสพติดที่เจ้าหน้าที่จับยึดไป

๒.๓.๓ ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทำให้ไม่สามารถจำกัดพื้นที่ปฏิบัติได้ทั้งหมด

หากเจ้าหน้าที่ที่มีการกดดันพื้นที่จุดใดจุดหนึ่งขบวนการค้ายาเสพติดก็จะลักลอบ
ลำเลียงยาเสพติดเข้ามาอีกจุดหนึ่ง

๒.๓.๔ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีการต่อต้านการข่าวกับฝ่าย
เจ้าหน้าที่ โดยมีประชาชนในพื้นที่แจ้งเบาะแสความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่
ให้กลุ่มขบวนการทราบ

๒.๓.๕ กลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต
เช่น เครื่องอัดเม็ดแบบโรตารีที่สามารถผลิตยาบ้าได้ครั้งละประมาณ ๑ แสน
เม็ดต่อนาที หรือการสังเคราะห์เคมีสำหรับเป็นหัวเชื้อที่มีฤทธิ์ใกล้เคียงกับ
เมทแอมเฟตามีน จึงทำให้ราคายาเสพติดถูกลง

๒.๔ ความคาดหวังของหน่วยงานที่มีต่อกองทัพ

๒.๔.๑ การเพิ่มกระบวนการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ และการวิเคราะห์
ข่าวสาร เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มนักค้าคนสำคัญเป็นใครทั้งผู้ค้าที่อยู่ฝั่งประเทศเพื่อน
บ้านและที่อยู่ฝั่งไทย และกลุ่มนักค้าสามารถขยายตัวไปยังพื้นที่ใดได้บ้าง ก่อนที่
จะนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวนำไปวางแผนการปฏิบัติหรือการวางกำลังกดดัน
ในพื้นที่มากกว่าการลาดตระเวนอยู่ในพื้นที่เดิม

๒.๔.๒ กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม
ซึ่งถือเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในพื้นที่เพื่อลดจำนวน
สายข่าวของกลุ่มขบวนการในพื้นที่ และลดการต่อต้านการข่าวของเจ้าหน้าที่

๒.๔.๓ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวกับการแก้ไข
ปัญหาเสพติด เนื่องปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ควรมีการป้องกันและ
ปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการค้นหานักค้ารายสำคัญเพื่อทำลายเครือข่าย
นักค้ายาเสพติด ลดปัญหาการแพร่ระบาด และการปรับกระบวนการความคิดว่า
ผู้เสพคือผู้ป่วย ที่ควรได้รับโอกาสในการกลับเข้ามาอยู่ในสังคม

๒.๕ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๒.๕.๑ กองทัพอากาศแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน อาทิ การเปิดยุทธการในพื้นที่ที่สามารถวางแผนจับกุมกลุ่มนักค้ารายสำคัญและการขยายผลไปสู่การยึดทรัพย์สินตามนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

๑.๕.๒ การให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ต้องมีการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคมในภาพรวม

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๔ จ.ขอนแก่น

๓.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดปัจจุบันที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบเดิมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นต้นมาสถานการณ์ลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบทั้งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมถึงพื้นที่ตอนในและลึกลงไปถึงภาคใต้ของประเทศ โดยสามารถแบ่งได้ ๒ กรณีคือ (๑) หากมีการลักลอบนำเข้าจำนวนหนึ่งหมื่นถึงแสนเม็ดจะเป็นการนำเข้าเพื่อกระจายไปยังกลุ่มผู้เสพในพื้นที่ (๒) หากมีการลักลอบนำเข้าตั้งแต่หนึ่งล้านเม็ดหรือโอซ์ตั้งแต่ ๑๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป จะถูกส่งต่อเข้าไปแหล่งพักยาเสพติดไปพื้นที่ภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อเตรียมการรวบรวมก่อนส่งไปยังประเทศที่สาม

๓.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๓.๒.๑ การสกัดกั้นยาเสพติด ได้แก่ การตั้งจุดสกัดในเส้นทางสัญจรหลัก โดยการนำเทคโนโลยีและระบบตรวจจับป้ายทะเบียนรถยนต์ (License Plate) ทำให้สามารถตรวจติดตามรถยนต์เป้าหมายและเพิ่มศักยภาพในการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดได้เป็นอย่างดี และยังสามารถนำข้อมูลไปใช้

ในเรื่องของการรวบรวมพยานหลักฐานการจับกุมได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้ข้อมูลด้านการข่าวเข้ามาสนับสนุนการปฏิบัติการด้วย

๓.๒.๒ กลไกความร่วมมือของศูนย์แม่โขงปลอดภัย ที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดในภูมิภาค

๓.๒.๓ ชุดประสานงานในพื้นที่ชายแดน (Sub-GBC) โดยกรมกิจการชายแดนทหาร (ชด.ทหาร) ได้ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติระหว่างไทยกับ สปป.ลาว จากเดิมในการประสานความร่วมมือต่าง ๆ เป็นไปได้ยากและช้า ปัจจุบันกลไกดังกล่าวได้เข้ามาช่วยให้การประสานความร่วมมือเป็นไปได้โดยสะดวก

๓.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปในการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติ ดังนี้

๓.๓.๑ สถานการณ์การเมืองภายในประเทศเมียนมา เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดแหล่งใหญ่ที่สุดของโลกอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำและกลุ่มผู้ผลิตเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีความต้องการนำยาเสพติดออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้นเพื่อต้องการเงินทุนที่เป็นปัจจัยในการสนับสนุนเพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม

๓.๓.๒ การเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงยาเสพติดโดยใช้เส้นทางผ่านพรมแดนที่ติดกับ สปป.ลาว ซึ่งเดิมกลุ่มผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดจะลำเลียงยาเสพติดมาทางพื้นที่ภาคเหนือ ที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติการเพื่อสกัดกั้นยาเสพติดได้อย่างเข้มแข็งและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศทางภาคเหนือมีป่าไม้และเทือกเขาสูงที่ยากแก่การลำเลียงยาเสพติด

๓.๓.๓ กลุ่มผู้มีอิทธิพลที่อยู่ใน สปป.ลาว ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ผลิตที่ให้การสนับสนุนทั้งในเรื่องเป็นพื้นที่ทางผ่านยาเสพติดและเป็นแหล่งฟอกเงิน ประกอบกับเศรษฐกิจของ สปป.ลาว อ่อนแอ ประชาชน

มีปัญหาความยากจนสูง ทำให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนประชาชนในพื้นที่
ค่อนข้างน้อยความสะดวกในเรื่องของเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ถึงแม้ว่าการ
ลำเลียงยาเสพติดผ่าน สปป.ลาว จะมีต้นทุนในการลำเลียงมากขึ้นก็ตามแต่ก็
เป็นวิธีการที่ง่ายกว่าลำเลียงเข้าประเทศไทยโดยตรง

๓.๓.๔ มีเครือข่ายชาวม้งเป็นผู้รับจ้างลำเลียงยาเสพติดจาก
แหล่งผลิต เนื่องจากกลุ่มเครือข่ายชาวม้งจะเป็นกลุ่มหลักในการรับจ้างลำเลียง
ยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ผลิตในเมียนมา ซึ่งกลุ่มชาวม้งมีการเชื่อมโยงกันเป็น
เครือข่ายใหญ่ในภูมิภาค อาทิ ม้งเวียดนาม ม้งลาว ม้งพม่า ม้งไทย โดยชาวม้ง
จะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะเครือญาติ ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มผู้ผลิต
เลือกใช้กลุ่มชาวม้งในการลำเลียงยาเสพติดคือความซื่อสัตย์และสามารถรักษา
ความลับได้เป็นอย่างดี

๓.๓.๕ เส้นทางคมนาคมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่
สามารถเชื่อมโยงกันได้ทุกที่ ซึ่งการเชื่อมต่อระหว่างเมืองกับหมู่บ้านหรือตำบล
มีเส้นทางย่อยหลายเส้นทาง หากเทียบกับเส้นทางทางภาคเหนือที่มีถนน
เชื่อมต่อกันเฉพาะเส้นทางหลักไม่กี่เส้นทาง การข้ามแดนผ่านทางแม่น้ำโขง
สามารถนำเรือเทียบฝั่งได้หลายจุด และกลุ่มผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดมีการ
วางเครือข่ายไว้ตามหมู่บ้าน อีกทั้งประชาชนระหว่างไทยและ สปป.ลาว มี
ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะเครือญาติมาอย่างยาวนาน หรือที่เรียกว่า
“สิ่งสองฝั่ง” ซึ่งจะคอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการอำนวยความสะดวก
ในเรื่องเส้นทาง ทำให้เป็นเรื่องยากในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการสกัด
กั้นจับกุม นอกจากนี้กลุ่มผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดมีลักษณะการทำงานเป็น
กลุ่มขบวนการ ซึ่งในการลำเลียงยาเสพติดในแต่ละครั้งจะใช้คนประมาณ ๑๐
คน และใช้รถยนต์ประมาณ ๕ - ๖ คัน และก่อนจะข้ามารับยาเสพติดก็จะมีการ
สำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและหาวิธีการหลีกเลี่ยงหลบหนี เป็นต้น

๓.๓.๖ กลุ่มผู้ลักลอบลำเลียงยาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ อาทิ (๑) โดรน (Drone) เพื่อใช้ในการสอดแนมและสำรวจพื้นที่ชายแดนฝั่ง ประเทศไทย โดยจะใช้ในเวลากลางคืนเพื่อหลีกเลี่ยงสายตาเจ้าหน้าที่ฝั่งไทย ที่ผ่านมามีการนำโดรนมาใช้บินสำรวจพื้นที่ชายแดนของ จ.หนองคาย ไปจนถึง อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี (๒) การใช้เครื่องตรวจสอบคลื่นสัญญาณระบบนำทาง GPS ที่เจ้าหน้าที่นำอุปกรณ์ติดตามสัญญาณติดไว้ที่ยานพาหนะของกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด

๓.๓.๗ การทำลายแหล่งผลิต เนื่องจากแหล่งผลิตที่อยู่ในประเทศ เมียนมามีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตทำให้จำนวนของยาเสพติดที่ผลิตออกมาเพิ่มขึ้น ในส่วนของสารตั้งต้นซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการผลิตยาเสพติดมาจากจีนและอินเดีย โดยที่คนจีนค่อนข้างมีอิทธิพลกับกลุ่มขบวนการนี้มาก โดยเฉพาะที่รัฐฉานเหนือซึ่งเป็นฐานที่มั่นของกลุ่มว่า ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเชื้อสายจีน ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมียนมาทำให้มีสายสัมพันธ์ระหว่างกันมีความแน่นแฟ้น จึงเป็นเรื่องยากมากที่ทำลายแหล่งผลิตหากขาดความร่วมมือกันในระดับภูมิภาค ในการดำเนินงานความร่วมมือของศูนย์แม่โขงปลอดภัย หากจะต้องกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาเสพติดต้องดูท่าทีของจีน ซึ่งที่ผ่านมาไทยมีความพยายามที่จะสร้างกลไกความร่วมมือต่าง ๆ ให้จีนยอมรับและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๓.๔ ความคาดหวังของหน่วยงานที่มีต่อกองทัพ

การทำลายแหล่งผลิตที่อยู่ภายนอกประเทศ ผ่านมาตรการระหว่างประเทศ โดยการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เพื่อสกัดกั้นสารเคมีที่เป็นสารตั้งต้นไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต และเพื่อสกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในภูมิภาค

๓.๕ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๓.๕.๑ การสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด กองกำลังควรมีการจัดกำลังเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการตั้งจุดตรวจจุดสกัดบนเส้นทางรอง โดยการตั้งจุดสกัดย่อยเพื่อสังเกตรถผู้ต้องสงสัย เช่น รถตู้เย็นส่งของ หรือรถบรรทุกขนาดเล็กตอนครึ่งใช้โดยสาร เป็นต้น และการจัดชุดเคลื่อนที่เร็วสำหรับสนับสนุนกรณีพบว่าผู้ลักลอบลำเลียงยาเสพติดใช้เส้นทางสายรองที่ไม่มีการตั้งจุดตรวจจุดสกัดในการหลีกเลี่ยงหลบหนี

๓.๕.๒ การสรรหาเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดน เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนที่สถานการณ์มีความรุนแรง และด้วยผลประโยชน์ที่แฝงเข้ามากับขบวนการลักลอบค้ายาเสพติดที่มีความพยายามเสนอผลประโยชน์ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อซื้อข่าวและเพื่ออำนวยความสะดวกในการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้ามาในพื้นที่

๓.๕.๓ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมกับเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากปัจจุบันมีความร่วมมือเกิดขึ้นเพียงบางพื้นที่เท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นำของสังคม หมู่บ้านและชุมชน หากในพื้นที่ใดมีผู้นำที่เข้มแข็งและกล้าหาญ ก็จะสามารถป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนของตนเองได้

๓.๕.๔ การสร้างปัจจัยพื้นฐานของชุมชนโดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การส่งเสริมอาชีพ การช่วยเหลือให้ประชาชนในพื้นที่มีอยู่มีกิน และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน

๔. สำนักงานควบคุมประพฤติดิจจังหวัดขอนแก่น

๔.๑ สถานการณ์ปัญหาเสพติดปัจจุบันที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ มีดังนี้ จำนวนผู้ที่ถูกบังคับบำบัดเมื่อเปรียบเทียบกับประจวบประมาณ ๒๕๖๒

กับ ๒๕๖๓ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๘ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง ช่วงอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี สูงเป็นอันดับ ๑ รองลงมาคือช่วงอายุ ๓๑ - ๕๐ ปี

๔.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๔.๒.๑ ควบคุมประพฤติดีมีภารกิจในการดำเนินการในระบบ บังคับบำบัดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ จากความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนด โดยจะมีการดำเนินการตรวจพิสูจน์ เช่น ประวัติการ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลักษณะทางร่างกาย จิตใจ เป็นต้น เพื่อกำหนดแผนการ ฟื้นฟูที่เหมาะสมกับผู้ฟื้นฟู ก่อนนำส่งไปยังศูนย์วิวัฒน์พลเมือง เพศชายจะ นำส่งไปยังค่ายศรีพัชรินทร์ มทบ.๒๓ จ.ขอนแก่น เพศหญิงจะนำส่งไปยัง กองบิน ๒๓ จ.อุดรธานี หากตรวจพิสูจน์แล้วพบว่ามีความอาการทางจิตประสาท จะนำส่งไปยังโรงพยาบาลจิตเวชประจำพื้นที่

๔.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เชิงปฏิบัติ

๔.๓.๑ ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสภาวะความยากจนที่มีอยู่เป็น จำนวนมาก ทำให้ประชาชนในพื้นที่หันมารับจ้างขนส่งยาเสพติดซึ่งเป็นงานที่มีค่าตอบแทนสูง จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติตามของเจ้าหน้าที่เพื่อสกัดกั้น การลักลอบขนส่งยาเสพติด

๔.๓.๒ ผู้เสพยาเสพติดที่มีความอาการทางจิตประสาทมีแนวโน้มเพิ่ม สูงขึ้น ในการบำบัดรักษากลุ่มคนที่มีความอาการทางจิตประสาทจำเป็นต้องใช้การรักษา โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ปัญหาที่พบคือสัดส่วนของจิตแพทย์มีน้อยกว่า ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา

๔.๓.๓ ผู้เข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟูแล้วกลับไปกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ อาทิ การกลับไปเข้าสู่สภาพแวดล้อมเดิม มีเพื่อนกลุ่มเดิม ทำให้คนกลุ่มนี้กลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ ที่ผ่านมามีสถิติของการกระทำความผิดซ้ำประมาณร้อยละ ๑๐ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนและกลุ่มคนทำงาน

๔.๔ ความคาดหวังของหน่วยงานที่มีต่อกองทัพ

ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามนโยบายและแผนงานในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดไปในแนวทางเดียวกันโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

๕. กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

๕.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบในปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้น โดยพื้นที่ที่ตรวจพบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดมากที่สุดคือ อ.สังขม จ.หนองคาย อ.ท่าอุเทน อ.บ้านแบก จ.นครพนม เนื่องจากพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงข่ายเส้นทางคมนาคมที่ดี ซึ่งกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมักใช้เส้นทางรองในการลักลอบลำเลียงยาเสพติด จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ ทำให้พื้นที่ทางภาคเหนือมีการเข้มงวดประกอบกับลักษณะภูมิประเทศทางภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขา ดังนั้นการลำเลียงยาเสพติดผ่านช่องทางทำธรรมชาติจึงทำได้ยากกว่าช่องทางในพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการเฝ้าตรวจบริเวณพื้นที่ชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เพิ่มความเข้มงวดขึ้น แต่เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นแม่น้ำตลอดทั้งสาย ซึ่งกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดสามารถลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้ามาได้ตลอดแนว อีกหนึ่งปัจจัย คือ ความต้องการยาเสพติดทั้งของไทยและประเทศที่สามส่งผลให้สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สำหรับพื้นที่เฝ้าเลี้ยงในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ที่ได้มีการประเมินจากสถิติ

การจับกุมและข้อมูลด้านการข่าวของกลุ่มขบวนการต่าง ๆ ได้แก่ อ.ด่านซ้าย จ.เลย อ.ปากชม จ.หนองคาย อ.ท่าอุเทน และ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

๕.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ

๕.๒.๑ บทบาทของ กกส.สุรศักดิ์มนตรี มี ๓ บทบาท ดังนี้

บทบาทที่ ๑ คือ การป้องกันชายแดน มีพันธกิจในการปฏิบัติงานของกองทัพบก ๓ พันธกิจ ได้แก่ (๑) การเข้าตรวจแนวชายแดน (๒) การจัดระเบียบพื้นที่ บริหารความมั่นคงตามแนวชายแดน และ (๓) การประสานความร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในพันธกิจที่ ๒

บทบาทที่ ๒ คือ กอ.รมน. ส่วนแยกที่ ๑ มีภารกิจ คือ การปฏิบัติการกิจความ มั่นคงภายในจังหวัด โดยมีพื้นที่ในการประสานงานในการปฏิบัติการกิจความ มั่นคงภายในจังหวัดภาคอีสานตอนบน และส่วนแยกที่ ๒ มุ่งเน้นการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งในหมู่บ้านและชุมชนตามแนวชายแดน โดยมีกำลังทหารเป็นชุด ปฏิบัติงานในพื้นที่ หรือ “ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน” ของหน่วยปฏิบัติการ จิตวิทยาเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก บทบาทที่ ๓ คือ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ศอ.ปส.ขอนแก่น) มีภารกิจในการควบคุมอำนาจการประสานงานกับทุกส่วนราชการในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดน ในการสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหลัก โดยแบ่งกำลังออกเป็น ๒ บก.ควบคุม ประกอบด้วย บก.ควบคุมที่ ๑ วางกำลังอยู่ในพื้นที่ อ.ท่าอุเทน และ บก.ควบคุมที่ ๒ วางกำลังอยู่ในพื้นที่ อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ

๕.๒.๒ แนวทางการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของ กกส.สุรศักดิ์มนตรี ได้ดำเนินการตามมาตรการของรัฐบาล ๕ มาตรการ ประกอบด้วย

๕.๒.๒.๑ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ
ดังนี้ (๑) กลไกของชุดประสานงานในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว (Sub-GBC) ที่ได้
มีการจัดตั้งขึ้นตามผลการประชุม GBC กลไกดังกล่าวจัดตั้งขึ้นโดยกรมกิจการ
ชายแดนทหาร (ขต.ทหาร) วัตถุประสงค์เพื่อการเจรจาและสร้างความไว้วางใจ
ในเรื่องการแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นหลัก โดยที่ผ่านมาได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล
และการแลกเปลี่ยนตัวผู้ต้องหา แต่ปัจจุบันมีปัญหาการแพร่ระบาดของโรค
โควิด-๑๙ จึงได้ปรับวิธีเป็นการประชุมผ่านระบบออนไลน์ และแลกเปลี่ยน
ข้อมูลข่าวสารผ่านแอปพลิเคชัน WhatsApp (๒) การปฏิบัติภายใต้โครงการ
แม่น้ำโขงปลอดภัย ๖ ประเทศ (กัมพูชา จีน สปป.ลาว เมียนมา ไทยและเวียดนาม)

๕.๒.๒.๒ การปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย โดย
กกล.สุรศักดิ์มนตรี มีแผนการปฏิบัติงาน ๓ แผนงาน ประกอบด้วย (๑) แผนงาน
ป้องกันชายแดน โดย กกล.สุรศักดิ์มนตรี (๒) แผนความมั่นคงภายใน โดย
กอร.มน.ภาค ๒ ส่วนแยก ๑ และ (๓) แผนงานด้านยาเสพติด โดย ศอ.ปส.ขอนแก่น.
ซึ่งจะมีการบูรณาการแผนงานทั้ง ๓ แผนร่วมกันและมีการแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการ
ออกเป็น ๔ พื้นที่ คือ

(๑) พื้นที่ทางลึก คือ พื้นที่ตั้งแต่ริมฝั่ง
แม่น้ำโขงลึกเข้าไปในพื้นที่ สปป.ลาว โดยจะใช้การปฏิบัติการข่าวเป็นหลัก
ได้แก่ หน่วยข่าวกรองทางทหารปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยรบพิเศษ ซึ่งจะมีการ
ตรวจสอบและรายงานข้อมูลข่าวสารของขบวนการค้ายาเสพติดที่อยู่ฝั่งประเทศ
เพื่อนบ้าน

(๒) พื้นที่ระวังป้องกัน คือ พื้นที่ตลอดแนว
แม่น้ำโขง โดยมีกองกำลังของ นรช. ที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับ กกล.สุรศักดิ์-
มนตรี ทั้ง ๒ เขต คือ เขตหนองคายและเขตนครพนม ซึ่งมีการกักตุน
ยาเสพติดโดยการลาดตระเวนทางน้ำเป็นหลัก

(๓) พื้นที่อำเภอชายแดนจำนวน ๒๓ อำเภอ โดยจะมีการวางกำลังโดยใช้กำลังพลของทหารพรานและ ตชด. เป็นกำลังหลัก

(๔) พื้นที่ถัดจากอำเภอชายแดนที่อยู่ในจังหวัดชายแดนทั้งหมด โดยจะมีกองร้อยเคลื่อนที่เร็วจำนวน ๒ กองร้อย ซึ่งเป็นกองหนุนของ กกล.สุรศักดิ์มนตรี ปัจจุบันได้วางกำลังที่เป็นกองหนุนเข้าไปอยู่ในพื้นที่เฟื่องเลี้ยงเพื่อป้องกันการนำเข้ายาเสพติดเป็นหลัก

ซึ่งแนวทางการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จะเน้นย้ำให้หน่วยที่ปฏิบัติในพื้นที่ใช้วิธีปฏิบัติเชิงรุก เพิ่มความเข้มงวดและความถี่ในการลาดตระเวนทั้งทางน้ำและทางบก การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ทั้งแบบประจำและชั่วคราว การใช้เทคโนโลยีเพื่อตัดเสรีในการสื่อสารของ ขบวนการค้ายาเสพติด และการใช้แหล่งข่าวในพื้นที่ โดยมีการบูรณาการร่วมกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจปราบปรามยาเสพติด ตำรวจภูธร ฝ่ายปกครอง และ ปปส.ภาค ในการประสานความร่วมมือเพื่อปิดล้อม ตรวจค้น ตรวจยึด ตลอดจนการขยายผลการจับกุมที่นำไปสู่การยึดทรัพย์สินเพื่อการทำลายกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด

๕.๒.๒.๓ มาตรการป้องกัน เน้นการปฏิบัติในเรื่องของกิจการพลเรือนเป็นหลัก โดยมีชุดพัฒนามวลชนที่อยู่ในพื้นที่จำนวน ๘ ชุด ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน โดย กอ.รมน. จำนวน ๒๔ ชุด เครือข่ายด้านผู้นำชุมชนเข้มแข็งจำนวน ๕ ชุด เพื่อจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ และในช่วงที่ผ่านมา มีผลสัมฤทธิ์ในการจัดตั้งแหล่งข่าวประชาชน ซึ่งแหล่งข่าวเหล่านี้จะรายงานข่าวสารให้กับเจ้าหน้าที่ในการจับกุมการกระทำผิดต่าง ๆ

๕.๒.๒.๔ มาตรการบำบัดฟื้นฟู โดยมีการค้นหาผู้เสพผู้ติดที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดเข้าสู่กระบวนการบำบัดของกระทรวงสาธารณสุข

๕.๒.๒.๕ มาตรการจัดการแบบบูรณาการ ซึ่งเป็น การบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยจะมีการประชุมบูรณาการและการตั้งกลุ่มสนทนาออนไลน์ในการประสานการสกัดกั้น ยาเสพติด และมาตรการบริหารจัดการตามนโยบายผู้บังคับบัญชาให้ กกล. สรรค์กัฒมนตรี เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดอำเภอในพื้นที่ชายแดน

๕.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหาเสพติด เชนงปฏิบัติ

๕.๓.๑ สถานการณ์การเมืองในเมียนมามีผลต่อสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ต้องการระดม เงินทุนเพื่อจัดซื้ออาวุธและปัจจัยอื่น ๆ เพื่อต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาลทหารเมียนมา จึงมีความพยายามที่จะส่งออกยาเสพติดเข้ามายังประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๒ การพัฒนาประเทศของ สปป.ลาว ในปัจจุบัน สปป.ลาว มีการพัฒนาในเรื่องของเส้นทางคมนาคมและความเจริญจากการที่เงินเข้ามาเป็น ผู้ลงทุน และการขยายตัวของธุรกิจสีด้าใน สปป.ลาว อาทิ ยาเสพติด บ่อนการพนัน และธุรกิจผิดกฎหมาย โดยเฉพาะยาเสพติดที่พบว่ามีแหล่งผลิตขนาดเล็กอยู่ใน พื้นที่ สปป.ลาว และสถานที่ตั้งอยู่บริเวณตรงข้ามกับประเทศไทย และยังไม่ สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างละเอียดได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐของ สปป.ลาว ปกปิด ข้อมูล และเจ้าหน้าที่บางกลุ่มยังมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกับเครือข่ายยาเสพติดที่มีความเชื่อมโยงกับไทย

๕.๓.๓ ความจริงใจของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด ของ สปป.ลาว จากประเด็นเรื่องประวัติศาสตร์และความเป็นชาตินิยมของลาว ทำให้ปัญหาเสพติดที่ไทยได้รับผลกระทบอยู่ไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจัง

และยาเสพติดเป็นช่องทางที่สามารถสร้างรายได้ง่าย จึงยังมีความต้องการใช้ไทย เป็นทางผ่านในการลำเลียงยาเสพติดลงสู่ภาคใต้ก่อนส่งต่อไปยังประเทศที่สาม

๕.๓.๔ การปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ต่างหน่วยที่ยังขาดความเข้าใจในบริบทการปฏิบัติงานของทหารในพื้นที่ รวมถึงเรื่องผลประโยชน์ที่มีอยู่ในพื้นที่ชายแดนโดยเฉพาะสายข่าว สำหรับกองทัพมีการหมุนเวียนผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนเป็นประจำเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์อันจะก่อให้เกิดความเสียหายของประเทศชาติ

๕.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๕.๔.๑ การใช้ยานพาหนะทางทหารในการปฏิบัติงานด้านการข่าวในพื้นที่จะใช้กองกำลังป้องกันชายแดนเป็นหลักและยานพาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นยานพาหนะทางทหาร ซึ่งประสบปัญหาเรื่องการเปิดเผยตัวตนและขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติการสกัดกั้นยาเสพติด

๕.๔.๒ การเสริมจุดอ่อนโดยการใช้เครื่องมือเฝ้าตรวจ ด้วยพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความยาวถึง ๒๔๐ กิโลเมตร มีกำลังพลปฏิบัติงานในพื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐ นาย ดังนั้นเครื่องมือเฝ้าตรวจ อาทิ กล้องวงจรปิด (CCTV) โดรน และกล้องตรวจการณ์กลางคืน จะช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับกำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๕.๓ การผลักดันการแก้ปัญหาเส้นเขตแดน เกาะดอนที่อยู่ใต้ม่านน้ำโขงที่ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากที่ผ่านเกาะดอนเหล่านี้กลายเป็นแหล่งพักพิงก่อนการลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทย และลดปัญหาที่ สปป.ลาว ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง MOU เช่น ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงภูมิประเทศ หรือการให้ประชาชนเข้าไปอาศัยทำกินบนเกาะดอนกลางแม่น้ำ เป็นต้น

๖. หอการค้าจังหวัดอุดรธานี

๖.๑ มุมมองเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาของเยาวชนติดยาเสพติด ที่มีผลมาจากปัญหาทางสังคม เยาวชนขาดการศึกษา และมีปัญหาครอบครัว ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่ที่ติดยาเสพติดจะไม่เรียนหนังสือ และติดเกมส์ สำหรับโรงเรียนและสถานศึกษาขนาดใหญ่พบปัญหาเยาวชนติดยาเป็นจำนวนมาก และปัญหาดังกล่าวโรงเรียนและสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง

๖.๒ มุมมองเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานรัฐ

๖.๒.๑ ภาครัฐมุ่งเน้นการสร้างโรงเรียนทางสังคมมากกว่าการสร้างอาชีพให้กับประชาชน ทำให้ประชาชนวัยทำงานมีความต้องการที่จะไปทำงานต่างประเทศ ทั้งถิ่นฐานและฝากบุตรหลานไว้กับผู้สูงอายุ ที่นำไปสู่การเกิดปัญหาทางสังคม

๖.๒.๒ หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถควบคุมดูแลและตรวจสอบเยาวชนที่อยู่กับสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะกระแสนักพากษ์เกมส์ออนไลน์ หรือกระแสนี้ต้อดอล ที่อาจมีการลักลอบกระทำความผิดผ่านทางออนไลน์ เช่น การโฆษณาขายยาเสพติด การสอนวิธีใช้ วิธีเสพยาเสพติด หรือการพนันออนไลน์ เป็นต้น

๖.๓ ความท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๖.๓.๑ สภาพเศรษฐกิจและปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเกิดปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา สืบเนื่องจากประชากรในภาคอีสานนั้นส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร เป็นกลุ่มใช้แรงงาน เมื่อหมดฤดูการทำนาแล้วจะต้องเข้าเมืองไปหางานทำเพื่อนำเงินให้ครอบครัว เด็กและ

เยาวชนบางกลุ่มต้องหยุดเรียนหนังสือเพื่อหาเงินให้ครอบครัว จึงเป็นเรื่องง่ายที่เข้าสู่วงการของยาเสพติด

๖.๓.๒ ความคิดของประชาชนทั่วไปที่มองกลุ่มคนที่ติดยาเสพติด ที่มองว่าผู้ที่ติดยาเสพติด มักถูกมองว่าเป็นบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม และเป็นที่น่ารังเกียจ สำหรับผู้ที่ผ่านการบำบัดแล้ว ถูกมองว่าเป็นตราบาป และไม่ได้รับโอกาสจากสังคมในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ จึงทำให้คนกลุ่มนี้กลับไปเสพยาอีกครั้ง

๖.๓.๓ ความคิดของประชาชนต่อกลุ่ม E-Sport เนื่องจากผู้ใหญ่ มักมองว่าการที่เด็กรวมกลุ่มเล่นเกมส์มักจะนำไปสู่การกระทำความผิดกฎหมายต่าง ๆ แต่หากให้การสนับสนุนในทางที่ถูกเด็กที่รวมกลุ่มกันจะสามารถทำในสิ่งที่ชอบได้ และเกิดเป็นรายได้มีมูลค่าสูง ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้การดูแลที่ใกล้ชิดของครอบครัวภายใต้ความเข้าใจ

๖.๓.๔ การจัดระบบหรือควบคุมเกสซ์ชกร เนื่องจากปัญหาการตกงานยังมีอยู่มากในประเทศ อาชีพเกสซ์ชกรก็เป็นหนึ่งในนั้น หากมีไม่มีการควบคุมการผลิตกลุ่มเกสซ์ชกร อาจจะทำให้กลุ่มเกสซ์ชกรใช้ความรู้ในทางที่ผิดในการกระทำความผิดต่อสิ่งเสพติดผิดกฎหมาย

๖.๔ ความคาดหวังที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานรัฐและกองทัพ

การเข้าถึงประชาชน เนื่องจากบทบาทของทหารที่ผ่านมาทหาร ยังไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ จากการสำรวจข้อมูลประชาชนในพื้นที่ของหอการค้าจังหวัดพบว่า ประชาชนต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้น ความคาดหวังที่มีต่อกองทัพคือ การเข้าถึงประชาชนโดยการใช้ทรัพยากรเดิมที่ทหารมีอยู่เข้าไปพัฒนาหมู่บ้านและประชาชน เช่น หน่วยทหารพัฒนา เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการ

โคกหนองนาโมเดล หรือเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะก่อให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างทหารกับประชาชนมากขึ้น

๖.๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๖.๕.๑ การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีความเจริญเพื่อลดปัญหา ยาเสพติดที่มีปัจจัยทางสังคมเป็นแรงขับเคลื่อน โดยการส่งเสริมให้ประชาชน ในเรื่องการทำการเกษตรและการจัดหาช่องทางในการจำหน่าย เพราะประชาชน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ส่วนใหญ่มีทักษะด้านการเกษตรและมีความ ขยัน หากประชาชนสามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ ก็จะไม่ออกจากไปหางาน ทำนอกพื้นที่ และลดปัญหาเยาวชนขาดการดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่นำไป สู่การลดโอกาสที่เยาวชนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๖.๕.๒ การส่งเสริมธุรกิจออนไลน์ที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็น ระบบ จุดประสงค์เพื่อให้เยาวชนที่อยู่ในโลกออนไลน์กลับเข้ามาอยู่ในระบบที่ ภาครัฐสามารถควบคุมดูแลและตรวจสอบได้

๖.๕.๓ การทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยการนำ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของคนไทย เช่น กรณีพี่ช้กัญชาที่สามารถนำ ประโยชน์มาใช้ได้อย่างถูกกฎหมาย หากมีการพิจารณาขยันที่ในอดีตที่มีการ ใช้อย่างแพร่หลายแต่ไม่พบประวัติผู้ใช้เสพยาขยัน แต่เนื่องจากไม่มีการควบคุม อย่างถูกต้อง นำไปสู่การปรับปรุงตัวยาให้ออกฤทธิ์รุนแรงต่อระบบประสาท มากขึ้นจนกลายเป็นยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น

๗. ด้านศุลกากรจังหวัดหนองคาย

๗.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดปัจจุบันที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ

๗.๑.๑ สถานการณ์ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ คือ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดโดยวิธีการนำยาเสพติดติดตัวผ่านแดนเข้ามาใน

ลักษณะของนักท่องเที่ยวหรือผู้โดยสาร ซึ่งตามสถิติค้าสกุลการหนองคายมีคนเดินทางเข้าออกมากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากชายแดนฝั่งตรงข้ามจ.หนองคาย คือนครหลวงเวียงจันทร์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ด้วยจำนวนคนที่ผ่านเข้า-ออกต่อวันจำนวนมากอาจจะมีการลักลอบนำยาเสพติดผ่านแดนไปได้ แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ทำให้ปัจจุบันจำนวนคนที่ผ่านเข้า-ออกดำน้อยปัญหาดังกล่าวก็ลดลงด้วยเช่นกัน

๗.๑.๒ ด้านสกุลการหนองคายมีช่องทางการค้าติดต่อกับ สปป.ลาว และจุดอื่น ๆ ดังนี้

๗.๑.๒.๑ จุดผ่านแดนถาวร ๓ แห่ง ได้แก่ (๑) ด้านพรมแดนมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ ๑ (๒) ด้านพรมแดนรถไฟหนองคายที่เปิดบริการตามประกาศของการรถไฟแห่งประเทศไทย มีรถไฟขบวนต่างประเทศที่ให้บริการระหว่างสถานีรถไฟหนองคายและสถานีรถไฟท่านาแล้ง สปป.ลาว และ (๓) ด้านพรมแดนท่าเรือหนองคาย (ท่าเรือหายโศก)

๗.๑.๒.๒ จุดผ่อนปรนจำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ (๑) จุดผ่อนปรนบ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่ ตรงข้ามกับด่านประเพณีบ้านหนองคา เมืองสีโคตรตะบอง นครหลวงเวียงจันทร์ (๒) จุดผ่อนปรนบ้านม่วง อ.สังคม ที่อยู่ตรงข้ามด่านประเพณีบ้านโคกแฮ่ เมืองสังทอง นครหลวงเวียงจันทร์ (๓) จุดผ่อนปรนบ้านชุมพล อ.โพนพิสัย ตรงข้ามกับด่านประเพณีบ้านโนน เมืองปากงึม นครหลวงเวียงจันทร์ และ (๔) จุดผ่อนปรนบ้านเปงจาน อ.รัตนวาปี ตรงข้ามกับด่านประเพณีบ้านทวย เมืองท่าพะบาด แขวงบอลิคำไซ

๗.๑.๒.๓ สนามบินสกุลการ ๒ แห่ง ได้แก่ สนามบินสกุลการอุดรธานี และสนามบินสกุลการขอนแก่น

๗.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๗.๒.๑ ภารกิจในการปฏิบัติงานของด่านศุลกากร ได้แก่ (๑) ด้านการจัดเก็บรายได้ (๒) ด้านการอำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดน (๓) การอำนวยความสะดวกให้แก่สินค้าผ่านแดน (๔) ด้านการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (๕) ด้านการปกป้องความปลอดภัยของสังคม (๖) ด้านการเป็นศุลกากรมาตรฐานโลก (๗) ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน (๘) ด้านความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และ (๙) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและคืนความสุขแก่ประชาชน สำหรับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ด่านศุลกากรหนองคายได้มีการดำเนินการตามนโยบายของกรมศุลกากรอย่างเข้มงวด

๗.๒.๒ แนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผ่านแดน โดยศุลกากรมีการตั้งจุดตรวจ มีการจัดทำประวัติและการเอกซเรย์ (X-ray) ทั้งบุคคลต้องสงสัยและรถบรรทุกสินค้าที่เป็นตู้คอนเทนเนอร์ ดังนั้นการใช้รถบรรทุกเพื่อขนส่งยาเสพติดผ่านข้ามแดนมีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากศุลกากรมีระบบตรวจสอบบริษัทหากพบว่าบริษัทมีการกระทำความผิดจะได้รับการลงโทษอาทิ การยกเว้นภาษีหรือสิทธิพิเศษทางการค้า ซึ่งส่วนใหญ่บริษัทต้องรักษาสถานภาพของตนเองไว้

๗.๒.๓ การบูรณาการสายข่าวของศุลกากรมีการปฏิบัติ ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) การข่าวและการแลกเปลี่ยน โดยการเข้าร่วมประชุมโต๊ะข่าวและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือการยกกรณีตัวอย่าง (๒) การป้องกันและปราบปราม

๗.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
เชิงปฏิบัติ

๗.๓.๑ ความไม่ไว้วางใจในสายข่าวที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เนื่องจาก
องค์กรค้ายาเสพติดมีความซับซ้อนและรายได้ที่เกิดขึ้นมีมูลค่ามหาศาล องค์กร
ค้ายาเสพติดมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ อาทิ การหาข่าวการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่เพื่อใช้วางแผนลักลอบนำเข้ายาเสพติด ตลอดจนข้อกฎหมายที่มีการ
วางแผนเพื่อต่อสู้คดีกับภาครัฐ ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจซึ่งกัน
และกันของหน่วยปฏิบัติ

๗.๓.๒ พบแหล่งผลิตยาเสพติดที่ตั้งอยู่ใน สปป.ลาว สืบเนื่องจาก
ทางการลาวมีการจับกุมสารตั้งต้นยาเสพติดทำให้เชื่อได้ว่ามีแหล่งผลิตตั้งอยู่ที่
สปป.ลาว นอกจากสารตั้งต้นแล้วทางการลาวยังมีการจับกุมยาเสพติดจำนวนมาก
ได้อีกหลายครั้งและลาวยังคงสถานะประเทศทางผ่านเนื่องจากยังไม่พบ
รายงานการแพร่ระบาดใน สปป.ลาว

๗.๓.๓ พัฒนาการของขบวนการลักลอบขนยาเสพติดและความ
ชำนาญของเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้น โดยเฉพาะรถที่มีการดัดแปลง เนื่องจากด่าน
ศุลกากรไม่สามารถเอกซเรย์รถได้ตลอดทั้งคันทำได้เพียงด้านข้างเท่านั้น ขบวนการ
การค้ายาเสพติดใช้วิธีการดัดแปลงรถบรรทุกทำเป็นห้องลับเพื่อซุกซ่อนยาเสพติด

๗.๔ ความคาดหวังของหน่วยงานที่มีต่อกองทัพ คือ ความเข้มแข็ง
และความซื่อสัตย์ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงาน
ด้านความมั่นคงทุกภาคส่วนที่อยู่นอกพื้นที่ความรับผิดชอบของด่านศุลกากร

๗.๕ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ คือ
การบูรณาการด้านการข่าวจำเป็นต้องมีชั้นความลับ ที่สามารถระบุตัวตนของ
เจ้าหน้าที่รัฐที่สามารถเข้าถึงข่าวสารและการบูรณาการได้ เพื่อแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่
รัฐเป็นสายข่าวให้กับขบวนการค้ายาเสพติด

๘. สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดหนองคาย

๘.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดปัจจุบันที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ คือ การขนลำเลียงยาเสพติดผ่านทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งเป็นช่องทางปกติกระทำได้ยากกว่าการนำยาเสพติดขึ้นเรือข้ามแม่น้ำโขงมายังฝั่งไทย ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ ตม. พบว่ามี การนำยาเสพติดซุกซ่อนในกระเป๋าวางทิ้งไว้ตามจุดแต่ไม่พบผู้กระทำความผิด

๘.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๘.๒.๑ ภารกิจหลักของตรวจคนเข้าเมืองคือการตรวจคนที่ผ่านข้ามแดนเป็นหลัก และเป็นหน่วยสนับสนุนโดยการสนธิกำลังกรณีที่มีการสกัดจับขบวนการค้ายาเสพติด การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การประสานข้อมูล และการบูรณาการด้านข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลบุคคลต่างด้าวที่อยู่ในเครือข่ายค้ายาเสพติด หรือข้อมูลของคนไทยที่มีการข้ามแดนเพื่อนำไปประกอบการสืบสวนและขยายผล

๘.๒.๒ การนำระบบพิสูจน์ยืนยันอัตลักษณ์ตัวบุคคล (Bio Metric) มาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยที่ระบบดังกล่าวจะทำการตรวจสอบลายนิ้วมือผู้ที่เดินทางผ่านแดนเข้า-ออก หากพบว่ามี การนำยาเสพติดมาวางไว้ตามจุดแต่ไม่พบผู้กระทำความผิดก็สามารถนำตัวอย่างลายนิ้วมือแฝงและภาพจากกล้องวงจรปิดมาตรวจสอบเพื่อหาตัวผู้ต้องสงสัยหรือสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

๘.๒.๓ การบูรณาการด้านการข่าวร่วมกับหน่วยงานความมั่นคง ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผ่านการประชุมและการประสานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผ่านแดน เช่น การเฝ้าตรวจรถยนต์ต้องสงสัยที่จะเข้า-ออกชายแดน หรือการเฝ้าสังเกตบุคคลหรือกลุ่มคนเป้าหมายที่จะเข้า-ออกชายแดน เป็นต้น

๘.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๘.๓.๒ อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจภูธรที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในส่วนของการขยายผลโดยตรง เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่เพียงพอในการติดตามเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดที่ออกนอกพื้นที่ ทำให้การปฏิบัติไม่มีความต่อเนื่อง

๘.๓.๒ การเปิดให้บริการรถไฟความเร็วสูงในเดือน ธ.ค.๖๔ ที่คาดว่าจะมีผู้โดยสารที่เป็นคนจีนและคนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น อาจจะมียาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายแฝงมากับการโดยสารรถไฟ หากในอนาคตปริมาณผู้โดยสารเพิ่มมากขึ้นโอกาสที่จะมียาเสพติดหลุดลอดเข้ามาด้วยกัน ในส่วนของการเตรียมความพร้อมคือการประสานงานด้านการข่าวกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการเฝ้าสังเกตบุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมาย และการประสานงานร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (Drug Enforcement Administration: DEA) เพื่อขอรายชื่อบุคคลที่น่าสังเกต (Watch list) เป็นต้น

๘.๔ ความคาดหวังของหน่วยงานที่มีต่อกองทัพ คือ การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ยังมีความจำเป็นต้องพึ่งพาการปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องการข่าวในการสกัดกั้นยาเสพติด แต่ในการเข้าปฏิบัติงานในบางพื้นที่ยังมีข้อจำกัด อาทิ บริเวณสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ที่อยู่ในความดูแลของกรมศุลกากรที่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่มีความเข้มงวดในการบูรณาการร่วมเพื่อตรวจค้นหรือตั้งจุดตรวจจุดสกัดบริเวณสะพาน อยากให้กองทัพมีส่วนในการผลักดันการปฏิบัติการร่วมในพื้นที่ชายแดนในทุกจุด

๘.๕ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ คือ เพิ่มการเจรจาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเรื่องของความร่วมมือเนื่องจากปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะมีปัจจัยมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่ผ่านมามีไทยต้องรับปัญหาดังกล่าวไว้เพียงฝ่ายเดียว หาก สปป.ลาว ให้ความสำคัญกับผู้ลักลอบส่งออกจากเสติดออกนอกประเทศ ปัญหาเสพติดที่จะเข้ามาในประเทศไทย ก็จะลดน้อยลงด้วยเช่นกัน

๙. หอการค้าจังหวัดหนองคาย

๙.๑ มุมมองเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๙.๑.๑ ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามที่มีอันตรายสูงและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ จ.หนองคาย มีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙

๙.๑.๒ วิธีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดยังคงใช้วิธีการลำเลียงเข้ามาผ่านทางแม่น้ำโขง นอกจากนี้ในพื้นที่ จ.หนองคาย ตลอดแนวเขตแดนมีชุมชนไม่กี่แห่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รกร้าง ซึ่งอาจทำให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐดูแลไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ขบวนการค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้มากยิ่งขึ้น

๙.๑.๓ เยาวชนในพื้นที่ติดยาเสพติดเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่บ้านมีฐานะยากจน ซึ่งนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคมด้านอื่น เช่น ปัญหาอาชญากรรม การลักทรัพย์ เพื่อนำเงินไปซื้อยาเสพติดมาเสพ

๙.๒ มุมมองเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดของหน่วยงานรัฐ

๙.๒.๑ หอการค้ามีการให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเสพติด และให้โอกาสกับผู้ที่เคยติดยาเสพติดที่ได้รับการฟื้นฟูแล้วได้

ทำงาน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมโครงการ To be Number One ส่งเสริมให้เยาวชนออกกำลังกาย และห่างไกลจากยาเสพติด

๙.๒.๒ ที่ผ่านมากองทัพมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งเพราะนอกจากปัญหาเสพติดแล้ว ปัจจุบันแม่น้ำโขงแห่งทำให้มีปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองที่เพิ่มมากขึ้น

๙.๓ ความท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหาเสพติดและการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติด

๙.๓.๑ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่นำไปสู่ปัญหาทางสังคม ประชาชนที่เป็นกลุ่มแรงงานเดินทางออกไปทำงานยังพื้นที่อื่น บ่อยบุตรหลานให้อยู่กับผู้สูงอายุ ทำให้เยาวชนติดเพื่อนและมีการชักนำไปสู่การเสพยาเสพติด เนื่องจากขาดผู้ปกครองดูแลอย่างใกล้ชิด และปัญหาการว่างงานที่เพิ่มโอกาสให้ประชาชนไปประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีค่าตอบแทนสูง

๙.๓.๒ ยาเสพติดมีราคาถูกลง เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น

๙.๓.๓ ความต่อเนื่องในการสื่อสารการปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

๙.๓.๔ รถไฟความเร็วสูงเชื่อมระหว่างหนองคายกับเมืองหลวงเวียงจันทน์ที่จะมีการเปิดให้ใช้บริการ อาจมียาเสพติดแฝงมากับผู้โดยสารเพิ่มมากขึ้น

๙.๓.๕ ขบวนการค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ

๙.๔ ความคาดหวังที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดของหน่วยงานรัฐและกองทัพ

๙.๔.๑ การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการร่วมกันป้องกันยาเสพติดไม่ให้มียาเสพติดเข้ามาในประเทศของตนและเพื่อไม่ให้ประเทศตนเองเป็นประเทศต้นทางหรือเป็นประเทศทางผ่านของยาเสพติด

๙.๔.๒ การวางมาตรการป้องกันยาเสพติดที่มาจากการเปิดพรมแดนและการโดยสาธารณะไฟ หน่วยงานภาครัฐในการเตรียมการป้องกันยาเสพติดที่จะแฝงมากับผู้โดยสารรถไฟความเร็วสูงที่เชื่อมระหว่างหนองคายกับเมืองหลวงเวียงจันทน์

๙.๔.๓ การให้ความช่วยเหลือและดูแลความปลอดภัยประชาชนหรือผู้แฉ่เบาแสะเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับหน่วยงานความมั่นคง เนื่องจากมีประชาชนบางส่วนกลัวอันตรายจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล

๙.๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๙.๕.๑ การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ให้มากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดน

๙.๕.๒ การรณรงค์และการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดให้กับเยาวชนที่อยู่ตามโรงเรียนหรือสถานศึกษาให้มากขึ้น

๙.๕.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีโครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่ จ.หนองคาย เพื่อให้ประชาชนมีงานทำ เพิ่มโอกาสให้ผู้ปกครองได้อยู่กับครอบครัวเพื่อดูแลบุตรหลานและผู้สูงอายุ

๙.๕.๔ การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศที่เป็นทางผ่านยาเสพติด เพื่อลดปัญหายาเสพติดที่จะเข้ามาในประเทศ

๙.๕.๕ การสร้างจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงทุกฝ่ายในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ให้มากขึ้น พร้อมทั้งควรมีกลไกใน

การตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐและมีการลงโทษหากมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดในฐานความผิดร้ายแรง

๙.๕.๖ ปรับปรุงกฎหมายและบทลงโทษทางกฎหมายให้สูงขึ้น เนื่องจากปัจจุบันผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวกฎหมายและเมื่อรับโทษแล้วมีโอกาสกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

๙.๕.๗ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในการตรวจยึดของกลางยาเสพติดและดำเนินการทำลายยาเสพติดที่โปร่งใส เนื่องจากประชาชนมีความกังวลว่ายาเสพติดที่หน่วยงานรัฐยึดได้จะถูกนำมาแพร่กระจายในพื้นที่

๑๐. สมาคมเครือข่ายสภาก่อการชุมนุมชนลุ่มน้ำโขง ๗ จังหวัดภาคอีสาน

๑๐.๑ มุมมองเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๐.๑.๑ ช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ มีผลต่อสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ จ.หนองคาย มีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากชายแดนไทยฝั่งประเทศเมียนมารวมถึงการตั้งจุดตรวจจุดสกัดในพื้นที่ทางภาคเหนือมีความเข้มงวดขึ้น ทำให้ขบวนการค้ายาเสพติดเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงโดยใช้เส้นทางตามแนวแม่น้ำโขงตั้งแต่ จ.หนองคาย ถึง จ.นครพนม เป็นเส้นทางลำเลียงแทน

๑๐.๑.๒ การลำเลียงยาเสพติดในปริมาณครั้งละมาก ๆ จำเป็นต้องใช้เรือเหล็กขนาดใหญ่ในการขนลำเลียงและต้องอาศัยพื้นที่ที่มีระดับน้ำในแม่น้ำโขงสูง อาทิ บ้านหาดคำ อ.เมืองหนองคาย บ้านกองนาง อ.ท่าบ่อ บ้านท่าม่วง อ.รัตนวาปี ที่กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดจะลักลอบลำเลียงยาเสพติดขึ้นฝั่ง ในส่วนพื้นที่ที่แม่น้ำโขงแห้งจะเป็นลักษณะของการแบกยาเสพติดเดินข้ามฝั่งมาแบบกองทัพบก แต่จำนวนที่ลำเลียงเข้ามาได้มีปริมาณที่น้อยเนื่องจากยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าจะมีน้ำหนักมาก

๑๐.๑.๓ การรับช่วงต่อของเครือข่ายยาเสพติด ซึ่งจะใช้วิธีการนัดหมายโดยตรงระหว่างกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดที่อยู่ฝั่งประเทศเพื่อนบ้านกับเครือข่ายที่อยู่ฝั่งไทย โดยจะมีคนในพื้นที่รอรับยาเสพติดที่ข้ามฝั่งมาจากประเทศเพื่อนบ้านก่อนส่งต่อให้เครือข่ายซึ่งเป็นคนอีกกลุ่ม เพื่อนำยาเสพติดออกไปยังพื้นที่ที่เป็นแหล่งพักยา อาทิ จ.เพชรบูรณ์ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ก่อนส่งยาเสพติดลงในพื้นที่ภาคใต้ ปัจจุบันพบว่ามี การปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยจะนำยาเสพติดไปวางไว้ตามจุดนัดหมายส่วนใหญ่เป็นริมถนนเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม

๑๐.๑.๔ การแพร่ระบาดในพื้นที่ เนื่องจากราคายาเสพติดที่จำหน่ายในพื้นที่มีราคาถูกจึงเป็นที่ต้องการของกลุ่มผู้เสพโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน และพบว่ามีการว่าจ้างให้คนในพื้นที่ลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพื่อแลกกับส่วนแบ่งที่เป็นยาเสพติด โดยกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นได้ทั้งผู้ค้ารายย่อยและผู้เสพที่อยู่ตามหมู่บ้านและชุมชน

๑๐.๒ มุมมองเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานรัฐ

๑๐.๒.๑ จากสถานการณ์ยาเสพติดที่ทะลักเข้ามาในพื้นที่ จ.หนองคาย เป็นจำนวนมาก อาจมีสาเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐเตรียมการรับมือกับการสถานการณ์เป็นไปด้วยความล่าช้า

๑๐.๒.๒ เจ้าหน้าที่ของกองกำลังที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีจำนวนน้อย และผู้บังคับบัญชาของกองกำลังส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ ไม่มีความชำนาญและขาดความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงทำให้ทหารยังไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

๑๐.๒.๓ การหาข่าวหรือการเก็บข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ของหน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกว่าจะไม่ได้รับการคุ้มครองจาก

เจ้าหน้าที่ ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และกลัวที่จะเป็นสายข่าวเพื่อแจ้งเบาะแสสำคัญให้กับราชการ

๑๐.๒.๔ การทุจริตเกี่ยวกับงบประมาณในโครงการที่หน่วยงานรัฐดำเนินงานร่วมกับภาคประชาชน ที่ก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างประชาชนหรือเครือข่ายหมู่บ้าน/ชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑๐.๓ ความท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑๐.๓.๑ ผลประโยชน์ทับซ้อนและภาพลักษณ์ของกองกำลังป้องกันชายแดน เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่รัฐบางกลุ่มร่วมมือกับกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดในพื้นที่สร้างสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อทำลายภาพลักษณ์ของกองกำลังป้องกันชายแดนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น กรณีของการปล้นของกลางเพื่อรางวัลนำจับ เป็นต้น

๑๐.๓.๒ การลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านเข้ามาทางหมู่บ้าน โดยมีผู้นำหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่รัฐบางคนที่ได้รับผลประโยชน์จากขบวนการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ และมีชาวบ้านบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวแต่ไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้ เนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพล

๑๐.๓.๓ ความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ สปป.ลาว เนื่องจากทางการลาวไม่มีความเข้มงวดในเรื่องของการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดออกนอกประเทศหรือความพยายามที่จะป้องกันไม่ให้ สปป.ลาว เป็นพื้นที่ทางผ่านยาเสพติด เนื่องจากลาวไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความมั่นคงของไทย โดยเฉพาะปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ซึ่ง สปป.ลาว จะให้ความสำคัญในเรื่องของเขตแดนที่ลาวเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากกว่า

๑๐.๓.๔ ผลประโยชน์ที่ขบวนการค้ายาเสพติดเสนอให้กับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นสายรายงานข่าวของเจ้าหน้าที่รัฐให้กับกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด หรือเป็นการติดสินบนเพื่อให้สามารถลำเลียงยาเสพติดผ่านหมู่บ้านไปได้

๑๐.๔ ความคาดหวังที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานรัฐและกองทัพ

กองทัพมีการปฏิบัติหน้าที่ที่เข้มงวดมากขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่สีแดง ผ่านกลไกการทำงานร่วมกับหมู่บ้านและชุมชน เนื่องจากที่ผ่านมาพื้นที่ชนถ้ำลำเลียงยาเสพติดมักถูกกำหนดขึ้นมาชัดเจนโดยกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติด เพราะพื้นที่ชายแดนริมแม่น้ำโขงไม่สามารถทำการขนส่งลำเลียงยาเสพติดขึ้นฝั่งได้ทุกพื้นที่ จะมีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นและส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่เดิม ๆ ดังนั้นการสร้างชุมชนชายแดนเข้มแข็งโดยมีทหารเป็นผู้ผลักดันหลัก ขบวนการค้ายาเสพติดจะไม่กล้าใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นทางผ่านในลำเลียงยาเสพติด

๑๐.๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๑๐.๕.๑ การเพิ่มจำนวนกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะนายทหารระดับผู้บังคับหมวด และการกระชับความสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือกับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ให้มากขึ้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือการทำงานของภาครัฐได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องของข้อมูลข่าวสารหรือเบาะแสของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

๑๐.๕.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านและชุมชน โดยการจัดอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพควบคู่กับการประสานความร่วมมือด้านต่าง ๆ

กับชุมชนเพื่อลดความหวาดระแวงและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน
กับเจ้าหน้าที่รัฐ

๑๐.๕.๓ การศึกษาการวิจัยในเรื่องของการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ที่มีกระบวนการวิจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับหมู่บ้านและชุมชนให้เกิด
เป็นเครือข่ายที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

๑๐.๕.๔ การปรับยุทธวิธีและการปฏิบัติให้เท่าทันสถานการณ์
โดยเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องมีความเข้าใจ มีทักษะในการทำงาน
ร่วมกับประชาชนในพื้นที่พร้อมกับการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

๑๑. กองบัญชาการหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง (บก.นรข.)

๑๑.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ

๑๑.๑.๑ การลักลอบนำเข้าและส่งออกยาเสพติด ยาบ้าส่วนใหญ่มาจากกลุ่มผู้ผลิตที่อยู่ในเมียนมา โดยมี สปป.ลาว เป็นประเทศทางผ่าน
ก่อนส่งต่อไปยังประเทศต่าง ๆ สำหรับมีการลักลอบนำเข้าไทยส่วนใหญ่จะใช้
เรือข้ามฝั่งมาตามแม่น้ำโขง กัญชาและฝิ่นส่วนใหญ่จะมาจากแหล่งเพาะปลูกที่
อยู่ใน สปป.ลาว และผลิตเป็นกัญชาอัดแท่งเพื่อส่งเข้าประเทศไทยเป็นหลัก
จากแหล่งข่าวภายนอกประเทศระบุว่า มีนายทุนคนไทยสั่งซื้อกัญชาจากกลุ่ม
ผู้ค้าในปริมาณมากและมีการลักลอบนำเข้ากัญชาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ
จ.บึงกาฬ และ จ.นครพนม เป็นพื้นที่หลักในการลักลอบนำเข้า

๑๑.๑.๒ การลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่แบ่งออกเป็น ๒
ประเภท คือ (๑) ผู้ค้ารายใหญ่ เป็นกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่ตอนในที่มีปริมาณมาก
เป็นขบวนการที่มีระบบการซื้อขายและส่งมอบที่มีความซับซ้อน และ
(๒) ผู้ค้ารายย่อย เป็นกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ใกล้เคียงในปริมาณ

ไม่มากนัก ลักษณะการลักลอบลำเลียงจาก สปป.ลาว แบบกองทัพนมดและนำเข้า ยาเสพติดในทุกช่องทางที่สามารถกระทำได้

๑๑.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ

๑๑.๒.๑ ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ทางหน่วย นรข. มีการจัดผู้แทนเข้าร่วมการประชุมประชาคมชาวพื้นถิ่นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ โดยมีการประชุมโต๊ะข่าวยาเสพติดในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ระหว่างประเทศไทย-ลาว ทั้งในระดับเมืองและระดับผู้ปฏิบัติ จึงทำให้สามารถปราบปรามผู้กระทำผิดได้

๑๑.๒.๒ การปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมาย โดยทาง นรข. ได้มีการจัดกำลังพลพร้อมยุทธโธปกรณ์ ออกลาดตระเวนทั้งทางบกและทางเรือ พร้อมทั้งมีการจัดตั้งจุดสกัด จุดตรวจ ในพื้นที่ที่พิจารณาแล้วว่ามี การกระทำผิดอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดตั้งตามแนวจุดสกัดเป็นระยะทาง ๙๒๘ กิโลเมตร ครอบคลุมทั้ง ๘ จังหวัด ๒๘ อำเภอ โดยจะทำการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดที่ใช้เส้นทางแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดเข้ามาในประเทศ

๑๑.๒.๓ ด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ นรข. มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ทุกระดับ อีกทั้งยังมีการออกไปให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติดให้กับประชาชนและเยาวชนเพื่อการตระหนักรู้ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนภายใต้ภาคประชาชน นรข.สนับสนุนการเป็นวิทยากรให้ความรู้ และในเวลาเดียวกันยังทำหน้าที่สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ของชาวบ้าน ทั้งในระดับท้องถิ่น และชุมชน อีกด้วย

๑๑.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๑๑.๓.๑ การพัฒนาด้านคมนาคมและความทันสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสาร ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทางการขนส่งหลายเส้นทาง และการสื่อสารผ่านทางออนไลน์ที่มีแอปพลิเคชันสื่อสารที่หลากหลาย ยากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๑๑.๓.๒ ระดับน้ำในแม่น้ำโขง ในบางพื้นที่ระดับน้ำลดลงมาก ทำให้ นรข. ไม่สามารถทำการลาดตระเวนทางเรือได้ และพบว่ามีกรณีลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศในลักษณะของกองทัมุด หากในพื้นที่ที่มีกำลังทหารน้อย ขบวนการค้ายาเสพติดจะสามารถยึดครองพื้นที่ได้ โดยใช้ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่เป็นสายข่าวหรือใช้พื้นที่ของหมู่บ้านเป็นทางผ่าน

๑๑.๓.๓ ขบวนการค้ายาเสพติดมักจะลักลอบนำเข้าไปในเวลากลางคืน ซึ่ง นรข. ต้องปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการลาดตระเวน และมีความจำเป็นต้องใช้กล้องตรวจการณ์กลางคืน (Night vision) ที่สามารถบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐาน

๑๑.๓.๔ ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้จะปกปิดข้อมูลและไม่ให้ความร่วมมือกับทาง การ เนื่องจากต้องการปกป้องคนในครอบครัว หรือการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับขบวนการค้ายาเสพติดแต่จะไม่ให้ข้อมูลตัวผู้กระทำความผิด

๑๑.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๑๑.๔.๑ การฝึกทักษะกำลังพลระดับปฏิบัติการที่อยู่ในพื้นที่ในเรื่องของกฎการใช้กำลัง เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนจำเป็นต้องใช้กำลังพลที่มีประสบการณ์ ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของกฎ

การใช้กำลัง และหลักนิยมทางทหาร เพื่อลดการสูญเสียที่เกิดจากการปะทะและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของทหารในพื้นที่

๑๑.๔.๒ การทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดใช้ช่องว่างทางกฎหมายโดยใช้ผู้เยาว์เป็นเครื่องมือในขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยตรง อาทิ การควบคุมตัวผู้เยาว์ การกักขังผู้เยาว์หรือการดำเนินคดีต่อผู้เยาว์ เป็นต้น

๑๑.๔.๓ การเสริมสร้างความไว้วางใจกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะเรื่องการข่าวที่ยังมีความกังวลเรื่องความปลอดภัย การรักษาความลับ และความซื่อสัตย์ เป็นต้น

๑๑.๔.๓ การเพิ่มมาตรการสอบสวนผู้นำหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน หากพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดหรือยินยอมให้เป็นพื้นที่ทางผ่านยาเสพติดต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

๑๒. ที่ทำการทางยุทธวิธีเขมรราชู กองกำลังสุรนารี (ทกย.เขมรราชู)

๑๒.๑ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ

สถานการณ์ยาเสพติดบริเวณชายแดนไทย-ลาว กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีความพยายามนำยาเสพติดเข้ามาเพื่อกระจายให้กับกลุ่มผู้ค้ารายย่อยในพื้นที่ชายแดน รวมถึงการนำยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ตอนในของประเทศและการส่งออกไปยังประเทศที่สาม จากสถิติการจับกุมในช่วงปี ๖๓ ที่ผ่านมาพบว่า กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดมีความพยายามที่จะลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพิ่มมากขึ้น สืบเนื่องจากกลุ่มนักค้ามีการขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้นและมีความต้องการที่จะลักลอบนำยาเสพติดเข้าพื้นที่ตอนในเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สามเพิ่มมากขึ้น

๑๒.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ

๑๒.๒.๑ ภารกิจของ ศอ.ปส.ขอนแก่น.ล. คือการควบคุม อำนวยการ กำกับดูแลกำลังชุดสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา โดยแบ่งเป็นพื้นที่ที่ติดกับชายแดนลาว ตั้งแต่ อ.ขานูมาน จ.อำนาจเจริญ ถึง อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี และพื้นที่ชายแดนที่ติดกับชายแดนกัมพูชา ตั้งแต่ อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี ถึง อ.โนนดินแดง จ.บุรีรัมย์ รวมความยาวทั้งสิ้น ๗๕๐ กิโลเมตร แบ่งเป็นชายแดนทางน้ำ ๑๘๘ กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร ๑ แห่ง และชายแดนทางบก ๑๙๙ กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร ๑ แห่ง โดย ศอ.ปส.ขอนแก่น.ล. จัดกำลังเป็น ๒ ส่วน คือ บก.ศอ.ปส.ขอนแก่น.ล. และ บก.ควบคุม ซึ่งประกอบด้วย ชุดปฏิบัติการสกัดกั้นฯ จำนวน ๒ ชุด (อ.ขานูมาน และ อ.บุญทริก) และชุดปฏิบัติการข่าว จำนวน ๒ ชุด (กกล.สุรนารี จ.สุรินทร์ และ อ.เขมราฐ)

๑๒.๒.๒ แนวทางการปฏิบัติ ได้แก่ (๑) ด้านการประสานงาน กับหน่วยงานในพื้นที่และเครือข่ายในการสกัดกั้นยาเสพติด และความร่วมมือระหว่างประเทศและการงานในชุดชายแดน เช่น การประชุมหารือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น (๒) ด้านการข่าว ได้แก่ การบูรณาการด้านการข่าวกับหน่วยงานในพื้นที่ อาทิ ตำรวจภูธรภาคที่ ๓, ตำรวจภูธรจังหวัด, สภ.ในพื้นที่, ศรภ.บก.ทท., ขกท.กกล.สุรนารี เป็นต้น ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน และชุดวิทยากรกระบวนการสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนเข้มแข็ง (๓) ด้านยุทธการ ได้แก่ บูรณาการกำลังร่วมกับกำลังป้องกันชายแดน การตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด การลาดตระเวนพื้นที่ชายแดนน้ำ การลาดตระเวนพื้นที่ชายแดนทางบก และการปิดล้อมตรวจค้น

๑๒.๓ ประเด็นท้าทายจากปัจจัยที่เปลี่ยนไปในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
เชิงปฏิบัติ

๑๒.๓.๑ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการลักลอบนำเข้ายาเสพติด
ของกลุ่มนักค้ายาเสพติด เดิมกลุ่มนักค้าจะเป็นผู้รับและส่งยาเสพติดเอง แต่
ปัจจุบันจะเป็นในรูปแบบของการสั่งการที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนทั้งฝั่งไทยและฝั่ง
ประเทศเพื่อนบ้าน และมีการว่าจ้างกลุ่มนักบินเพื่อรับ-ส่งยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่
ตอนในของประเทศ โดยมีลักษณะการทำงานแบบรับช่วงต่อเป็นจุด ๆ หากถูก
เจ้าหน้าที่จับกุมจะไม่สามารถขยายผลต่อไปได้ เนื่องจากไม่สามารถระบุตัวผู้
ว่าจ้างได้ชัดเจน

๑๒.๓.๒ ขบวนการค้ายาเสพติดใช้เทคโนโลยีในการติดต่อ
สื่อสารมากขึ้นโดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ จากเดิมจะใช้โทรศัพท์ในการ
ติดต่อซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถดักจับสัญญาณได้

๑๒.๓.๓ เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น

๑๒.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ

๑๒.๔.๑ การนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการ
ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อสกัดกั้นและทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด อาทิ กล้อง
วงจรปิด ระบบเฝ้าตรวจ หรือเรดาร์สำหรับตรวจความเคลื่อนไหวของเรือใน
เวลากลางคืน เป็นต้น

๑๒.๔.๒ การทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปลูก
สร้างบ้านที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เนื่องจากผู้ลักลอบลำเลียงยาเสพติดสามารถขึ้น
จากฝั่งและเข้าไปซุกซ่อนภายในบ้านได้ทันที กรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ไม่
สามารถติดตามผู้กระทำความผิดหรือเข้าตรวจค้นภายในบ้านได้ทันที

ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เพื่อนำข้อมูลสนับสนุนการจัดทำเอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working paper)
เรื่อง “การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติของกองทัพ”

ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔

(นครราชสีมา - ขอนแก่น - อุดรธานี - หนองคาย - นครพนม - อุบลราชธานี)

วันจันทร์ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔

เวลา ๑๐๐๐ - ๑๑๓๐ เข้าสัมภาษณ์ พล.ต. มานพ ไชขุนทด รอง ผอ.ศอ.ปส.ขอนแก่น
พร้อมด้วย เสธ.ทภ.๒ รอง เสธ.ทภ.๒ (๑) และ ผอ.กยค.ทภ.๒/ผอ.นผ.
กอ.รมน.ภาค ๒ ณ กองบัญชาการกองทัพภาคที่ ๒ ค่ายสุรนารี จ.นครราชสีมา

เวลา ๑๔๓๐ - ๑๕๓๐ สัมภาษณ์ นายณรงค์ วรหาญ ผู้อำนวยการสำนักงาน
ปส.ภาค ๓ จ.นครราชสีมา

วันอังคารที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔

เวลา ๐๘๓๐ - ๐๙๓๐ สัมภาษณ์ นายภิญโญ ไชสิท ผู้อำนวยการสำนักงาน
ปศ.ภาค ๔ จ.ขอนแก่น

เวลา ๐๙๔๐ - ๑๐๔๐ เข้าสัมภาษณ์ นางวรัญญา ภาวภูตานนท์ ณ
มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดขอนแก่น

เวลา ๑๓๑๕ - ๑๔๓๐ เข้าสัมภาษณ์ พ.อ.ประภาช อ้อชัยภูมิ เสธ.กกล.
สุรศักดิ์มนตรี ณ กกล.สุรศักดิ์มนตรี จ.อุดรธานี

เวลา ๑๕๐๐ - ๑๖๐๐ เข้าสัมภาษณ์ นายสวาท ธีระรัตนกุลชัย ประธาน
หอการค้าจังหวัดอุดรธานี

วันพุธที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔

เวลา ๐๙๐๐ - ๑๐๐๐ เข้าสัมภาษณ์ พ.ต.อ.ณรัชต์พล เลิศรัชตะปภัทร์
นายด่านศุลกากรหนองคาย ณ ด่านศุลกากรหนองคาย

เวลา ๑๐๑๕ - ๑๑๑๕ เข้าสัมภาษณ์ พ.ต.ท.อภิชาติ คลธา สว.ตม.จว.หนองคาย
ณ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จ.หนองคาย

เวลา ๑๓๑๕ - ๑๔๑๕ เข้าสัมภาษณ์ นางมนนิตา โกวิทศิริกุล ประธานหอการค้า
จังหวัดหนองคาย ณ ศาลากลางจังหวัดหนองคาย

เวลา ๑๔๓๐ - ๑๕๓๐ เข้าสัมภาษณ์ คุณอ้อมบุญ ทิพย์สุนา นายกสมาคม
เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนลุ่มน้ำโขง ๗ จังหวัดภาคอีสาน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เวลา ๐๘๓๐ - ๑๐๐๐ เข้าสัมภาษณ์ น.อ. ชัชวาลย์ ไตรรุ่ง เสธ.นรข. ณ บก.นรข.
จ.นครพนม

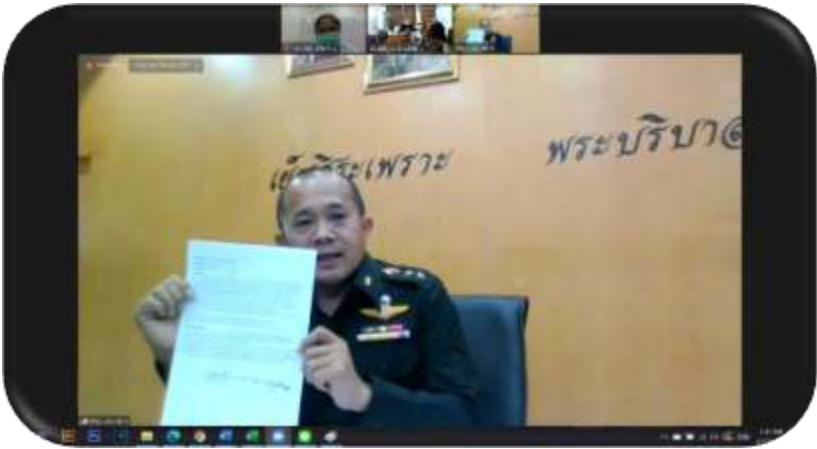
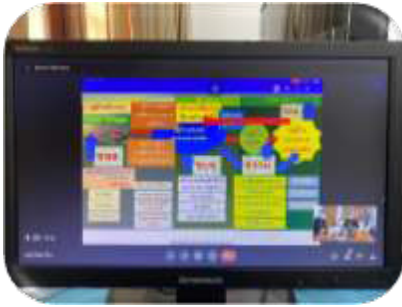

เวลา ๑๔๓๐ - ๑๕๓๐ เข้าสัมภาษณ์ พ.อ.ไมตรี สุวะไกร รอง เสธ.กกล.สุรนารี/
รอง ผบ.ทก.กกล.สุรนารี ณ ทกย.เขมรราช จ.อุบลราชธานี

การสัมมนาผ่านระบบการประชุมออนไลน์ (ZOOM Cloud Meetings)
ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

บรรณานุกรม

กระทรวงกลาโหม. นโยบายเร่งด่วนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม.

สืบค้นจาก <https://www.mod.go.th/>

กองบัญชาการกองทัพไทย. นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์

บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔. สืบค้นจาก

<https://www.rtarf.mi.th/>

กองทัพไทย. (๒๕๖๒, ๒๓ พฤษภาคม). เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย. คำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ที่ ๑๖๒/๖๒.

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวง-

กลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๖ ก.

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๕๙). พระราชบัญญัติ สภาคความมั่นคงแห่งชาติ

พ.ศ.๒๕๕๙. เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๘๕ ก. (อัตรสำเนา)

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เล่ม ๑๓๔

ตอนที่ ๔๐ ก. (อัตรสำเนา)

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-

๒๕๘๐). เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก. (อัตรสำเนา)

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐). เล่ม ๑๓๖

ตอนที่ ๕๑. (อัตรสำเนา)

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง

แห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๕). (อัตรสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (๒๕๖๒). ผลการ

ปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ประจำปี ๒๕๖๒. สืบค้นจาก

www.oncb.go.th

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (๒๕๖๒).

รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี
งบประมาณ ๒๕๖๒. สืบค้นจาก www.oncb.go.th

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แผนปฏิบัติการ
ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕.
(อัตรสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (๒๕๖๔).

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔.
สืบค้นจาก [https://www.oncb.go.th/Home/Pages/
ITA/main.aspx](https://www.oncb.go.th/Home/Pages/ITA/main.aspx).

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (๒๕๖๓). รายงาน
ผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓. สืบค้นจาก www.oncb.go.th

สำนักนายกรัฐมนตรื. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ
ที่สิบสอง พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. กรุงเทพฯ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๒). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี.
(พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th>

UNODC. (June 2020). **World Drug Report 2020**. Austria: United Nations
publication. From: <https://wdr.unodc.org/wdr2020/index2020.html>

UNODC. (June 2021). **World Drug Report 2021**. Austria: United Nations
publication. From: <https://www.unodc.org/unodc/index.html>

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐๒-๒๗๕-๕๗๑๕ www.sscthailand.org